

กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมและทัศนคติที่เกิดขึ้นในช่วงวัยเด็ก

ในบทนี้จะได้กล่าวถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงค่านิยม และทัศนคติที่เกิดขึ้นต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ในวัยเด็ก เพื่อแสดงให้เห็นถึงค่านิยม ทัศนคติที่ถูกปลูกฝัง กล่อมเกลา และปรับเปลี่ยนในวัยเด็กก่อนมารับราชการตำรวจอัน เป็นพื้นฐานที่อาจนำมาพิจารณาประกอบเมื่อรับราชการแล้ว โดยศึกษาระยะตั้งแต่เกิดจนถึงเรียนจบชั้นมัธยมต้น การนำเสนอจะเรียงจากผู้ถูกสัมภาษณ์ที่มีอายุใสน้อยไปสู่อายุใสมาก ตั้งแต่บุคคลที่ 1-16 จัดเป็นกลุ่มตามยศและตำแหน่งรวม 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีผู้ถูกสัมภาษณ์ 4 คน รวมทั้งหมดจนครบ 16 คน ซึ่งจะได้แสดงให้เห็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและทัศนคติของตำรวจกลุ่มตัวอย่างในช่วงปฐมวัย ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้ถูกสัมภาษณ์ระดับชั้นรองสารวัตร มียศระหว่าง ร.ต.ต.-ร.ต.อ.

จำนวน 4 คน คือผู้ถูกสัมภาษณ์บุคคลที่ 1-4 ตามลำดับดังนี้คือ

บุคคลที่ 1 ¹ :

ผู้ถูกสัมภาษณ์บุคคลแรกมีชีวิตวัยเด็กส่วนใหญ่ในต่างประเทศ

"ผมเกิดที่ตำบลตาชีกาว่า กรุงโตเกียว ปี พ.ศ.2500 อยู่ที่ญี่ปุ่นประมาณ 1-2 ปี แล้วก็กลับมาเมืองไทย ชีวิตต่อมาก็มาศึกษาต่อในประเทศไทย ผมจำไม่ได้ว่านานเท่าใดแล้วก็มีโอกาสได้ติดตามคุณพ่อ ซึ่งเป็นทูตทหารไปต่างประเทศ หลายประเทศ มี อินเดีย อเมริกา อังกฤษ จนกระทั่งกลับมาเรียนต่อที่โรงเรียนสวนกุหลาบชั้น ม.ศ.2"

"ตอนกลับมา อายุประมาณ 15 ปี แล้วก็มาต่อสวนกุหลาบมาเรียนกวดวิชาภาษาไทย แล้วเข้าสวนกุหลาบ ผมอยู่ในห้องควีนส์ โดยมากมีแต่เด็กเรียนแล้วก็สนใจการเรียนพอสมควร"

ผู้ถูกสัมภาษณ์บุคคลแรกนี้ เป็นบุตรชายคนโตของนายทหารอากาศ

ซึ่งทำหน้าที่เป็นทูตทหาร ผู้ถูกสัมภาษณ์จึงมีความจำเป็นต้องเดินทางติดตามบิดาไปอยู่หลายประเทศ สภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของผู้ถูกสัมภาษณ์มีความแตกต่างจากเด็กไทยทั่ว ๆ ไป อันมีผลต่อการก่อให้เกิดค่านิยม เฉพาะที่น่าสนใจดังนี้คือ

¹ สัมภาษณ์ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2527, กรุงเทพมหานคร
สัมภาษณ์ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2527, กรุงเทพมหานคร.

"เด็กที่เรียนเมืองนอกแตกต่างกับเด็กในเมืองไทยเป็นตัวของตัวเอง มี self confidence สูง เชื่อมั่นในตัวเองมาก มีลักษณะเป็นตัวของตัวเอง ต้องต่อสู้ชีวิตเอง ตอนนั้นอยู่โรงเรียนประจำต้องต่อสู้แบบนี้ะ ตอนนั้นไปรษณีย์สไครด์ พოს่งเงินมาให้ทัน ต้องลุยหิมะไป 2 ไมล์ ไปเอาลูกราสเบอร์มากินกับนมสดโดยขโมยนมสด นมเปรี้ยว ของคอนแวนต์มากิน แล้วก็ต้องเป็นตัวของตัวเองมากนะ แล้วหยิ่งในศักดิ์ศรีเรา เพราะเด็กฝรั่งมันเกลียดคนเอเชีย มันดูถูก เหยียดคนผิวเหลืองมาก ทำให้เรามีการต่อสู้ ไม่เคยยอมฝรั่งเลย มันดูถูกว่า ก็มันคนผิวเหลืองนี่ะ มันก็จะแก้งอยู่เรื่อย หาเรื่องหลอกบ้าง ก็ชกกัน สู้ไม่ได้เพราะตัวมันใหญ่ก็เอาไม้ขว้าง ก้อนหินขว้าง"

จะเห็นได้ว่าลักษณะที่สำคัญของผู้ถูกสัมภาษณ์ ซึ่งเริ่มก่อตัวขึ้นในวัยเด็ก ก็คือ การเป็นตัวของตัวเอง และการเป็นนักสู้ การเป็นผู้ไม่ยอมแพ้ใคร ซึ่งลักษณะเช่นนี้ได้ดำเนินต่อมาจนถึงชีวิตในปัจจุบัน ลักษณะดังกล่าวมีกลุ่มเพื่อนและสภาพแวดล้อมในต่างประเทศเป็นตัวกำหนดอันสำคัญ

สำหรับค่านิยมที่ก่อตัวขึ้นจากสภาพแวดล้อมในวัยเด็กที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ยอมรับว่าเป็นค่านิยมประจำตัวคือ ค่านิยมของความทะเยอทะยาน และความเชื่อมั่นในตัวเอง โดยกล่าวว่า "เมืองนอกทำให้มี ambition สูง การสังคมมันสอนอย่างนั้น ทุกคนต้องมีคุณค่านะ แล้วต้องมี ambition สูงแล้วต้องทำให้ได้ ที่ถูกสังหวัมานะ แล้วก็ทำให้มี self confidence สูง คือ การตัดสินใจ ให้เชื่อมั่นในตัวเองเป็นหลัก ใครจะพูดยังไปบางที่ไม่ฟัง เชื่อมั่นในตัวเอง"

การสั่งสอนอบรมของผู้ถูกสัมภาษณ์ในวัยเด็ก มิได้มาจากบิดามารดามากนัก เนื่องจากแยกกันอยู่ในช่วงแรกและค่อยมาพบกันในช่วงหลัง เมื่อกลับมาอยู่ประเทศไทยแล้ว ลักษณะของการอบรมสั่งสอนที่ได้รับก็คือ

"พ่อแม่ไม่ค่อยได้อยู่ด้วย เจอบีละครั้งนี่ะ เราสอนให้เป็นคนดี ตั้งใจเรียน หนังสือ แค่นี้"

การอบรมสั่งสอนส่วนใหญ่ที่ได้รับจึงมาจากโรงเรียน

"ได้จากพวกมาสเตอร์ มาสเตอร์ก็สอนเรียนโรงเรียนเป็นคริสตัง พวกบราเดอร์ ก็สอนให้เป็นคนดีโดยหลัก"

สำหรับการอบรมสั่งสอนจากบิดามารดาที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ยกย่องจากบิดามารดาครั้งนั้นคือ

"พ่อสอนบอกว่าให้ไม่ยอมคน แม่ก็ให้เป็นคนเรียบร้อย เป็นคนดี เข้ากับเพื่อนฝูง เข้ากับครูอาจารย์เขาได้"

ในส่วนพื้นฐานการอบรมสั่งสอนของครอบครัวที่มีต่ออาชีพตำรวจ ซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามถึง เรื่องการอบรม เกี่ยวกับ เรื่องคอร์รัปชันและความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนี้

"คุณแม่ เรื่องคอร์รัปชันแอดเต็มมาก ส่วนเรื่องสังคมของตำรวจกับความรับผิดชอบของตำรวจกับบ้านเมืองนั้นนะ ไม่ค่อยได้สอนเพราะพ่อเขาเป็นทหารแล้วก็ไม่ค่อยได้พบกันด้วย"

การอบรมสั่งสอนในด้านอื่น ๆ ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวว่า เหมือนกับครอบครัวไทยทั่ว ๆ ไป แต่ไม่เน้นหนักเช่น เรื่องความขยันหมั่นเพียรและความซื่อสัตย์

ต่อมาเมื่อเดินทางกลับประเทศไทยผู้ถูกสัมภาษณ์จึง เข้า เรียนต่อที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ชีวิตในสมัยเป็นนักเรียนมัธยมต้น ผู้ถูกสัมภาษณ์ จัดอยู่ในประเภทค่อนข้างเกเร เช่น ผู้ถูกสัมภาษณ์เคยหนีโรงเรียนออกไป เล่นบิลเลียดนอกโรงเรียน และเคยมีเรื่องวิวาทกับนักเรียนที่โตกว่า แต่เพราะมีระดับสติปัญญาดีสามารถสอบได้ที่ 1-5 ของห้อง เมื่อจบชั้น ม.ศ.3 สอบได้ 86% เป็นที่ 4 ของชั้น ผู้ถูกสัมภาษณ์มีความนิยมชมชอบในอาชีพทหารของบิดามารดาประกอบกับค่านิยมของนักเรียนมัธยมในสมัยนั้น ทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์อยากสอบเข้าโรงเรียนเตรียมทหาร และสามารถสอบเข้าโรงเรียนเตรียมทหารได้ เมื่อจบจากโรงเรียนสวนกุหลาบในปีนั้น

สำหรับพื้นฐานในทางครอบครัวผู้ถูกสัมภาษณ์อยู่ในระดับดีกว่าบุคคลอื่น ๆ ในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งส่งผลอย่างมากในอาชีพรับราชการตำรวจต่อมา ผู้ถูกสัมภาษณ์ให้รายละเอียดเกี่ยวกับครอบครัว ดังนี้

"คุณพ่อยศพลอากาศโท คุณแม่สมัยก่อน เป็นทหารหญิงมียศเป็นเรืออากาศเอก สอนโรงเรียนนายเรืออากาศ จบอักษรศาสตรจุฬาฯ ตอนนี้อยู่กับบ้านเฉย ๆ น้องมีอีก 2 คน คนแรก เป็นทหารอากาศยศเรืออากาศโท กำลังเป็นศิษย์การบินกำแพงแสน คนที่ 2 เป็นผู้หญิง เรียนคณะอักษรศาสตรจุฬาฯ ปี 1"

กล่าวโดยสรุป ชีวิตในวัยเด็กของผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นช่วงที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ต้องต่อสู้กับสภาพแวดล้อม การถูกและกลั่นแกล้งจาก เด็กชาวต่างชาติ ซึ่งก่อค่านิยมและทัศนคติในการต่อสู้ชีวิต การไม่ยอมแพ้ใครมีความรู้สึก เชื่อมมั่นในตัวเองสูง สังคมของตะวันตกทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความรู้สึกที่เป็นพื้นฐานต่อการรับราชการที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ ความทะเยอทะยานซึ่งเริ่มมีตั้งแต่วัยเด็ก ส่วนบิดาและมารดานั้นเนื่องจากเป็นข้าราชการ ดังนั้นจึงเป็นแบบที่มีอิทธิพลคือผู้ถูกสัมภาษณ์ในการปฏิบัติตัวและการเลือกสอบ เข้าโรงเรียนเตรียมทหารในเวลาต่อมา ปัจจุบันที่อบรมกลุ่มเมลาผู้ถูกสัมภาษณ์ในช่วงนี้นอกจากเพื่อน สภาพแวดล้อมของสังคมต่างประเทศและบิดามารดาแล้ว ครูกับโรงเรียนก็มีส่วนต่อค่านิยมและทัศนคติของผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วย การกลุ่มเมลาในแง่ที่เป็นพลเมืองที่ดีของรัฐให้ความรู้ความเข้าใจในระบบของการอยู่ร่วมกันของสังคมและให้การศึกษา

บุคคลที่ 2¹

ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดในภาคเหนือที่ห่างไกลของประเทศไทย มีชีวิตความเป็นอยู่ในวัยเด็กแตกต่างจากชาวไทยทั่ว ๆ ไป ก่อนการปรับตัวเป็นคนไทยผู้ถูกสัมภาษณ์มีชีวิตวัยเด็ก ดังนี้

“หมู่บ้านที่เกิदनั้นเดี๋ยวนี้อยู่ไปแล้ว ชื่อหมู่บ้านมะนาว ด.บ้านหลวง อ.จอมทอง จ. เชียงใหม่ เกิด พ.ศ. 2498 พ่อแม่ทำไร่ ไร่ข้าวโพด ไร่ฝิ่น ไร่ละ 10-20 ไร่ ตอนนี้มีพี่น้อง 12 คน แม่คนเดียว ความเป็นอยู่ในครอบครัวในสมัยเด็ก ๆ ก็พอใช้ได้ฐานะปานกลาง เพราะว่ารายจ่ายมีน้อย หมู่บ้านที่อยู่ใหญ่เหมือนกัน 2-300 ครอบครัว เป็นเผ่าเดียวกันหมด พ่อเป็นคณะกรรมการคนหนึ่งของหมู่บ้าน ในหมู่บ้านมีคล้ายผู้ใหญ่บ้านมีคณะกรรมการอาจเป็นที่ปรึกษาคดีต่าง ๆ

ตามที่เขาเล่า ๆ มาแล้ว บรรพบุรุษอพยพจากประเทศจีน เข้ามาทางลาวแล้ว เข้ามาประเทศไทย สมัยปู่เข้ามารชกาลที่ 4-5 พ่อเกิดในเมืองไทย”

ผู้ถูกสัมภาษณ์ บุคคลที่ 2 นี้ เป็นบุตรชายของหัวหน้าชาวเขาเผ่าม้ง หรือที่เรียกกันว่าแม้ว เกิดและอาศัยอยู่บนเทือกเขาในเขต อ.จอมทอง จ. เชียงใหม่ ตั้งแต่เด็กจนถึงเกณฑ์เข้าโรงเรียนซึ่งไม่เคยพูดภาษาไทยเลยจนกระทั่งถูกส่งเข้าเรียนหนังสือ สภาพแวดล้อมในวัยเด็กจึงอยู่ท่ามกลางวัฒนธรรมและประเพณีของชาวเขาเผ่าม้ง ซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์เล่าถึงประเพณีต่าง ๆ ดังนี้

¹ สัมภาษณ์ครั้งที่ 1 เมื่อ 12 เมษายน 2528 : กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน กรุงเทพมหานคร. สัมภาษณ์ครั้งที่ 2 เมื่อ 26 เมษายน 2528 ณ สถานที่เดิม.

"ประเพณีก็มีแต่งงาน มีตาย มีมีใหม่ อย่างการแต่งงานก็คล้าย ๆ กับในตำราที่เขาเขียน ๆ กันไว้จะมีเขียน ๆ กันบ้าง คือส่วนใหญ่เขาจะมีการนิยามระบบ การใช้วิธีการจุดชบใจใครก็จุดผู้หญิงก็รู้ตัวบ้างไม่รู้บ้าง บางทีก็ไม่รู้สมมติเราชบใจใครนี่จะต้องพาพวกไปกันหลาย ๆ คน ไปช่วยกัน จะต้องมีคนไปส่งข่าวให้ฝ่ายหญิงด้วย ถ้าจุดบุ๋บ เข้ามาฝ่ายเจ้าบ่าวก็ต้องไปแจ้งข่าวให้เขารู้แล้วก็ไปเข้าบ้าน เข้าบ้านก็ทำพิธีรับขวัญคล้าย ๆ ว่าล้มล้างไอ้ผีเก่าให้เข้ากับผีใหม่ เพราะว่านับถือผีเป็นเจ้า ส่วนการแต่งงานมันก็อยู่ที่ว่าได้กันก่อนอยู่ด้วยกันแล้วมีเงินเมื่อไหร่ค่อยแต่ง เผลอ ๆ บางคนตลอดชีพไม่แต่งก็มี มีลูกมีเต้าไปแล้ว

เกี่ยวกับการตาย การตายบ้านก็ต้องแล้วแต่แห่หรือตระกูลว่าจะทำศพในลักษณะไหน ตั้งพื้นไว้หรือเอาใส่แคร่ห้อยข้างฝาหรือใส่แคร่มาตั้งกับข้างฝาแล้วแต่ตระกูลจะเอาไว้ 3 วัน 7 วัน ต้องเอาไว้ในเลขดี"

การสั่งสอนอบรมโดยตรงจากบิดามารดา เพื่อให้แนวทางดำเนินชีวิต หรือค่านิยม จุดหมายปลายทาง (terminal value) นั้นผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวว่าไม่มีการสั่งสอนอบรมนัก แต่ให้เรียนรู้เองจากธรรมชาติหรือถูกสอนโดยธรรมชาติ

"ส่วนใหญ่เขาก็ปล่อยนะ เพราะว่าลักษณะของคนมัน เป็นแบบบ้านนอกใช้ใหม่ เขาก็เลี้ยงแบบตามมีตามเกิด ทำไร ทำนา ส่วนใหญ่เขาก็เอาใส่หลังไว้ พอโตมีคนที 2 ก็ให้คนแรกเลี้ยง โอกาสที่จะสั่งสอนเป็นเรื่อง เป็นราวไม่มี ผมเป็นคนที 3 พ่อแม่รู้สึกไม่เคยตีส่วนใหญ่เขาจะปล่อย ลักษณะการสอนการอบรมแทบจะไม่มีนะ เขาปล่อยไปถ้าเราทำผิดอะไรเขาก็อาจจะห้าม สอน เป็นกิจจะลักษณะไม่มี"

ลักษณะของกลุ่มเพื่อน (peer groups) ในวัยเด็กก็ได้มีการแข่งขันต่อสู้ หรือมีความทะเลาะทะเลาะกัน เช่น ผู้ถูกสัมภาษณ์ที่ 1 ซึ่งอยู่ในสังคมต่างประเทศ แต่เป็นลักษณะเพื่อนเล่นธรรมดา ซึ่งให้ค่านิยมแบบสังคมชนบททั่ว ๆ ไป คือความสงบสุข และไม่คิดอะไร

"เล็ก ๆ ก็ไปเล่นกับเพื่อน ยิงนกตกปลาแล้วแต่เรา มียางไม้เหนียว ๆ เราเอามาทำกับกึ่งไม้ยาว ๆ ชักฟุตสองฟุต แล้วเอาไปตักไว้เวลานกมาจับบับมันก็ติด ของเล่นเยอะเล่นลูกข่างอีกแต่ส่วนใหญ่เขาจะ เล่นตอนมีใหม่"

จากการที่เป็นชาวเขาจึงจำเป็นต้องย้ายที่อยู่อาศัยบ่อยครั้ง ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ย้ายจากบ้านเกิดที่ อ.จอมทอง มาอยู่ที่ อ.สันป่าดอง 1 ครั้ง เพื่อมาทำไร่ข้าวโพด มันฝรั่ง และฝิ่น และต้องอพยพอีกเป็นครั้งที่สองเนื่องจาก ผู้ก่อการร้ายเกณฑ์ให้อพยพ

"ก่อนเข้าโรงเรียนประมาณปี 02-03 จากบ้านเดิมก็อพยพไปแถวเชียงรายครึ่งหนึ่ง เพราะสมัยนั้น ผ.ก.ค. เริ่มก่อตัวขึ้นมาแล้วก็มาระดมหมู่บ้านต่าง ๆ ในเชียงใหม่ทุกหมู่บ้าน ให้อพยพไป เชียงรายหมด หมู่บ้านเรานี้ก็ไปหมดเหมือนกัน มันก็เลยเป็นหมู่บ้านร้างไป ไปอยู่ เเทง เชียงรายเกือบปีนะ พอไปอยู่โน้นพวกเราต้องถูกส่งไปฝั่งลาวไปจัดตั้ง ไปอบรมลัทธิต่าง ๆ

ตอนนั้นพ่อเขามีเพาเวอร์พอสมควรสมัยก่อนแกไปศึกษาดูแล้วแกไม่เห็นด้วย แกก็อพยพ กลับมา 7-8 ครอบครัว กลับมาอยู่ที่หมู่บ้านมะนาว แต่มาอยู่คนละ เขากับหมู่บ้านที่อยู่เดิม เดิมประมาณ 3-4 ชั่วโมง"

ช่วงชีวิตในวัยเด็กของผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ถูกหักเหโดยบุคคลที่สำคัญที่สุดในชีวิต คือ พ่อ ซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์พูดถึงพ่อในช่วงนี้ด้วยความภาคภูมิใจว่า

"แก เป็นคนหัวท้นสมัยพอสมควร หนังสืออะไรพวกนี้แกก็จะจ้างคนอื่นให้มาสอนแก แกก็อ่านออกเขียนได้ (ภาษาไทย) ตอนหลังแกก็มาติดต่อด้าขายมาข้างล่างที่ อ.จอมทอง แกก็มารู้จักกับสารวัตรใหญ่ สมัยนั้น เรียกผู้กอง ตอนนี้เป็นผู้กำกับอยู่สมุทรสาครคนหนึ่งแล้วก็มีอีกคน พ.ต.อ.กฤษณ์ สังขทรัพย์ ที่ตายแล้ว แกไปรู้จักกันดี สองคนนี้ก็แนะนำให้ส่งลูกมาเรียน แกถึงได้ให้มาเรียน เวลานั้นอายุ 7 ขวบ จากบ้านเดิมมาเรียนที่จอมทอง พักอยู่กับคน (ไทย) ที่รู้จักเคยค้าขายด้วยกันมาขออาศัยอยู่กับ เขา ระยะทางจากบ้านถ้าเดินก็เป็นวัน จากบ้าน เดินมาถึงถนนก็วันหนึ่งพอดี"

ด้วยเหตุนี้ ผู้ถูกสัมภาษณ์จึงได้ลงมาเรียนหนังสือ ซึ่งนับว่าเป็นคนแรกของหมู่บ้าน นั้นที่ได้เข้ามาเรียนหนังสือในเมือง

"เราเป็นคนแรกที่เข้ามาเรียนหนังสือ ช่วงนั้นมีคนเดียวเป็นคนแรกของเผ่า เดิม เขาจะมีทัศนคติว่าไม่ให้ลูกหลานมาเรียน บอกว่าถ้าไปเรียนเดี่ยวไป เจอพวกยักษ์พวกมาร อะไรอย่างนี้ เสียผู้เสียคนไปเลย"

ผู้ถูกสัมภาษณ์เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมและทัศนคติ ทั้งนี้เพราะต้องปรับตัว ให้เข้ากับโรงเรียน ด้วยการเปลี่ยนการแต่งกายไว้ผม และต้องยอมรับว่าการเรียนไม่ใช่ยักษ์ มารอีกต่อไป

"มาเริ่ม เข้าโรงเรียนศรีจอมทอง เข้าเรียนใหม่ก็มีปัญหาเรื่องการพูดนะธรรมดา ๆ ฟังรู้เรื่องบ้างไม่รู้บ้าง แต่ครูเขาดี เรื่องปรับตัวตอนเข้าโรงเรียนใหม่ ๆ รู้สึกไม่ค่อยมีปัญหา อยู่บนเขาไม่ค่อยได้พูดภาษาไทยตอนใหม่ ๆ ไว้ผมจุกมีหางเปียที่คนแก่เขาไว้แบบหนังเงิน ถูกเขาแซวต้องตัดออก"

สภาพแวดล้อมใหม่ซึ่งแตกต่างไปจากเดิมโดยสิ้นเชิง เมื่อผู้ถูกสัมภาษณ์เริ่ม เข้ามา เรียนหนังสือได้ประสมดังนี้

"สภาพของอำเภอจอมทองสมัยที่มา เรียนนั้นรู้สึกมัน เปลี่ยนแปลงไม่มากไปจากปัจจุบัน เป็นอำเภอที่เจริญมีตลาด 2 ที่ ตอนเข้าที่กับตอนเย็น มีโรงเรียน มีที่ว่าการอำเภอ เป็นอำเภอที่ใหญ่ ประเพณีเขาเป็นแบบคนเมือง ๆ เหนือ ที่บ้านเราเป็นอีกแบบหนึ่งต่างกันมาก"

แต่ผู้ถูกสัมภาษณ์ก็สามารถปรับตัวได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะเรื่องการเรียนหนังสือ ซึ่งแสดงถึงการให้คุณค่าต่อการเรียนสูง

"ผลการเรียนก็พอใช้ได้ ป.1 ที่จำไม่ได้ อย่าง ป.2 ป.3 ป.4 เราได้ที่ 1 ที่ 2 ตอน ป.4 ขึ้น ป.5 ไปสอบแข่งขันของอำเภอก็ได้ทุนของอำเภอปีละ 600 บาท"

หลังจากเรียนอยู่ที่โรงเรียนจอมทอง ถึงชั้น ป.5 ก็ต้องย้ายเข้ามาเรียนที่ จ. เชียงใหม่ เนื่องจากเจ้าของบ้านที่ขออาศัยอยู่ด้วยย้ายมาอยู่ที่ เชียงใหม่จึงต้องย้ายตามและ มา เข้าโรงเรียนมงฟอร์ตจนจบชั้น ม.ศ.5

เกี่ยวกับกลุ่มเพื่อน ซึ่งเป็นปัจจัยอันหนึ่งในการอบรมกลุ่ม เกลาในช่วงที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ เป็นนักเรียนสามัญ มีอิทธิพลค่อนข้างน้อยต่อผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวคือ

"เพื่อนสนิทก็มีไม่เยอะ 4-5 คน ส่วนใหญ่มักบ้านนอกเวลาจบ ป.4 มักรักไปทำไร่ ทำนาแต่งงานไปหมด สมัยเด็ก ๆ เพื่อนธรรมดาไม่ได้ให้อะไรมา เรื่องกลั่นแกล้ง เกรงก็ไม่มี จะมีเอารัดเอาเปรียบก็เรื่องทำความสะอาดเล็ก ๆ น้อย ๆ ในชั้นเรียน"

ครูและโรงเรียนในช่วงนี้จึงเป็นที่แรกที่อบรมกลุ่ม เกลาในเรื่องระเบียบ กฎ กติกา และการเปลี่ยนวิถีชีวิตประจำวัน

"สมัยนั้นครูเขาดี เวลาจะเลิกเรียนมีระเบียบการเข้าแถว เดินตามถนนแล้วแยก เข้าบ้าน ใครฝ่าฝืนก็มีการลงโทษ แล้วมีจัดกีฬา มีอะไรพวกนี้รู้สึกเป็นโรงเรียนที่มีระเบียบ"

"ชีวิตประจำวัน ดื่นเข้ามาที่อ่านหนังสือตัวสองตัวแล้วก็อาบน้ำ แต่งตัวไปโรงเรียน เรียนถึงเย็น ๆ ก็เดินแถวกลับบ้าน ถ้าหน้าก็หากีฬาก็อาจจะมีการเล่นกีฬา ส่วนใหญ่ตอนเด็กจะ เล่นก็เล่นตอนเที่ยง งานอดิเรกไม่มีไม่ได้ทำงานพิเศษ ตอนนั้นฐานะพอใช้ได้พอมีฐานะปานกลาง ในหมู่บ้าน"

ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นลูกเสื่อสำรอง เมื่ออยู่ชั้น ป.5 ป.6 แต่มีความรู้สึกต่อเครื่องแบบ "เคย ๆ" ด้านการกีฬาผู้ถูกสัมภาษณ์เคยแข่งฟุตบอล 2 ครั้ง เคยไปคัดเลือกประเภทกรีฑา แต่ถูกรอและ เป็นกองเชียร์ในขบวนพาเหรด ปกติหลังเลิกเรียนก็ไปเล่นไม่ค่อยอ่านหนังสือ นอกเวลาเรียน นอกจากครูและโรงเรียนจะทำหน้าที่อบรมกล่อมเกลาด้านระเบียบ กฏเกณฑ์ และการเปลี่ยนวิถีชีวิตประจำวันแล้ว ครูและโรงเรียนไม่ได้มีบทบาทต่อการสร้างค่านิยมจุดหมาย ปลายทางของชีวิต หรือวางเป้าหมายของการศึกษาแก่ผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วย

"สมัยนั้นผมไม่ได้คิดถึงอนาคต ไม่คิดถึง เป้าหมายของการศึกษา ส่วนใหญ่ครู เขาก็จะเคี่ยวเข็ญให้ เรียนแต่ เขาไม่ได้บอกจุดหมายปลายทางว่า เรียนไปทำอะไร คิดว่า เขาคงรู้ สภาพบ้านนอกเป็นยังงีวาทภาพสวยยังงีก็ตามไม่มีเงินก็ไปไหนไม่ได้ คงจะให้จบ ๆ พัน ๆ ไป"

การรับรู้อำนาจของรัฐหรือการรับรู้ต่อผู้นำประเทศและต่ออาชีพตำรวจในช่วง ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นนักเรียนประถมนั้น ผู้ถูกสัมภาษณ์ยังไม่มี การรับรู้หรือความตื่นตัวในเรื่องเหล่านี้

"เกี่ยวกับผู้นำประเทศ ตอนนั้นไม่มีอะไรเลย เรื่องอาชีพบางครั้งพ่อเขาอยากให้เป็นครู เป็นตำรวจ เพราะบางครั้งเขามีเรื่อง แต่ตัวเราจริง ๆ ยังไม่มีความคิด"

"ตอนเด็ก ๆ เคยเจอตำรวจ 2 ที ในลักษณะที่ว่าที่หมู่บ้านเดิมนะตำรวจนาน ๆ เขาก็ขึ้นไปทีไปเก็บอะไรคล้าย ๆ เขามาขอพวกผีนพวกอะไรแบบนี้ ลักษณะ เป็นภาษี เก็บ เป็น ผีนไม่ใช่เป็นเงินเอาไปก็แล้วแต่มีมากน้อยให้แบบ เกรงใจกัน"

"การยอมรับอำนาจรัฐ รู้สึกมีมานานแล้ว เพราะสมัยปู่พ่อบอกว่าปู่ก็ได้รับหนังสือแต่งตั้ง จากทางจังหวัดให้เป็นคล้าย ๆ กับ เป็นหัวหน้าหมู่บ้าน"

ความเปลี่ยนแปลงของผู้ถูกสัมภาษณ์เริ่มมีสูงขึ้นเมื่อได้เข้ามาเรียนในเมืองเชียงใหม่ ซึ่งเป็นสังคมที่ใหญ่ขึ้น โดยเฉพาะในช่วง 14 ตุลาคม 2516 ซึ่งตั้งให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เริ่มสนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองขึ้น

"ป.4 เรียนที่จอมทอง ป.5 ก็มาเรียนที่เชียงใหม่ โรงเรียนปริญญ์รอยด์ เรียนถึง ป.7 แล้วก็สอบได้ตามเกรด เดินเข้าชั้นมัธยมก็ต่อถึง ม.ศ.3"

"ความเปลี่ยนแปลงความคิดรู้สึกจะมีตอนปี ม.ศ.3 เพราะปี ม.ศ.3 มันเป็นสมัย 14 ตุลาคม 16 มันทำให้เรามองภาพ เรามีความคิดคล้ายตามนักศึกษา สมัยปี 16 มันจะมี ระดับ ม.ศ. 4-5 ของเราที่ไปรับฟังนักศึกษา มช. เข้ามาพูด บางส่วนเราก็ยอมรับแต่บางส่วน เราก็ขัดแย้ง ที่ยอมรับคือสภาพความเป็นจริงในสังคมว่ามันเป็นเผด็จการ แต่ว่ารัฐบาลเรา อ้างว่าไม่ใช่เผด็จการ ตรงนี้เราก็โอ.เค. ถูกต้อง นี่ทำให้เรามีความคิดมองออกไปนอกตัว"

การเปลี่ยนแปลงความคิดครั้งนี้ได้ส่งผลต่อมาถึงระบบค่านิยมและทัศนคติของผู้ถูกสัมภาษณ์ เพราะผู้ถูกสัมภาษณ์เริ่มยอมรับค่านิยมที่จะอุทิศตัวให้สังคม ซึ่งส่งผลต่อมาในการเลือกรับราชการ สังกัดตระเวนชายแดน และไม่สนใจที่จะรับราชการตำรวจสังกัดนครบาลโดยให้เหตุผลว่าตำรวจ นครบาลรับใช้คนรวยแต่ไม่ได้รับใช้คนจน ความเปลี่ยนแปลงอีกด้านหนึ่งที่เกิดขึ้นไปพร้อม ๆ กันคือ ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ถูกสัมภาษณ์ซึ่งมีปัญหามากขึ้น ทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ต้องประหยัดค่าใช้จ่าย โดยการดื่มน้ำแทนอาหารกลางวัน และเดินไปกลับโรงเรียนระยะทาง 4-5 กิโลเมตร เพื่อประหยัดค่ารถ ซึ่งอาจจะมีความสัมพันธ์กันระหว่างความรู้สึกไม่พอใจรัฐกับแรงบีบบังคับทาง เศรษฐกิจในครั้งนั้น ผู้ถูกสัมภาษณ์แก้ไขความขัดแย้งเหล่านี้ โดยการแก้ไขพฤติกรรม

"ปัญหาในครอบครัวชักเยาะโอกาสคิดถึงสังคมมันก็น้อย เพราะมีเรื่องการเรียน เรื่องเงินทองที่ต้องใช้จ่าย แต่มันก็ติดอนเรียนอยู่มัธยมมีเล่นกีฬา ก็ไม่มีเวลาคิด พอเลิกเรียนหนังสือปุ๊บ เย็นก็ซ้อมกีฬา ถึงบ้านก็อ่านหนังสือท่อมสองท่อมก็หลับ เป็นนักฟุตบอล"

เมื่อจบชั้น ม.ศ.3 แล้ว ผู้ถูกสัมภาษณ์ก็ยังคงอยู่ที่โรงเรียนมงฟอร์ตต่อไป เพื่อน เรียนต่อในชั้น ม.ศ.4-5 ซึ่งจะกล่าวถึงในบทต่อไป

กล่าวโดยสรุป ชีวิตในวัยเด็กของผู้ถูกสัมภาษณ์ ผู้ถูกสัมภาษณ์ต้องปรับตัวและเผชิญ กับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมค่อนข้างสูงกล่าวคือ จากสังคมชาวเขาเผ่าม้ง ซึ่งมีแบบ ของวัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมอย่างหนึ่งมาสู่สภาพแวดล้อมของสังคมไทย ซึ่งมีวัฒนธรรม ประเพณีและค่านิยมอีกอย่างหนึ่งจากสังคมชาวเขา ซึ่งไม่พูดภาษาไทยมาสู่โรงเรียนเป็นคนแรก ของหมู่บ้าน ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้รับอิทธิพลค่อนข้างสูงจากบิดามารดาในเรื่องการปกครองบุตร ซึ่งให้อิสระและใช้การว่ากล่าวตักเตือนโดยไม่มีการเขยื้อนตี ซึ่งสอดคล้องกับการที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ ไม่มีลักษณะอำนาจนิยมในการปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาในเวลาต่อมา สภาพความเป็นอยู่ อย่างง่าย ๆ ชีวิตซึ่งใกล้ชิดกับธรรมชาติครั้ง เป็นเด็ก ความผูกพันในพี่น้องชาวเขาและความรู้

เกี่ยวกับระบบสังคมนิยม ส่งผลต่อมาในการเลือกรับราชการซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่สมัครอยู่ทำงานในสังคมเมืองของตำรวจนครบาล แต่สมัครไปอยู่ในสังกัดของตำรวจตระเวนชายแดน

สำหรับสิ่งที่สำคัญในวัยนี้อย่างหนึ่งก็คือ การถูกเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมและทัศนคติ จากพลเมืองที่ไม่สนใจรัฐ มาสู่การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองระดับหนึ่ง ซึ่งเหตุการณ์ในครั้งนั้นได้ก่อให้เกิดผู้ถูกสัมภาษณ์มีค่านิยมกับทัศนคติที่มุ่งจะรับใช้มวลชน และสำนักที่มีศูนย์รวมอยู่ที่สังคม (society centered) ต่อมา ปัจจัยที่สำคัญซึ่งมีอิทธิพลต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ในวัยเด็กนี้ได้แก่ บิดามารดา ครูโรงเรียน กลุ่มนักเรียนที่มีความตื่นตัวทางการเมือง และสภาพแวดล้อมของสังคมชาวเขา

บุคคลที่ 3¹

ผู้ถูกสัมภาษณ์บุคคลที่ 3 เป็นชาวกรุงเทพฯ บิดาเป็นข้าราชการ ต่อมาได้แยกกับมารดาเมื่อมีอายุได้ 2-3 ขวบ ญาติผู้ใหญ่ทางมารดาก็ขอไปเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรม มีบ้านอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาตื้นฝั่งธนบุรี และใช้ชีวิตในวัยเด็กเป็น "เด็กวัด" ซึ่งชีวิตในช่วงนี้ได้กล่อมเกล่าผู้ถูกสัมภาษณ์ให้มีลักษณะ เฉพาะที่น่าสนใจหลายประการ สำหรับในด้านการอบรมเลี้ยงดูจากสถาบันครอบครัวผู้ถูกสัมภาษณ์ได้กล่าวถึงดังนี้

"ในด้านการเลี้ยงดู ญาติผู้ใหญ่ซึ่งไม่ใช่บิดามารดาได้โดยทั่วไปมักจะตามใจ แต่ก่อดิดจะหัวโบราณจริงจัง ควบคุมอย่างใกล้ชิดแต่ทว่าก็มีการตามใจ มีการลงโทษลงทัณฑ์ตามแบบคนไทยทั่วไป ผิดก็ต้องตี"

ผู้ถูกสัมภาษณ์จึงถูกหล่อหลอมโดยค่านิยมแบบไทย ๆ คือ มีลักษณะของอำนาจนิยม มีความเด็ดขาด ซึ่งมักจะมีการลงโทษด้วยการเขียนตี ในด้านหลักการดำเนินชีวิตของผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ถูกสั่งสอนอบรมมาดังนี้

"หลักการดำเนินชีวิตคือ ให้ยึดมั่นอยู่ในความถูกต้อง แล้วก็ซื่อสัตย์เชื่อในสิ่งที่เห็นกับตาฟังกับหู"

ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวถึงกลุ่มเพื่อนในวัยเด็กในลักษณะที่เป็นเพื่อนเล่นที่สนุกสนาน ซึ่งให้ความเป็นมิตรมากกว่าการต่อสู้การแข่งขันดังเช่น ที่ปรากฏจากผู้ถูกสัมภาษณ์บุคคลที่ 1 โดยอธิบายว่า

¹ สัมภาษณ์เมื่อ 20 สิงหาคม 2528, ที่กองปราบปราม สามยอด

"เท่าที่จำได้นี่เพื่อนฝูงก็เป็นเด็กวัด โรงเรียนก็ค่อนข้างจะเป็นแบบชนบทหน่อย คือ อยู่กับวัดมีเพื่อนเป็นเด็กวัดอะไรต่าง ๆ นี่ สังคมก็ไม่ค่อยจะฟูฟ่าเหมือนปัจจุบันนี้ การเล่นก็เล่นแบบตามมีตามเกิด ตำสุต ตำว้าย เกาะเรือบ้าง เทียวยิงนกตกปลาบ้าง เล่นฟุตบอลบ้าง แล้วแต่จะนัดกัน"

สภาพแวดล้อมของผู้ถูกสัมภาษณ์ด้านสังคมและการเมือง

"สภาพการบ้านการเมืองขณะนั้น สภาพแวดล้อมของเรา ถ้าเราพูดถึงความเกี่ยวข้องกับสภาพบ้านเมือง เรายังไม่มีความรู้สึก รู้สึกเพียงว่าเราไปโรงเรียนแล้วก็มีเงินใช้มีอาหาร การกินสมบูรณ์ก็ไม่เคยสนใจ ส่วนถ้าตอนนี้จะให้นึกถึงตอนนั้นก็เข้าใจบ้านเมืองในลักษณะ ตอนนั้นปรากฏการณ์ตามลักษณะ ที่เอื้อ ลักษณะเผด็จการคือ เสียบขาดคือปัญหาต่าง ๆ จึงไม่ค่อยมีเหมือนปัจจุบันเท่าที่จำได้"

ผู้ถูกสัมภาษณ์เริ่ม เข้า เรียนในโรงเรียนอนุบาลใกล้ ๆ บ้าน เข้าโรงเรียนประถม ที่โรงเรียนวัดหนังจนจบชั้น ป.7 เมื่อขึ้นชั้น ม.ศ.1 ก็ย้ายมาอยู่โรงเรียนย่านฝั่งธนบุรีอีกแห่ง จบชั้น ม.ศ.3 ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวถึงชีวิตประจำวันสมัย เป็นเด็กนักเรียน ดังนี้

"ชีวิตประจำวันสมัย เป็นเด็กนักเรียนคือตื่นเช้า เข้า เลยนี่ผมจะต้องไปวัดคือมี พระซึ่งญาติผู้ใหญ่เป็นโยมอุปฐาก คือต้องไปวัดตอนเช้า เลยเพื่อที่จะไปมีพบปะด้วยอะไรด้วย ก็ต้องลงเรือพายเรือ ก็มา เลิกทำช่วงจบชั้นประถมแล้วไป เข้ามัธยมแล้วถึงได้ เลิก หลังจากไปที่ วัด เรียบร้อยแล้วก็ต้องไปโรงเรียนแต่จะติดนิสัยหน่อยคือไปโรงเรียนสาย ก็กลับมาจากวัดก็ มาอาบน้ำแต่งตัว บ้านนี้ติดกับโรงเรียน ค่อนข้างจะไปโรงเรียนสายหลังจากเลิกเรียนแล้ว ก็จะไปทำกิจกรรม ดิด...ดิด...ตั้งแต่สมัยผม เรียนชั้นประถม เย็นนี่จะต้องทำกิจกรรม กิจกรรมที่ผมทำนี่คือผม เป็นนักดนตรีของโรงเรียน เล่นมัยโคระ เป็นลักษณะของดุริยางค์ก็เล่น มาตลอดตั้งแต่ชั้น ป.5 หรือไม่ก็ ป.6 เล่นมาตลอด หลังจากนั้นคือหลังจากซ้อมดนตรีเสร็จ มันก็ 2 ทุ่มแล้ว เพราะฉะนั้นจึงออกไปทานข้าวกันก่อนแล้วกลับมา เล่นกันต่ออะไรกันต่อ จนกระทั่งอาจารย์เลิกแล้วถึงเดินกลับบ้าน หรืออาจจะอยู่นิ่ง เล่นอยู่กับเพื่อน ๆ จนกระทั่งตึก เพราะว่าบ้านอยู่ใกล้"

การเล่นดนตรีของผู้ถูกสัมภาษณ์ มีอิทธิพลมาจาก "ยาย" ผู้ถูกสัมภาษณ์พูดถึง คำสอนของยายว่า

"คือสิ่งหนึ่งที่ผมจำได้ที่คุณยายเป็นคนสอนไว้ คือ ต้องเป็นคนที่มีรู้จักดนตรี เป็นคนที่รู้จักอ่านหนังสือ"

ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นคนที่ไม่ชอบ เล่นกีฬา เมื่ออยู่ในกลุ่ม เพื่อนมิได้แสดงลักษณะ เป็นผู้นำ มักจะเป็นแบบ "เขาเอาใจก็เอาตาม"

ภาพพจน์ของตำรวจ : ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้รู้จักกับตำรวจครั้งแรกเมื่ออยู่ชั้น ป.4-ป.5 เมื่อเห็นตำรวจเข้ามาจับคนเล่นไพ่ และจับเด็กที่ลักเล็กขโมยน้อยแถวบ้าน แต่ความรู้สึกที่เกิดขึ้นต่อตำรวจในครั้งนั้นไม่ค่อยดี

"คือในตอนนั้นมีความรู้สึก คือตำรวจที่เราเจอในช่วงที่เราเป็นเด็ก ตำรวจที่เจอเป็นตำรวจชั้นประทวน ซึ่งในความรู้สึกนี้เหมือนกับเห็นหัวหน้าอันธพาล ไม่เห็นเหมือนตำรวจคือลักษณะการแต่งตัวหรือกิริยาท่าทาง เออะอะวางท่า วางก้ามใหญ่โตวางโตไม่ใช้การมีส่วนร่วมในเครื่องแบบ ส่วนนายตำรวจนั้นเราไม่มีโอกาสได้เจอเพราะไม่ได้ไปโรงพัก ถึงแม้ว่านาน ๆ จะไปครั้งเพราะญาติผู้ใหญ่คุณลุง หรือว่าคุณลุงหลายคน เป็นตำรวจก็ตาม"

ความตั้งใจในวัยเด็กของผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่ได้สนใจในอาชีพตำรวจ แต่ตั้งใจจะเป็นทหารเรือ

"ความคิดแต่แรกเลยนี้มีความคิดอยากเป็นทหารมากกว่า เพราะว่าอยากจะเป็นทหารเรือในช่วงแรก แต่ละคนก็มีเหตุผล ทหารเรือมีความรู้สึกจะไปอยู่ในเรือมีความรู้สึกแปลกใหม่ มีบรรยากาศที่ดี อยู่กับทะเลอะไรอย่างนี้"

ชีวิตในวัยเด็กของผู้ถูกสัมภาษณ์จบลงเมื่อผู้ถูกสัมภาษณ์ออกจากโรงเรียนมัธยมต้น ไปต่อโรงเรียนมัธยมปลายที่โรงเรียนเทพศิรินทร์ และเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ของคณะรัฐศาสตร์ต่อมา

โดยสรุป กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมและทัศนคติของผู้ถูกสัมภาษณ์ ก่อตัวขึ้นโดยมีปัจจัยสำคัญ คือ ผู้ปกครองซึ่งทำหน้าที่แทนบิดามารดา โรงเรียน และเพื่อนในวัยเด็ก ซึ่งได้อบรมกล่อมเกลตา ผู้ถูกสัมภาษณ์โดยค่านิยมและประเพณีแบบไทย ๆ ทั่วไป เช่น ให้อึดมั่นในความถูกต้อง ความซื่อสัตย์ เชื่อในสิ่งที่เห็นกับตาฟังกับหู คุณยายของผู้ถูกสัมภาษณ์สั่งสอนให้รักดนตรีและรักการเรียน ภาพพจน์ของตำรวจของผู้ถูกสัมภาษณ์ในวัยเด็กเป็นไปในแง่ "ลบ" และไม่ได้นึกฝันว่าจะเป็นตำรวจในเวลาต่อมา ค่านิยมส่วนใหญ่ที่ได้รับการอบรมกล่อมเกลตาเป็นค่านิยมแบบวิธีปฏิบัติ (instrumental value) และยังไม่มีความค่านิยมที่เป็นเป้าหมายในชีวิต เกิดขึ้นในช่วงนี้

บุคคลที่ 4¹

ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นบุตรที่เกิดในครอบครัวทหาร บิดาเป็นทหารชั้นผู้น้อย อยู่ในกรุงเทพฯ ผู้ถูกสัมภาษณ์จึงเติบโตมาในสภาพแวดล้อมของสังคมในกรมทหาร และมีชีวิตการต่อสู้ปากกัดตีนถีบ ซึ่งหล่อหลอมผู้ถูกสัมภาษณ์อย่างน่าสนใจหลายประการ

"ผมเกิดใน กรุงเทพฯ ตอนนั้นครอบครัวทั้งหมดอยู่กรุงเทพฯ มีคุณพ่อคุณแม่ พี่สาว 2 คน พี่ชายคนหนึ่ง น้องสาวอีก 2 คน ทั้งหมด มี 6 คน คุณพ่อเป็นทหารก็อยู่ในบ้านพักทหาร เข้าเรียนครั้งแรกอนุบาลก็โรงเรียนของทหาร จบ ป.4 แล้วก็ไปต่อโรงเรียนวัดน้อย ป.5 ถึง ป.7 แล้วก็ไปต่อโยธิน ถึง ม.ศ.4"

ในวัยเด็กผู้อบรมสั่งสอนที่สำคัญต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ คือ บิดามารดา ซึ่งเน้นค่านิยมเกี่ยวกับการศึกษา เป็นสิ่งสำคัญที่สุด

"ตอนเด็ก ๆ ช่วงนั้นทางคุณแม่บอกว่าครอบครัวเราจน ก็ไม่มีทรัพย์สินอะไรจะให้นอกจากการศึกษาที่เป็นเครื่องติดตัว คือเน้นการศึกษาอย่างเดียวว่าความรู้เนี่ยนำไปใช้ได้ เป็นประโยชน์กับตัวเอง เพราะว่าสภาพครอบครัวตอนนั้นก็จน ก็เรียนมาได้ก็ต้องใช้คุณพ่อที่เป็นทหารใช้สิทธิในการกู้ยืมเงินสำหรับสงเคราะห์ข้าราชการ ก็สภาพครอบครัวตอนนั้นต้องปากกัดตีนถีบ พอพี่สาวคนโตเรียนจบ ปกศ. จะเรียนต่อ คุณพ่อคุณแม่ก็บอกว่าถ้าจะเรียนต่อเรียนได้แต่น้องก็ไม่ได้เรียน พี่สาวก็เลยต้องไปเป็นครูต่างจังหวัด แล้วก็เรียนด้วยตัวเอง ตอนนั้นเน้นอย่างเดียวก็คือ การศึกษาจะเป็นความอยู่รอดของทุกคน"

ผู้ถูกสัมภาษณ์ถูกอบรมเลี้ยงดูแบบสังคมไทยทั่ว ๆ ไป ซึ่งมีการเขียนดีเมื่อทำผิด โดยเฉพาะ เมื่อฝ่าฝืนระเบียบปฏิบัติประจำวันที่วางกฎเกณฑ์ไว้

"ตอนเด็ก ๆ ที่บ้านพักก็มีเพื่อนฝูงเด็ก ๆ ด้วยกันไปวิ่งเล่นอะไรเงี้ย แล้วก็มีการกลับบ้านดึกก็โดนว่า โดนตีบ้างหมายความว่าตอนสมัยเด็กที่รักการอบรมมาก็ต้องเรียน กลับจากเรียนมาก็ต้องทำการบ้าน ทำการบ้านเสร็จแล้วจะไปวิ่งเล่นอะไรก็ได้ แต่ต้องกลับมานอนบ้านจะไปนอนค้างบ้านคนอื่นไม่ได้"

¹ สัมภาษณ์ครั้งที่ 1 เมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2528 . ที่กองบังคับการตำรวจนครบาล
พระนครเหนือ สัมภาษณ์ครั้งที่ 2 เมื่อ 21 มีนาคม 2528 . ณ สถานที่เดิม.

นอกจากบิดามารดาแล้ว ผู้ถูกสัมภาษณ์ยังผูกพันกับบุคคลอีกคนหนึ่งอย่างสูงคือ "คุณตา" ผู้ถูกสัมภาษณ์ถือว่าคุณตาคือแม่อย่างที่สุดจำไว้ของผู้ถูกสัมภาษณ์ในวัยเด็กและเล่าถึงชีวิต เมื่ออยู่กับคุณตาว่า

"เพราะว่าช่วงปิดเทอมจะมีอยู่ 3 เดือน จะต้องไปอยู่กับคุณตาคุณยายที่อยู่อยุธยา เพราะว่า เป็นการแบ่ง เบาภาระของครอบครัวคือปิดเทอมบับพี่น้องจะไปหมด เลย ไปอยู่กับช่วยทำงานบ้านบ้าง เลี้ยงพินบ้าง พี่ชายคนโตช่วยตากับยายขายของต่างจังหวัด แบบ เครื่องปั้นดินเผาเนาะ เอาใส่เรือไปแล้วก็ไปขาย ขายส่งไปสระบุรีบ้าง ไปทางเรือนะลองเรือไป"

คุณตามีอิทธิพลต่อการมีค่านิยมและทัศนคติของผู้ถูกสัมภาษณ์ ผู้ถูกสัมภาษณ์จดจำคำสอนของคุณตาได้ว่า

"การประพฤติปฏิบัติตัวเนี่ย คุณตาจะสอนให้มีชีวิตแบบไม่รังแกคนอื่น แล้วก็ยึดถือธรรมะคือสายกลางแบบว่าให้อยู่ในกรอบ หมายความว่าในครอบครัวรักกัน สอนให้รู้จักศีล 5"

คุณตา คุณยาย ยังเป็นแรงเสริมอีกแรงหนึ่งซึ่งให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ ถิ่นตัวหนีความยากจน ด้วยการพยายามศึกษา

"คุณตาคุณยาย เวลากลับไปอยุธยา คุณตาคุณยายก็เล่าว่า สมัยเด็กของแม่กับน้ำเนี่ยลำบาก คือการต่อสู้ในชั้นของพ่อแม่เนี่ย ความเป็นมาแบบสมัยแม่ พอดตอนจบ ป.4 จะเรียนต่อพ่อแม่ก็อด ตาให้เรียนแต่ยายไม่ให้เรียนให้กลับมาช่วยงานบ้าน ก็มีน้ำอีก 2 คน ที่ได้เรียนน้ำชายกับน้ำสาว เรียนจบน้ำชายก็ไปทำงานตรวจเงินแผ่นดิน น้ำสาวก็ทำงานอยู่กรมโยธา ก็มีแม่ ซึ่งเป็นพี่สาวคนโตต้องเสียสละ ทำงานบ้านสมัยก่อนคุณตาคุณยายก็จน เวลาจะกลับบ้านคุณตาที่นครสวรรค์ แม่ต้องโกนหัว จะได้ไม่ต้องเสียเงินค่ารถไฟ ครอบครัวก็จนมาก คุณตาคุณยาย คุณพ่อคุณแม่มีอย่างเดียวคือเน้นการศึกษา สามารถที่จะช่วยให้เราเขียนฐานะขึ้นมาได้เท่านั้นเอง"

ในด้านกลุ่มเพื่อนในวัยเด็กของผู้ถูกสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่ง ซึ่งอบรมกล่อม เกลา ผู้ถูกสัมภาษณ์ ผู้ถูกสัมภาษณ์เล่าถึงเพื่อนในวัยเด็กว่า

"ชีวิตเด็กตอนนั้นก็สนุกไปตามเพื่อน ทิวก็เดินตามแถวบ้าน แต่ก่อนแถวนั้นรู้หมด บ้านใครมีต้นไม้ มีผลไม้ที่หากินได้ยังไง หมายความว่าไปสอยเอาตามบ้านเขา เจ้าของเขา ออกมาไล่ก็วิ่งหนี แล้วก็ช่วงนั้นไปจับจิ้งจรีด พอทิวมาบับก็เดินผ่านร้าน เห็นร้านขายของมีขนม ก็เกิดความคิดว่าไม่มีคนอยู่แล้วก็แบ่งกัน เพื่อนช่วยกันดูต้นทาง ตอนนั้นมีความรู้สึก ว่าเราทิว

เราอยากได้ของกินเรามองเห็น เราทำยังงั้นตอนนั้นไม่มีความรู้สึกรับผิดชอบอะไร เราอยากได้อะไรถ้าเราทำได้เราก็ทำ ให้เพื่อนดูต้นทาง ถ้ามีรถตำรวจผ่านมา สมัยก่อนมันเจียบ 2-3 ทุ่มก็ไม่มีรถวิ่งเท่าไรแล้ว พอมีรถมาเพื่อนก็ส่งสัญญาณเราก็หยุดทำหาจิ้งหรีดอะไรเรื่อยเรื่อยไป พอรถไปปุ๊บเราก็เอาไม้เขี่ยขนมปังเอามาทกิน"

ความเป็นลูกทหาร ซึ่งอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่เกเรส่วนมาก ทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีประสบการณ์ และชีวิตที่ต้องเอาตัวรอด

"สมัยก่อนรุ่นพี่ ๆ ทำไว้ไปไหนก็ไม่ได้นะ เคยไปบางกระบือไปนั่งกับเพื่อนกินลูกเต๋อย ต้มน้ำตาล เรานั่งกินกับเพื่อน 2 คน ภัทท์หน้าก็มาตักกิน ตอนนั้นอยู่ ม.ศ.1 โยธิน ชักกระเดี้ยว โคนล่อมเต็มเลย เฮ้ยอะไรวะถามเพื่อน เพื่อนว่ากูมองหน้าหน่อยเตียว ถือมีคมาล่อมเลยนะ ใกล้เคียง ก็ขนาดไล่ ๆ กัน แต่มันมาหลายคน เราก็นั่งเฉย ๆ พอถึงหัวจะมีเพื่อนคนหนึ่งมันเรียน อยู่ห้องเดียวกัน มันอยู่บางกระบือ ก็มาตักเราก็ให้เรากลับบ้าน ตั้งแต่บัดนั้นมาก็ไม่อยากไปไหน นอกบ้าน ราชวัตรก็ไปไม่ได้ ไปศรีษานก็ไม่ได้ ไปบางกระบือก็ไม่ได้ ไปตีเขาหัว หวลหวย (รายการข่าวทางวิทยุ) ออก ผ่านหน้า ร.ด.อย่าไปมองหน้ามันอะไรเจ๊ยย แกวบ้านพักนะ รุ่นพี่ ๆ นะร้าย ก็มีไอ้จุกเต๋อยนี่ตายไปแล้ว ไอ้เทพ พวกเก ๆ มีเยอะ แบบตีรันฟันแทงเขา พอเดินมาเฉย ๆ ก็ชกเขา ไม่มีเหตุผลนะทำตามพอใจของวัยรุ่น รู้สึกว่าค่านิยมของคนสมัยก่อน ถิ่นใครต้องถิ่นมันใครมาเข้าถิ่นกูแล้วไม่ได้ ถ้าแยลหน้ามาทำซ่า ต้องโดนชด โดนตี เวลาไปเที่ยวต้องไปหาเรื่องเขา

ไปตัดเสื้อผ้าร้านไอ้วัน ตรงราชวัตรไปตัดปุ๊บเฉี่ยคนจีนมันก็กลัวไปถึงก็ขู่ว่าตัดกางเกง ฟรีเขา บอกเฮ้ยแล้วจะมาเอาเนะดังคิมให้มัดจำหรือก เสร็จแล้วพอเอากางเกงก็บอก เฮ้ยไปนะดังคิมมีให้นะมันก็ไม่กล้า เอาหรือกพวกค้ำขายนะ"

เนื่องจากฐานะทางบ้านของผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่ค่อยดี ผู้ถูกสัมภาษณ์จึงต้องช่วยเหลือครอบครัวด้วยการขายข้าวต้มผัด

"ก็ตอนช่วงนั้นในบ้านพักก็มีบ้านเพื่อนแม่เขาทำข้าวต้มผัด เราขับไปขายก่อนเรา ไม่ต้องลงทุน 20 มัดเฉี่ยเราจะมีกำไร 4-5 มัด แต่ถ้าขายไม่หมดเราก็เอามาคืนได้ เขาก็ไม่ว่า บางทีเดินร้องขายไปหัวก็หีบเอาส่วนกำไรกินก่อน การต่อสู้เพื่อความอยู่รอดนะ เพราะว่าไม่เงินเราก็ บางวันไม่ได้ตั้งค้กินขนม วิธีการที่เราต้องช่วยตัวเราเอง"

ผู้ถูกสัมภาษณ์ยอมรับว่าในช่วงเป็นเด็ก ผู้ถูกสัมภาษณ์ค่อนข้างเกเร แต่เนื่องจากมีพี่ชายคอยเตือน คอยห้ามและไล่เข้าบ้าน ประกอบกับพ่อแม่ห้ามกลับบ้านดึก ผู้ถูกสัมภาษณ์จึงอยู่ในกรอบ ครูและโรงเรียนได้เข้ามามีบทบาทต่อความสนใจผู้ถูกสัมภาษณ์โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ "เรื่องเรียนนี่ก็ไปได้เรื่อย ๆ ตอนช่วง ป.5 ถึง ป.7 ฝึกูประจำชั้นแถววัดชั้นเรื่องเรียน ถ้าเป็นการบ้านโดยเฉพาะภาษาอังกฤษท่องศัพท์ต้องวันละ 10 คำ ถ้าไม่ได้ต้องโดนตีวันละ 1 ที แกตีเจ็บเพื่อนทุกคนก่อนเข้าห้องต้องมาจับกลุ่มกันถาม คล้าย ๆ ดิวเจีย ผลัดกันจากผลอันเนี่ยแล้วแกเข้มงวดเรื่องเรียน ช่วงนั้นโอกาสที่จะไปเที่ยวอย่างอื่นไม่มีก็ได้แต่ฟังวิทยุทีวี ฟังเพลงก็มีวิทยุเก่า ๆ อยู่เครื่องหนึ่ง ก็มีจัดรายการเพลงภาษาอังกฤษ ตอนนั้นคลิฟ เอลวิส บิตเติ้ล อะไรเจียมันก็เป็นการเล่นคล้ายอย่างเดียว คือการร้องเพลงฟังเพลงจากการที่ครูให้ท่องศัพท์เราก็มีความรู้ ศัพท์ใหม่เฉียนะมันแปลว่าอะไร เราก็เปิดดิก พอเปิดดิกมันก็ได้มาโดยการพูดการจำการอ่านการเขียน มันก็ได้ไปในตัวทำให้มีวิชาเดียวที่เรียนมาได้ตลอดภาษาอังกฤษ วิชาอื่นรองลงมา ดรีโกณเคยได้เต็ม เรซาเคยได้เต็ม"

ผลการเรียนของผู้ถูกสัมภาษณ์อยู่ในระดับปานกลางจนถึงชั้น ม.ศ.3 เคยอยู่ทั้งห้องคิงส์และห้องควีนส์ ชีวิตประจำวันก็เหมือนนักเรียนทั่ว ๆ ไปคือ ต้องตื่นแต่เช้า กลับมาบ้านตอนเย็นแล้วออกไปเล่นกีฬาซึ่งถนัดเรื่องเตะฟุตบอลและว่ายน้ำ ในวันเสาร์-อาทิตย์ ผู้ถูกสัมภาษณ์ต้องไปช่วยบิดามารดาขายข้าวแกงที่สนามหลวง ซึ่งพี่น้องทุก ๆ คน ก็ต้องไปด้วยกัน ในวันธรรมดาเมื่ออยู่ที่โรงเรียน เวลาพักเที่ยงผู้ถูกสัมภาษณ์มักใช้เวลาในห้องสมุด และเป็นสมาชิกห้องสมุดของบริติช เคาน์ซิลด้วย ทั้งนี้เพื่อยืมหนังสือภาษาอังกฤษที่มีศัพท์ง่าย ๆ และที่ห้องสมุดโรงเรียนโยธินบูรณะนี้เองที่กระตุ้นผู้ถูกสัมภาษณ์ถึงการเข้าโรงเรียนเตรียมทหาร

"มันมี เมื่อก่อนเข้าห้องสมุด เขามีรูปสำหรับคนที่เรียนจบจากโรงเรียนไปเข้าที่ไหนต่อก็มีเข้าเตรียมทหาร รูปเข้าเตรียมทหารเขาจะบอกว่าจบโยธิน ปี พ.ศ.นี้ สอบเข้าเตรียมทหารได้แล้วก็ถ่ายรูปไว้ แล้วก็ถ่ายรูปพวกที่สร้างชื่อเสียงให้โรงเรียน อย่างพวกนักกีฬาทีมชาติ พวกที่อยู่โรงเรียนนายร้อย นายเรือ นายเรืออากาศ นายร้อยตำรวจมีหมดคนนะ ใคร ๆ เข้าห้องสมุดก็ต้องมาหยุดดู ถือว่าสร้างชื่อเสียงให้โรงเรียน"

ความทะเยอทะยานของผู้ถูกสัมภาษณ์ในช่วงเด็กมีแต่เรื่องการเรียน ผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่เคยคิดอยากจะทำอะไรแต่อยากพอมีเงินใช้และพูดถึงความร่ำรวยว่าเป็นเรื่องเหลือเชื่อเหมือนถูกลอตเตอรี่รางวัลที่ 1 ซึ่งได้ก่อแนวความคิดแบบพอใจในสิ่งที่ตนมีขึ้นและมีอิทธิพลเมื่อรับราชการ

ต่อมาในภายหลังคือผู้ถูกสัมภาษณ์ก็ยังคงไม่ปรารถนาความร่ำรวย มีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ มีฐานะด้อยที่สุด เมื่อเทียบกับเพื่อนรุ่นเดียวกัน มีความพอใจในสิ่งที่เป็นอยู่และไม่สนใจการเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์รูปใด ๆ

ในด้านการเมืองผู้ถูกสัมภาษณ์ยังไม่มี ความสนใจเกิดขึ้นในช่วงนั้น แต่มีทัศนคติต่อผู้นำในสมัยนั้นที่ชื่นชมในความเด็ดขาด

“ถ้าพูดถึงผู้นำแล้วที่ได้ยินก็มีจอมพลสฤษดิ์ ที่ว่าความเด็ดขาดนะ ครั้งแรกที่ได้ยินก็จอมพลสฤษดิ์ เนี่ยที่ว่า ข้าพเจ้าขอรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว เพราะว่าลักษณะแบบฉบับของผู้นำที่มีความเฉียบขาด มีการตัดสินใจแล้วก็มี ความรับผิดชอบ ก็ยังชอบใจแถม”

ภาพพจน์ของอาชีพตำรวจในสมัยนั้น ผู้ถูกสัมภาษณ์ยังไม่มี การรับรู้ แต่มีความรู้สึกว่าเป็นตำรวจดี เพราะได้ยินคนในบ้านพักทหารพูดกันว่า “เป็นเมียทหารนั่งนับขวด เป็นเมียตำรวจนั่งนับแฉ่ง” ผู้ถูกสัมภาษณ์ต้องมาเกี่ยวข้องกับตำรวจครั้งหนึ่งโดยบังเอิญ ซึ่งเหตุการณ์ในครอบครัวนั้นได้มีอิทธิพลต่อมาในการเลือกเป็นตำรวจของผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วย

“ตอนเด็กเนี่ยมีวิ่งหนีตำรวจแล้วเลยไป เป็นพยานศาล ตอนนั้นมีอยู่วันหนึ่งกำลังจะไป สอยมะม่วงที่หน้าบ้าน พ.ท. ไกลบ้าน เสร็จแล้วไปกับเพื่อน 4-5 คน เตรียมไม่ไปจะไป สอยนั่งรออยู่มีคนผู้ชายเรานี้กว่าตำรวจบอกเพื่อน ๆ หยุดก่อนแล้วเราก็ตอนกลับ พอเสียวเข้าบ้าน บุปได้ยิน เสียวเอะอะก็วิ่งออกมาดูปากซอย เขาบอกว่ามีทหารหญิงที่อยู่ในบ้านพักถูกกระชากสร้อยไปแล้วคนเห็นเขาอยู่ฝั่งตรงข้าม เขาเห็นเขาก็บอก ก.ท. รถแท็กซี่ที่ฮ็อปรินซ์ เจ้าทุกข์เขาก็ชวนไปที่ป้อมยามตรงพิชัยไปเป็นเพื่อน พอไปถึงตุ้ ตุ๊กก็ให้ไปแจ้งโรงพักก็ไปต่อไม่รู้ว่าจะ เขา สอยเป็นพยาน ดี อ... เขามาเรียกที่บ้านโดนพ่อว่าไปยุ่งอะไรกับ เขาก็เลยมีความรู้สึก ว่าเกี่ยวกับตำรวจเสียว ถ้าไม่จำเป็นอย่าไปยุ่ง ตอนนั้นถ้าพูดถึงตำรวจนะกลัวก็กลัว เพราะเคยวิ่งหนีนะปรากฏว่าคืนนั้นตำรวจตามจับคนร้ายได้ก็ไป เป็นพยานศาล มันก็มาขู่ ส่งคนมาขู่มันมาถามว่าเสียวใครจะไป เป็นพยานศาลคดีเนี่ย ตอนนั้นก็มีความรู้สึกกลัว มันเป็นผลในการตัดสินใจเลือกเหล่า เพราะกลัวว่าไอ้คนร้ายมันออกมามันจะทำร้ายหรือจะมาอะไร ศาลตัดสินหลายปีคนไปที่ศาลมันเคยมาพูดบอกหมทพไม่น่าจำได้เลยก็กลัวนะ โอ้ย..มันสักรันด์สักเต็มตัวแน่น เลยตัวมันใหญ่ นะ พี่เขาก็บอกให้ระวังพอเข้าเตรียมทหารได้ก็ เสียว... เลือกตำรวจเอาไว้ ป้องกันตัวได้”

ก่อนจะจบชั้น ม.ศ.3 ผู้ถูกสัมภาษณ์ตั้งเป้าหมายในการเรียนว่าจะต้องสอบเข้าโรงเรียนเตรียมทหารให้ได้ เหตุผลหนึ่งคือ ไม่มีเงินเรียนในระดับมหาวิทยาลัย บิดามารดาได้ให้ความสนับสนุนที่จะให้เข้าโรงเรียนเตรียมทหารโดยพาไปสมัครเรียนกวดวิชาที่โรงเรียนอินทรา แต่เมื่อจบ ม.ศ.3 ในปีนั้นผู้ถูกสัมภาษณ์ก็ยังสอบเข้าไม่ได้ จึงต้องเข้าเรียนในชั้น ม.ศ.4-5 ที่โรงเรียนโยธินบูรณะอีก 1 ปี แล้วจึงไปสอบใหม่ ซึ่งสามารถสอบเข้าได้ในปีดังกล่าว ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวว่า การสอบเข้าโรงเรียนเตรียมทหารได้ก็คือ ชีวิตที่เปลี่ยนไปมีความหวังว่าจะออกมา มีงานทำแน่นอน ซึ่งจะได้ออกมาในช่วงหลังนี้ในบทต่อไป

กล่าวโดยสรุปผู้ถูกสัมภาษณ์อยู่ในสภาพแวดล้อมของสังคมในค่ายทหาร ซึ่งคุ้นเคยกับเครื่องแบบและวิถีชีวิตของข้าราชการ ฐานะของครอบครัวและความขัดสนทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์พยายามดิ้นรนให้ดีขึ้นด้วยการศึกษา โดยมีบิดามารดาและญาติ เป็นผู้สนับสนุนด้วยการอบรมสั่งสอนให้เห็นความสำคัญของการเรียนอย่างสูง ลักษณะสำคัญของการกล่อมเกล่าที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้รับคือการไม่มีความทะเยอทะยานสูง หรือหวังความร่ำรวยจากการรับราชการ ซึ่งเป็นลักษณะที่ยังดำรงมาจนถึงปัจจุบันในครั้งนี้น่าสนใจ ในอาชีพตำรวจมิได้เกิดขึ้นโดยตรงต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ แต่เกิดขึ้นเป็นผลต่อเนื่องจากความต้องการที่จะเข้าโรงเรียนเตรียมทหารซึ่งต่อมาเมื่อเข้าโรงเรียนเตรียมทหารได้แล้ว จึงสนใจที่จะมีอาชีพตำรวจตามมา ภาพพจน์ของตำรวจในครั้งนั้น คือ ผู้ที่สามารถจับผู้ถูกสัมภาษณ์ได้หรือคุมครองผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ อันเป็นเหตุผลอย่างหนึ่งของการเลือกเป็นตำรวจในเวลาต่อมา

กลุ่มที่ ๒ ผู้ถูกสัมภาษณ์ระดับชั้น สารวัตร-รองผู้กำกับ มียศระหว่าง
พ.ต.ต.-พ.ต.ท. จำนวน 4 คน คือ ผู้ถูกสัมภาษณ์บุคคลที่ 5-8 ตามลำดับดังนี้คือ

บุคคลที่ 5¹

ผู้ถูกสัมภาษณ์ใช้ชีวิตในวัยเด็กอยู่ในสังคมตัวเมืองต่างจังหวัดของสภาพแวดล้อมเมื่อประมาณ 40 ปีผ่านมาแล้ว ชีวิตครอบครัวของผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นชีวิตที่ขาดความอบอุ่น เนื่องจากบิดามารดาแยกทางกัน ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวถึงบิดาว่า

"ผมรู้อย่างเดียวผมเกิดมาผมก็มีแม่ของผมคนเดียว แม่ผมคอนหลังมาได้สามีใหม่ พ่อผมแยกทางกันไม่ได้ส่งเสียผมก็ไม่รู้... อย่าให้พูดถึงเลย ไม่อยากพูดถึงทุกวันนี้ผมไม่เคยเห็นว่าหน้าตาพ่อผม เป็นอย่างไร"

¹ ทำการสัมภาษณ์เมื่อ 7 สิงหาคม 2527, ที่ห้องทำงานสารวัตรปกครองฯ สถานี

ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นลูกคนโตที่ต้องดูแลน้อง ๆ อีก 2 คน ซึ่งเกิดจากมารดาเดียวกัน ส่วนบิดาเลี้ยงก็มีภรรยาอีกคนหนึ่ง ผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแลและความอบอุ่นจากครอบครัวนัก บุคคลที่มีความหมายต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ที่สุดคือมารดา ซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์ได้กล่าวถึง การอบรมสั่งสอนของมารดาว่า

"เขาสอนมาอย่างเดียวว่าทำอะไรก็ตามนะลูกให้ตั้งใจทำให้จริง พยายามทำจนได้แล้วก็อย่าไปคิดไปโกงใครเขา อย่าขโมยของใครเขา พยายามเป็นคนดีนะ สอนผมเป็นคนดีสอนเรื่องความซื่อสัตย์นะ มาก"

และมารดาก็อบรมโดยไม่ใช้ความรุนแรง

"แม่ไม่เคยตีผมเลย ทุกวันนี้ผมสอนลูกผมไม่เคยตี นาน ๆ จะชูปะเท๋านั้นเอง"

คำสอนของมารดามีอิทธิพลค่อนข้างสูงต่อผู้ถูกสัมภาษณ์โดยเฉพาะในเรื่อง "ความพยายามและการตั้งใจจริง" ซึ่งทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นคนที่มีลักษณะ เป็นผู้มีความมานะมากบั่นอย่างยิ่งใน เวลาต่อมา

ในส่วนความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวนั้นนอกจากมารดาแล้ว ผู้ถูกสัมภาษณ์มีความผูกพันกับน้องร่วมมารดาเดียวกันอีก 2 คน แต่รักน้องสาวมากกว่าน้องชาย โดยให้เหตุผลซึ่งสะท้อนถึงทัศนคติบางประการดังนี้

"รักน้องสาวคนที่ เป็นพยาบาลมากที่สุด เพราะ เขา เป็นคนที่ว่า เป็นคนที่ช่วยตัวเองเหมือนผมแล้วก็ช่วยเหลือพี่ ๆ น้อง ๆ ทุกคน พยายามแก้ปัญหาในบ้าน ที่มีปัญหาขึ้นมาเขาจะเป็นคนกลางคอยแก้ปัญหา"

ลักษณะของน้องสาวที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ชื่นชม จะเห็นได้ว่า ได้แก่ "การช่วยเหลือตัวเอง" และ "ช่วยเหลือผู้อื่น" ซึ่งทัศนคติอันนี้ปรากฏว่าตรงกับพฤติกรรมการรับราชการของผู้ถูกสัมภาษณ์ ในเวลาต่อมา เนื่องจากผู้ถูกสัมภาษณ์จัดได้ว่า เป็นบุคคลที่ทำอะไรด้วยตนเอง และชอบช่วยเหลือผู้อื่น โดยเฉพาะผู้ที่อ่อนแอกว่า หรือผู้ที่ถูกรังแก เป็นอย่างยิ่ง¹

ในวัยเด็กผู้ถูกสัมภาษณ์ถูกใช้ทำงานอย่างหนัก ซึ่งได้กล่าวถึงบ้านและการทำงานในบ้านว่า

"บ้านเป็นตัวแทนขายข้าวสารกับทำสวนเงาะทุเรียน เสาร์-อาทิตย์ ผมก็ต้องไปช่วยเขาลงปุ๋ย ถางหญ้า อะไรเงี้ย ตกเย็นก็ต้องออกส่งข้าวสาร ส่งอะไรต่ออะไร ผมรับภาระมาก เขาจะใช้ผมเหมือนแก้งมากกว่าที่จะใช้ด้วยความเต็มใจ มีอะไรก็ต้องผมมีอะไรก็ต้องผมคนเดียว"

¹ จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้ถูกสัมภาษณ์ ซึ่งมี เป็นเวลานานประมาณ 6 ปี

ส่วนแบบอย่างของผู้นำที่น่าศรัทธาในวัยเด็กของผู้ถูกสัมภาษณ์ ซึ่งส่งผลถึงการใช้
ปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาในเวลาต่อมา มีดังนี้

"ผมอยากเป็นจอมพลสฤษดิ์ ชอบทำงานเด็ดขาด ผมชอบ นีบถือมาก ทุกวันนี้ยังนีบถือเลย
ไฟยังหยุดใหม่ได้นับประสาอะไร คุณว่าจริงไหม"

ผู้ถูกสัมภาษณ์มีความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน ในลักษณะที่ดีกว่าในครอบครัว ซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์
ยึดอัดใจกว่า และกล่าวถึงเพื่อนในวัยเด็กว่า

"มีเพื่อน เพื่อนเยอะ ก็รักกันดีนะ เพื่อน ๆ จะรักผมเพราะผมแฟร์กับเขาแล้วก็ฟัง
คนอื่นเขา ไม่ใช่เราจะถือว่าเราจะเก่งหรือว่าอะไรนะ ตอนนั้นเป็นนักกีฬา เป็นนักมวยไม่มี
ใครสู้ผมนะ แต่ว่าผมก็เข้ากับเขาได้ดี เรายอมรับฟังเขา"

ในส่วนที่ผู้สัมภาษณ์เปรียบเทียบตัวเองกับกลุ่มเพื่อน ผู้ถูกสัมภาษณ์จะมีทัศนคติบางประการ
ซึ่งแสดงถึงความต้อยกว่าบุคคลทั่ว ๆ ไป โดยตอบคำถามเรื่องความเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อนว่า

"ผมสมัครที่จะเป็นกลาง ๆ มากกว่า ช่วยออกความคิดเห็นช่วยออกอะไรได้
ผมไม่นิยม เป็นหัวหน้า เพราะว่าการที่จะเป็นหัวหน้าสมัยเด็ก ๆ นั้นนะ จะต้องมียุทธพลอำนาจ
ทางการเงินที่จะซัพพอร์ต (support) พรรคพวกพอสมควร เพราะฉะนั้นผมเป็นไม่ได้สำหรับ
ตัวผมเองฐานะตัวผมเองไม่เกี่ยวกับทางบ้านผมถือว่าผมต้อยกว่าเขา ในเรื่องส่วนตัวผมต้อย"

ชีวิตนักเรียนของผู้ถูกสัมภาษณ์เริ่มขึ้นที่ "โรงเรียนพิเศษโรงเรียนเดือนละ 10 บาท"
ผู้ถูกสัมภาษณ์เรียนที่โรงเรียนรับจ้างนี้จนถึงอายุ 10 ขวบ ก็ยังไม่ได้เข้าเรียนโรงเรียนจริง
โดยผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวว่าเพราะ "ผมเป็นเด็กที่พ่อแม่ล้ม" ผ่ากรเรียนโรงเรียนรับจ้างจนล้ม
พาไปเข้าโรงเรียน แต่เมื่อผู้ถูกสัมภาษณ์ได้เข้าโรงเรียนจริง ก็สามารถสอบผ่านจากชั้น ป.1 ถึง
ป.4 ภายในปีเดียวและสอบได้ที่ 1 ของชั้น ป.4 ซึ่งแสดงว่ามีความสามารถในการเรียนสูง

เมื่อเลื่อนชั้นเรียนสูงขึ้น ผลการเรียนของผู้ถูกสัมภาษณ์อยู่ในเกณฑ์ดีแค่สอบไม่ได้ที่ 1 อีก
"ผมมาเล่นกีฬาซะมาก แล้วอีกอย่างที่บ้านมีปัญหาต้องทำเยอะ ต้องส่งข้าว ต้องขาย
ไอติมอะไรทั้งหมดพยายามหาเงินไปโรงเรียนเอง"

ผู้ถูกสัมภาษณ์เล่าถึงความยากลำบากในช่วงที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมต้น

"ต้องสู้ด้วยตัวเองเท่านั้น คุณอาจจะไม่เคยได้ยินนะ เขาข้ามเรือจ้างครึ่งละสลึงเฉย
ผมไม่มีเงินข้ามเรือจ้าง ผมต้องเดินเพราะสร้างสะพานเฉยนะแล้วมันมีไม้ปัก ๆ จะพญ
ผมเอากะเป๋เอา เชือกคล้องคอนะ แล้วผมเดินไต่ตามไม้ไปเพื่อจะหุนเงินวันละ 50 สต.
เอาไว้กินขนม ผมนึกถึงภาพนี้แล้วกลัวคหน้าเกือบตาย ทุกวันเป็นอย่างนี้ไม่เคยนั่งเรือจ้าง

เพื่อจะพ้นวันละ 50 สด. เท่านั้นเอง ก็ผมไม่มีสตางค์จะเหลือบางวันก็มีบาทหนึ่งบางวันก็ไม่
มีเลย ลองนึกภาพลำบากแค่ไหน สำหรับชีวิตตอนอยู่ ม.2 ม.3"

ในช่วงที่เป็นเด็กนี้เองได้มีเหตุการณ์หนึ่ง ซึ่งทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีการเปลี่ยนแปลง
พฤติกรรม และสะท้อนถึงการมีค่านิยมวิถีปฏิบัติที่ไม่ยอมแพ้ใคร ทั้งนี้เพราะผู้ถูกสัมภาษณ์ถูกรังแก
โดยเด็กอื่น

"ก็เพราะถูกรังแกนะซี ผมถึงต้องเป็นนักมวยนะ คือเคยมีเรื่องกัน น้องชายผมเนี่ย
ไปถูกเขารังแกมาเสร็จแล้วปากเปิกแจ่มเลย เสร็จแล้วน้องชายก็มาตามผมมา เพราะคนนั้น
โตเท่าผม ผมก็ความรักน้องก็ไปต่อยกับคนนั้น ถูกเขาชกมาเกือบตาย ตอนนั้น 10 กว่าขวบ
13-14 ขวบ ยังชกมวยไม่เป็นถูกเขาชกหน้าตายับเย็นเลย ผมก็เลยตั้งปฏิธานไว้ว่าภายใน
3 เดือนเนี่ยผมจะกลับไปชกกับคนนี้ใหม่แล้วผมก็ชนะ

ตั้งแต่หน้าขมว ก็ไปหัดค่ายมวยที่ดีที่สุด ในจังหวัดปราจีนบุรีเลย ผมก็เลยตั้งหน้าตั้งตา
หัดอย่างเดียวเลย 3 เดือน แล้วผมก็ต่อยกับคน ๆ นั้น คุณเชื่อไหม เหมือนเตะวัวเตะควาย
เตะคนเดียวต่อยคนเดียวคุณเชื่อไหมผมมีความตั้งใจจะไปแก้แค้นเขา ผมหัดชกมวยจนเก่งมวย
คนไหนเก่งผมจะต้องศึกษาแล้วชกไม่มีใครชนะผม ในชีวิตผมแพ้อครั้งเดียวครั้งสุดท้ายชกมา
20-30 ครั้ง แพ้ครั้งเดียว แพ้เพราะถูกเขาจับให้แพ้"

หลังจากก้าวขึ้นสู่เวทีมวยแล้วผู้ถูกสัมภาษณ์ประสบความสำเร็จค่อนข้างสูง จัดได้ว่า
เป็นนักมวยฝีมือดีของจังหวัด และชื่อเสียงเริ่มดังในหมู่วัยรุ่นของจังหวัด ซึ่งสร้างความพึงพอใจ
ต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ ในรางวัล (ชัยชนะ) ที่ได้รับ ในขณะที่เดียวกันผลการเรียนก็แย่งประกอมกับ
ผลการชกมวยครั้งสุดท้ายของผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นผู้แพ้ ผู้ถูกสัมภาษณ์จึงเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตใหม่โดยหัน
มาสนใจการเรียน เพื่อเป้าหมายของการมีอาชีพที่วางไว้

"ผมอยากเป็นหมอ แม่ผมบอกว่าอยากให้ผมเรียนหมอ เขาบอกว่าลูกเอ๊ย...
ถ้าได้เป็นหมอก็ดีหมอ เขามีคลินิกแล้วฐานะก็ดี เขาได้ช่วยคน เราไปรักษาบางที่เขาคิดตั้งค์
แพ่ง...แพ่ง ถ้าไม่มีตั้งค์ก็ไม่ได้รักษาถ้าลูกเป็นหมอจะได้ช่วยรักษาคนอื่นเขา ถ้าเขาไม่มีตั้งค์
ก็ไม่ต้องไปเอาเขา แต่ผมไม่มีปัญญาทำคือผมทิ้งการเรียนไปชะ ม.4 ม.5 ม.6 เนี่ยผมหันไป
เล่นกีฬาชกมวยเสียมาก พอเริ่มตัดสินใจจะเรียนจริง ๆ ก็ ม.ศ.4 ม.ศ.5 เข้ากรุงเทพฯ
มาเรียนก็ไม่ทันเขา คือพื้นเพต่าง ๆ ผมไม่แน่นเหมือนเขา พอสอบมหาวิทยาลัยผมเลยไม่ได้"

ผลการเรียนในวัยเด็กของผู้ถูกสัมภาษณ์เริ่มจากดีมาเลวลง คือ ชั้นประถมและ ม.1
ม.2 เรียนได้เกือบ 90% เมื่อขึ้นชั้น ม.3 ซึ่งเริ่มไปชกมวยเล่นกีฬา ผลการเรียนก็เริ่มแยกลง
ในชั้นมัธยมต้นสอบได้ 70 กว่า เปอร์เซนต์ ความตั้งใจเดิมที่จะเข้ามหาวิทยาลัยเมื่อไม่สำเร็จ
ผู้ถูกสัมภาษณ์จึงหันเหชีวิตและได้เข้ามาเป็นตำรวจในเวลาต่อมา ทั้งนี้จะได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติก่อน เข้ามารับราชการตำรวจในบทต่อไป

สำหรับปัจจัยที่สำคัญ ซึ่งได้ยอมรับกล่อม เกลาผู้ถูกสัมภาษณ์ในระยะนี้ก็ได้แก่ มารดา
ซึ่งสั่งสอนให้ เป็นคนที่ตั้งใจจริง มีความซื่อสัตย์ไม่คดโกง และมีอิทธิพลต่อการใฝ่ฝันที่จะเป็นแพทย์
"ชีวิตครอบครัว" ซึ่งกดดันผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วยการมีชีวิตที่ทำงานหนักและมีความ เป็นอยู่ที่ยากลำบาก
ได้หล่อหลอมให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นคนเข้มแข็งในเวลาต่อมา และขณะเดียวกัน "เพื่อน" ซึ่งเคย
ทะเลาะวิวาทกันก็ได้ก่อให้เกิดให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มุ่งมั่นที่จะ เอาชนะและก่อให้เกิดค่านิยมกับทัศนคติที่ชอบ
การเป็นนักสู้และไม่ยอมแพ้ผู้อื่น "โรงเรียน" และ "ครู" ไม่มีบทบาทเด่นชัดนักต่อผู้ถูกสัมภาษณ์
ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะ เป้าหมายในชีวิต และวิถีปฏิบัติได้ถูกกำหนดแล้วโดยปัจจัยอื่น ครูและ
โรงเรียนจึงมีหน้าที่สั่งสอนอบรมตามธรรมดาแก่นักเรียนเท่านั้น ในวัยนี้ยังไม่ปรากฏความรู้หรือ
ความสำนึกในทางการ เนื่องจากผู้ถูกสัมภาษณ์ ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้สัมผัสกับการเมืองในส่วนจำกัดเท่านั้น
คือ มีความพึงพอใจผู้นำที่ใช้อำนาจเด็ดขาดปกครองประเทศ และเป็นการรับรู้เพียงแบบเดียว

บุคคลที่ 6 ¹

ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดเมื่อ พ.ศ. 2496 เป็นบุตรคนโตมีน้องอีก 2 คน บิดาเป็นเจ้าของ
อุ้มรถแท็กซี่มีฐานะดี มารดาเป็นแม่บ้าน มีบ้านเกิดอยู่ในกรุงเทพฯ ใกล้กับวัดราชโอรส บางขุนพรหม
ผู้ถูกสัมภาษณ์อธิบายถึงสภาพแวดล้อมในวัยเด็กว่า

"มันก็อย่างว่าเราอยู่ใกล้วัด ประเทออกมาเดร์ด เตรงแถวถนนแล้วมาคลุกคลีกับพวก
เด็กในวัดหรืออะไรพวกนี้ก็มีบ้าง ริงเล่นซุกซนทั่ว ๆ ไป แต่ค่อนข้างซุกซนมากหน่อยเพราะว่า
แถวนั้น เด็กมันเยอะพวกมันเยอะ แต่ก็ไม่ช่วงแค่สื่บกว่าชวบเท่านั้น เพราะหลังจากนั้นก็ไปโรงเรียน
ไม่มีเวลาแล้ว"

¹ สัมภาษณ์ครั้งที่ 1 เมื่อ 28 สิงหาคม 2528,

สัมภาษณ์ครั้งที่ 2 เมื่อ 30 สิงหาคม 2528, ที่ห้องทำงานสารวัตรปกครองฯ

มีการเสี่ยงดูในวัยเด็กที่ค่อนข้างอิสระในด้านความคิด แต่มีระเบียบวินัยในตัวเอง

"การอบรมก็ค่อนข้างสตริก (strict) หน่อย เพราะว่าแม่ผมเจ้าระเบียบ แต่คุณพ่อไม่มีปัญหา คุณแม่ค่อนข้างเจ้าระเบียบ เรียกว่าทำอะไรต้องอยู่ในกฎเกณฑ์แล้วก็ แม้กระทั่งมรรยาทในสังคมการรับประทานอาหารเสี่ยงดังก็ได้ ต้องโดนว่า ทานข้าวอยู่เรียกว่าถ้าคุณก็ไม่ได้คือ สตริกพอสมควร แต่เรื่องของการเรียนหรือเรื่องส่วนตัวก็ปล่อยอิสระไม่เคยมาวุ่นวายหรือไม่เคยมายุ่งขออย่างเดี๋ย่ว่าให้พยายามตั้งใจ เรียนเท่านั้นเอง"

สิ่งที่บิดามารดาสั่งสอนอบรมให้ยึดเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวว่า ยึดมาใช้ในการเรียนและการทำงานต่อมาคือ การพยายามฟันฝ่าอุปสรรค

"ท่านก็บอกไว้ก่อนว่า ท่านกว่าจะสบายมาได้นี่ก็ต้องฝ่าชีวิตที่ลำบากมาพอสมควร ก็ต้องทำงานหนักแล้วก็ไม่ได้อยู่ดี ๆ แล้วจะรำรวยหรืออยู่สะดวกสบายได้ เพราะฉะนั้นก็บอกให้ลูก ๆ ทุกคนจำไว้ว่าถ้าเพื่อว่าตัวเองอยากให้สบายก็ต้องลำบากเสียก่อน เพราะฉะนั้นก็ถ้าเพื่อว่าเขาให้ทำงานหนักหรือว่าให้เรียนหนังสือหนักก็อย่าบ่น เพราะว่าทุกอย่างจะต้อง เริ่มต้นด้วยความลำบากทั้งนั้น จะเริ่มด้วยความสบายเป็นไปไม่ได้ อันนี้ก็เป็นหลักที่พยายามจะสอนพวกลูก ๆ ทุกคน"

ภาพพจน์ของผู้นำของประเทศที่ได้รับทราบคือ ความเด็ดขาด ซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวว่า

"ก็ดังมากที่สุด ก็จอมพลสฤษดิ์ สมัยก่อนสมัย เป็นเด็กนะ มีความรู้สึกว่าเป็นที่รู้จักกันทั่ว พอเอ่ยชื่อจอมพลสฤษดิ์ก็รู้ว่า เป็นผู้นำประเทศที่เด็ดขาดและมีความ เขาเรียกว่า ต้องทำให้เหมือนจอมพลสฤษดิ์สั่งหนังสือพิมพ์ก็ลงทุกวัน"

แต่ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ชื่นชมในแบบของผู้นำชนิดนี้ และแสดงถึงทัศนคติส่วนตัวว่า

"จะเรียกว่าชอบก็ไม่ชอบ บางทีมีความรู้สึกว่ามัน เป็นความรู้สึกแบบน่ากลัว ก็ไม่ชอบหรอก เพราะว่าบางอย่างก็สั่งบางอย่างก็ทำไปโดยไม่มี เหตุผลหรือขาดหลักการ เหมือนกัน"

ตัวแทนของการปกครอง และอำนาจรัฐที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้สัมผัสในวัยเด็กคือ "ตำรวจ" ซึ่งมีความรู้สึกแตกต่างกันระหว่างตำรวจชั้นประทวนและนายตำรวจ

"บ้านผมมีป้อมตำรวจอยู่ใกล้ ๆ ห่างกันประมาณ 20 เมตร สิ่งที่เห็นตำรวจสมัยนั้นที่ดูยามก็ 1. นอนหลับ 2. ถ้าตำรวจเดินออกมานอกตู้ก็เมาเลยหรือไม่จั่นก็แหวะตามบ้านชาวบ้านขอเหล้ากิน หรือว่าอะไรยังงี้ ซึ่งเป็นภาพพจน์ที่ไม่ค่อยดีนัก แต่ว่าที่ดีก็มีบางคนก็หมุนเวียนไปส่วนมากก็เป็นคนที่มีอายุมาก เวลาเห็นเด็กก็เข้ามาคุยด้วยมาทักทายด้วย อันนั้นก็ เป็นสิ่งที่เราชอบ

แต่ถ้าเราเห็นสภาพที่เมมาแล้วเดินขอเหล้าอะไรอย่างนี้แล้วก็มีความรู้สึกไม่พอใจเหมือนกัน แต่ก็มีอีกส่วนที่เป็นพวกนายตำรวจ เดินเข้าไปตรวจ ผมก็คอยดูอยู่เหมือนกัน เวลาเขามาตรวจ เรารู้สึกมีท่าทางทะมัดทะแมง เข็มแข็งดีสำหรับนายตำรวจนะ”

ผู้ถูกสัมภาษณ์เริ่มเข้าโรงเรียนอนุบาลสวนเด็ก ซึ่งอยู่ใกล้บ้านและเข้าโรงเรียนประถมที่โรงเรียนสายประสิทธิ์วิทยา ที่บางแค ผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่ชอบ เพราะจะมีวันหยุดไม่ตรงกับผู้อื่น แต่พึงพอใจในการสอนของโรงเรียน

“โรงเรียนสายประสิทธิ์เขาเป็นสาขาของอัสสัมอีกที่หนึ่ง เมื่อก่อนนี้ ซึ่งมันไม่ค่อยถูกกับนิสัยเราหรอก เพราะว่ามันไม่ค่อยชอบ แต่ว่าผมก็คิดว่ามันมีประโยชน์อย่างหนึ่ง ทำให้เราได้เรียนรู้เกี่ยวกับภาษา เพราะว่าทุก ๆ อย่างเขาสอนภาษาอังกฤษหมด พยายามจะสอนภาษาอังกฤษทุกอย่าง ซึ่งก็มีส่วนทำให้เราได้ประโยชน์ขึ้นมา สำหรับกฎเกณฑ์ทางโรงเรียนได้วางไว้มากพอสมควรเหมือนกัน เช่น การแต่งกายหรือว่าใครมาสายจะต้องถูกตีหน้าชั้นหรือหน้าโรงเรียน เขาก็มีระเบียบของเขา”

โรงเรียนจึงเป็นสถานที่ให้การกล่อมเกลาด้านความรู้และระเบียบวินัย เบื้องต้นของผู้ถูกสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นพื้นฐานต่อมาก่อนที่จะปรับตัวเข้าโรงเรียนเตรียมทหาร ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวถึงครูว่ามีอิทธิพลสูงมากในการวางจุดหมายของการมีอาชีพหรือการวางแนวทางไปสู่อนาคต

“ครูมีมากเลย เพราะว่าครูที่จะเริ่มมีอิทธิพลก็ตอนที่เรายู่ในชั้นประถม ม.ศ. 1 หรือ ชั้น ป. 7 ครูจะเริ่มมีอิทธิพลมาก เพราะว่าจะต้องคอยแนะแนวอยู่ตลอดเวลาว่าคุณอยากจะทำเรียนฝ่ายไหน คุณจะไปทางด้านไหน ถ้าคุณจะไปทางกิจกรรมส่วนตัวคุณก็ต้องเลือกโรงเรียนเตรียมอุดม หรือว่าคุณต้องการจะเรียน เป็นทหาร เป็นตำรวจคุณก็ต้องเลือกโรงเรียนเตรียมทหาร และในเวลาเดียวกันเมื่อเขารู้ว่าเรามุ่งแนวทางไหน เขาก็พยายามหาแนววิชาความรู้ในทางด้านนั้นมาป้อนให้เรา มีอิทธิพลมากพอสมควร แล้วอีกอันก็คือว่าในระดับ ม.ศ. 1-ม.ศ. 3 โรงเรียนเขาสร้างระบบการแข่งขันในเรื่องการเรียน โดยมีการให้นักเรียนตอบปัญหาแข่งขัน เรื่องวิชาการทุกอาทิตย์ ซึ่งอันนี้มันทำให้เรามีการปรับปรุงตัว เพราะว่าถ้าแข่งอาทิตย์ไหนกลุ่มของเราหรือชุดของเราแพ้ มันรู้สึกไม่ค่อยดีเท่าไร เป็นการทำให้นักเรียนรู้สึกตื่นตัวแล้วก็สนใจ เรียนมากขึ้น”

ในช่วงที่เป็นนักเรียนภาพพจน์เกี่ยวกับตำรวจ เริ่มดีขึ้น

“ก็เริ่มดีขึ้น เพราะว่าเราดูจากตำรวจจราจรที่เราสัมผัส ที่โรงเรียนก็มีตำรวจจราจรอย่างเดียว ก็ยืนจัดรถหรือให้คนข้ามถนน หรือให้รถเสี้ยวเข้าเสี้ยวออกจากโรงเรียน อันนี้รู้สึกเป็นภาพพจน์ที่ดีแล้วก็เรามองในลักษณะที่ตำรวจให้บริการ หรือตำรวจให้ความช่วยเหลือแก่พวกเขาอะไรทำนองนี้”

และพร้อม ๆ กัน ภาพพจน์ของตำราวจที่บ้านผู้ถูกสัมภาษณ์ก็ค่อนข้างดี เมื่อถึงวันปีใหม่หรือวันสำคัญ ที่บ้านผู้ถูกสัมภาษณ์ก็มีการจัดกล่องของขวัญให้ตำราจ เป็นสินน้ำใจด้วย ซึ่งส่งผลถึงการให้ความสนใจต่ออาชีพตำราจส่วนหนึ่ง ในระยะเดียวกันระบบของการศึกษาชั้นมัธยมต้นก็สร้างแนวทางให้นักเรียนเลือกที่จะเดินเข้า "โรงเรียนเตรียมทหาร" หรือ "โรงเรียนเตรียมอุดม" ซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์ก็สอบเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมปลายได้ทั้ง 2 แห่ง และเลือกเข้าเรียนในโรงเรียนเตรียมทหารในเวลาต่อมา ทั้งนี้ก็โดยความรู้สึกชอบจากประสบการณ์ที่ได้กล่าวมาแล้วนั่นเอง ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

ในช่วงชีวิตวัยเด็กของผู้ถูกสัมภาษณ์นี้จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมและทัศนคติของผู้ถูกสัมภาษณ์คือ บิดา มารดา โรงเรียน และ ครู เป็นสำคัญ ในส่วนที่เป็นค่านิยมและทัศนคติดต่ออาชีพตำราจมีปัจจัยกำหนดได้แก่ ตำราจจรรยา ตำราจป้อมยาม และนายตำราจที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้เห็น แต่ทั้งนี้ก็อยู่ภายใต้อิทธิพลของค่านิยมในสังคมไทยด้วย ซึ่งมีส่วนในการเสริมค่านิยมและทัศนคติของผู้ถูกสัมภาษณ์ในช่วงที่เป็นเด็กนี้

ค่านิยมและทัศนคติที่เกิดขึ้นในช่วงนี้ มักจะเป็นแนวทางที่จะใช้ชีวิตหรือวิถีปฏิบัติ เช่น ความพยายามฟันฝ่าอุปสรรค ความมีระเบียบวินัย และการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ในส่วนที่เป็นเป้าหมายต่อชีวิตหรืออนาคตนั้น ครูเป็นผู้ชี้แนะที่สำคัญที่สุด ซึ่งได้สร้างแนวทางในอนาคตแก่ผู้ถูกสัมภาษณ์ จากจุดหนึ่งมาสู่อีกจุดหนึ่งคือโรงเรียนเตรียมทหาร ผู้ถูกสัมภาษณ์ยังไม่มีคามสำนึกในทางการเมืองหรือความรู้สึกในทางการเมืองปรากฏขึ้นในวัยนี้ การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของผู้ถูกสัมภาษณ์คงมีแต่ผู้นำทางการเมือง ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจเด็ดขาด และผู้ถูกสัมภาษณ์มิได้นิยมผู้นำลักษณะนี้

บุคคลที่ 7¹

ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดที่จังหวัดสมุทรสงคราม บิดามารดามีอาชีพเป็นชาวสวนฐานะค่อนข้างยากจน ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวว่าบิดามารดาสอนให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เคร่งครัดในคำสอนของพุทธศาสนา และอยู่ในกรอบของสังคมไทย ห้ามมิให้ลักขโมย มีอาชีพทุจริต และห้ามเล่นการพนัน บิดาของผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นชาวบ้านที่มีชีวิตคามสบาย ชอบดื่มสุราและบางครั้งเล่นการพนันด้วย แบบแผนชีวิต

¹ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2529, ที่ตึกกองบัญชาการตำรวจนครบาลพญาไท กรุงเทพฯ.

ทั่วไป เป็นแบบสังคมชาวสวนที่มีความโอบอ้อมอารีต่อกันและทุกคนรู้จักกันเหมือนญาติ ผู้ถูกสัมภาษณ์ เป็นบุตรชายคนเดียวในจำนวนพี่น้องทั้งหมด 3 คน ซึ่งได้รับความอบอุ่นจากครอบครัวเท่า ๆ กัน

“คุณพ่อคุณแม่รักลูกเท่า ๆ กัน คุณพ่อไม่เคยตีลูกเลย คุณแม่... เล็ก ๆ ชอบเล่นลูกช่างเวลาแม่เรียกไปกินข้าวก็ไม่กิน ก็ตีกันนิดหน่อยอย่างอื่นก็ไม่มี”

กลุ่มเพื่อนในวัยเด็กของผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นลูกชาวสวนด้วยกัน ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้ต่อกันในเรื่องการละเล่น ยิงนกตกปลาและการทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ ช่วยเหลือผู้ปกครอง ในสังคมดังกล่าวมีการรับข่าวสารด้านผู้นำ รัฐ การปกครองประเทศ ฯลฯ ในระดับต่ำ และผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่มีความรู้ด้านการเมืองในวัยนี้ นอกจากนี้ในสังคมและกลุ่มเพื่อนยังมีลักษณะสำคัญคือไม่สนใจการศึกษา แต่สนใจการทำมาหากินมากกว่า

“เพื่อนสมัยเด็ก ๆ ที่เป็นเด็ก ๆ ด้วยกัน เป็นชาวสวนก็ชอบกินเหล้ามีอาชีพทำสวนหมด ไม่ได้เสาะแสวงหาในด้านการศึกษา ชีวิตไม่ก้าวหน้าเพื่อน ๆ รุ่นเดียวกันไม่ค่อยก้าวหน้า เพราะว่าเป็นคนหนึ่งอยู่กับที่ไม่ได้รับของใหม่เข้ามา”

ผู้ถูกสัมภาษณ์มีสภาพแวดล้อมจากกลุ่มเพื่อนที่ไม่สนใจต่อการศึกษา ในขณะที่ตัวผู้ถูกสัมภาษณ์เองก็ไม่ได้รับอิทธิพลของค่านิยมในเรื่องการศึกษาจากครอบครัวด้วย ฉะนั้นการเข้าเรียนของผู้ถูกสัมภาษณ์จึงเป็นไปตามเกณฑ์และเลื่อนชั้นเรื่อยมาอย่างไม่มีเป้าหมาย

“เรียนหนังสือประชาบาลตามหมายเกณฑ์อายุ 7-8 ขวบ มีหมายให้ไปเรียนก็ไปเรียนวัด ป.1 ถึง ป.4 ก็เข้าเรียนโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนประจำอำเภอ แต่มีแค่ ม.ศ.1 ถึง ม.ศ.3 ก็ไปสอบคัดเลือก เรียนดีมาตลอดผมสอบได้ 80 เปอร์เซนต์ขึ้นไป ก็ไม่ต้องสอบ”

ด้านการศึกษานั้นผู้ถูกสัมภาษณ์มีผลการเรียนดีมาโดยตลอด ฉะนั้นจึงอยู่ในเกณฑ์ที่จะเรียนชั้นสูงขึ้นเมื่อจบชั้น ม.ศ.3 ได้ ในขณะที่เพื่อนในวัยเดียวกันไม่ได้เรียนต่อ ดังนั้นผู้ถูกสัมภาษณ์จึงตัดสินใจเรียนต่อด้วยตัวเอง

“ระยะทางสมัยนั้นประมาณ 10 กม. ได้ จากตัวอำเภอไปถึงตัวจังหวัดเมื่อก่อนก็ไปทางเรือทั้งนั้น ผมไม่มีญาติผมก็ไปเที่ยวกับเพื่อนไปแม่กลองเค้าบอกว่างเรียนประจำจังหวัดเค้าเปิด ม.4-5-6 ผมก็ไปสมัครก็ได้เข้าไม่ต้องสอบ”

การเรียนต่อของผู้ถูกสัมภาษณ์ระดับสูงกว่าชาวบ้านทั่วไปนี้ ไม่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว

“ไม่สนับสนุนเพราะว่าพ่อแม่ยากจน และไม่มีญาติพี่น้อง”

ฉะนั้นผู้ถูกสัมภาษณ์จึงพยายามเรียนเอง โดยเข้าไปขออาศัยกับวัดอยู่ตั้งแต่อายุประมาณ 14 ขวบ การเข้ามาอยู่วัดของผู้ถูกสัมภาษณ์ปรากฏว่าแตกต่างจากชีวิตเด็กวัดในผู้ถูกสัมภาษณ์อื่น ๆ ในรุ่นก่อนหน้านี้ เพราะสำหรับผู้ถูกสัมภาษณ์แล้ววัดกลับ เป็นสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี

"จากวัดไม่ได้อะไรเลย สิ่งแวดล้อมไม่ดีไปอยู่กับ เด็กวัด ท่านเจ้าคุณเราก็ไม่ได้อยู่กับแก พอไปอยู่วัด เริ่ม เสียเพราะไปเจอเพื่อน มีพระที่มาจากขบวนหม่มแน่น เป็นนักมวย เป็นรุ่นที่บ้าง เรียกว่า ไม่ได้อบรมสั่งสอนไปในทางที่ถูกที่ควร ผมก็เริ่มคะแนนดรอปแล้วไปเจอเพื่อนไม่ดี การเรียนก็ไม่ดี"

การเข้ามา เป็น เด็กวัดและห่างจากความดูแลของครอบครัว เปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ ได้เที่ยวเตร่ และฝึกหัดชกมวยซึ่ง เป็นกีฬาที่นิยมกันของคนหนุ่ม ในสมัยนั้น การอบรมกล่อมเกลามาจาก พระสงฆ์หรือวัดในสมัยผู้ถูกสัมภาษณ์นี้ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวว่ามีน้อยมาก และวัด เป็นเพียงที่พักอาศัย แห่งหนึ่งเท่านั้น แต่ไม่เข้ามาควบคุมความประพฤติด้วย ผู้ถูกสัมภาษณ์ เรียบหนังสือระหว่างอยู่ที่วัด นี้เป็นเวลา 3 ปี สอบได้เพียงชั้น ม.5 เพราะสอบตก 1 ปี ดังนั้นจึงกลับมาอาศัยอยู่กับบ้านอีกครั้ง

"อยู่กับบ้านปีหนึ่งก็ไม่มีย่างทำทำสวน เราทำไม่ไหว"

ระหว่างที่อาศัยอยู่กับบ้านชีวิตผู้ถูกสัมภาษณ์ก็เริ่ม เปลี่ยนแปลง เมื่อญาติของผู้ถูกสัมภาษณ์ คนหนึ่งพาไป เรียนต่อที่จังหวัดนครปฐม

"เผอิญมีน้ำชายมาที่บ้าน มีครอบครัวอยู่ที่นครปฐม ก็เลยไป เรียนที่นครปฐมช่วย เลี้ยง ลูกเขา เรียนโรงเรียนประจำจังหวัด พอจบ ม.6 ก็พาผมไปฝากกับผู้กำกับนครปฐม สมัยก่อนเข้า ตำรวจไม่ต้องเข้าโรงเรียนตำรวจภูธรนะ พาไปฝากฝึก 15 วัน พอย้ายหันขวาหันได้ก็ทำงานแล้ว"

ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้เข้า เป็นตำรวจโดยมิได้คาดฝันมาก่อน และไม่เคยมีแรงจูงใจหรือ ความใฝ่ฝันในอาชีพนี้มาก่อน การสมัครเข้า เป็นพลตำรวจครั้งนั้น เพราะต้องการที่จะมีงานทำ หลังจากนั้นชีวิตของผู้ถูกสัมภาษณ์ก็เริ่มคลุกคลีกับอาชีพตำรวจมากขึ้น จนรับค่านิยมและทัศนคติของ ตำรวจเข้าไปเพิ่มขึ้นๆ ซึ่งจะได้อธิบายถึงในบทต่อไป

โดยสรุปแล้ว ชีวิตในวัย เด็กของผู้ถูกสัมภาษณ์ถูกกล่อม เกลาโดยบิดา มารดา และ ค่านิยมของสังคมไทยแบบชาวสวน ซึ่งเป็นพื้นฐานต่อมาในการรับราชการที่ตีบางส่วน เช่น ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน มีโรงเรียนที่สั่งสอนอบรมในด้านความรู้ เพื่อเป็น ทางที่จะทำการศึกษาคือและเพื่อจะทำงาน การมีลักษณะครอบครัวที่ฐานะยากจน ไม่สนับสนุน การศึกษาและขาดการอบรมสั่งมาในการดำเนินชีวิตทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีโลกทัศน์ที่จำกัดในการ รับราชการ และไม่สามารถปรับค่านิยมและทัศนคติให้ เข้ากับสังคมและอาชีพในระดับที่สูงขึ้น

จนทำให้ไม่ได้รับความก้าวหน้าในราชการเท่าที่ควร ฐานะทางเศรษฐกิจ พื้นฐานทางครอบครัว และพื้นฐานทางการศึกษา ซึ่งเป็นภูมิหลังในวัยนี้จะมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตในช่วงต่อไป โดยเฉพาะเมื่อรับราชการแล้ว สำหรับความรู้ด้านการเมืองหรือการปกครอง ผู้ถูกสัมภาษณ์ ยังไม่มีการรับรู้ในวัยนี้แต่อย่างใด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสังคมของหมู่บ้านมีความสนใจหรือความตื่นตัวค่อนข้างต่ำ รูปแบบของการปกครองที่ได้รับจึงเป็นรูปแบบย่อยในครอบครัวและวัดเท่านั้น

บุคคลที่ ๘¹

ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดในกรุงเทพฯ เมื่อประมาณ 40 ปีผ่านมาแล้ว ซึ่งขณะนั้นเป็นช่วงที่เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ภาวะเศรษฐกิจและบ้านเมืองปั่นป่วน บิดามารดาซึ่งมีอาชีพค้าขาย ไม่สามารถต่อสู้อาชีพ เศรษฐกิจในกรุงเทพฯ ได้จึงต้องย้ายภูมิลำเนาไปอยู่ที่จังหวัดพิษณุโลก เมื่อผู้ถูกสัมภาษณ์มีอายุได้ 10 ขวบ ชีวิตในช่วงที่ผู้ถูกสัมภาษณ์อยู่ในกรุงเทพฯ นั้น ผู้ถูกสัมภาษณ์ อธิบายความเป็นอยู่ของครอบครัวว่า

"สภาพเศรษฐกิจไม่มีความยากแค้นแค้นต่าง ๆ บิดามารดาก็ต้องทำมาหากิน ความสนใจความดูแลต่าง ๆ ที่บิดามารดาให้กับเราก็น้อย พอเวลาบิดามารดากลับมาจากทำงาน ก็เหน็ดเหนื่อยไม่มีเวลามานั่งอบรม ต้องต่อสู้ด้วยตัวเองตั้งแต่เด็ก"

เมื่อผู้ถูกสัมภาษณ์ย้ายมาอยู่ที่จังหวัดพิษณุโลกนั้น ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวก็ยังไม่ดีขึ้น ชีวิตของผู้ถูกสัมภาษณ์จึงต้องต่อสู้เพื่อหาเงินช่วยเหลือครอบครัวทางหนึ่ง

"ระหว่างนั้นเศรษฐกิจไม่ดี เราไม่มีมรดกอะไรก็จำเป็นต้องช่วยกันทำงาน วันหยุดก็ต้องไปขายลอตเตอรี่ ทำทุกอย่างที่จะให้ได้เงินมา เพราะฉะนั้นการอบรมอะไรต่าง ๆ การอบรมจากบิดามารดาก็ไม่มีผมก็ต้องเผชิญสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง"

ผู้ถูกสัมภาษณ์ยอมรับว่าความลำบากที่ได้รับในวัยเด็กนี้เอง ซึ่งเป็นแรงผลักดัน ผู้ถูกสัมภาษณ์ให้ได้ดีในเวลาต่อมา ทั้งนี้โดยมีปัจจัยอื่น ๆ ช่วยเสริมด้วยคือ ผู้ถูกสัมภาษณ์มีเพื่อน อันเป็นตัวอย่างที่ดีและชักจูงไปในทางที่ดี เป็นแรงเสริมด้วย

¹ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2528, ที่ตึกกองบัญชาการตำรวจนครบาล พญาไท กรุงเทพฯ.

ในทัศนคติที่เกี่ยวกับผู้นำประเทศ ผู้ถูกสัมภาษณ์พูดถึงจอมพลสฤษดิ์ฯ ซึ่งเป็นผู้นำในสมัยนั้นว่า "สมัยนั้นเรายกย่อง มีทัศนคติที่ดี เป็นผู้นำที่เด็ดขาดชอบอุทิศตนทำให้ประเทศชาติเป็นระเบียบเรียบร้อย" และผู้ถูกสัมภาษณ์ได้พูดถึงอิทธิพลที่ตำรวจตามทัศนะในวัยเด็กว่า "อิทธิพล ศรียานนท์ มีอำนาจมาก ยกตัวอย่างเช่น กองปราบ ใครมีปัญหาเดือดร้อนอะไรก็วิ่งมาหากองปราบเป็นที่พึ่งได้ของประชาชน โดยเฉพาะพวกที่มีความเดือดร้อนและฐานะไม่ดี" ซึ่งเป็นภาพพจน์ต่อผู้นำของประเทศและกลไกผู้ใช้อำนาจรัฐ คือตำรวจในทางที่ดี เมื่อพิจารณาในแง่ที่พลเมืองมองต่อสถาบันของรัฐ

สำหรับค่านิยมของประชาชนทั่วไปที่มีต่ออาชีพตำรวจหรือภาพพจน์ของตำรวจในขณะนั้น ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวว่า

"อาชีพตำรวจเป็นผู้ที่มีเกียรติยศ ชื่อเสียง อำนาจ โดยเฉพาะในสภาพสังคมชนบท หรือตามหัวเมืองต่าง ๆ ประสพการณ์ที่ได้พบเห็นเกี่ยวกับอาชีพตำรวจ โดยเฉพาะตำรวจในระดับหัวหน้าหน่วยหรือระดับสูงขึ้นไป ระดับชั้นสัญญาบัตร เราให้ความเคารพยกย่องและโดยเฉพาะบทบาทซึ่งเค้าแสดงออก บทบาทของตำรวจในสายตาของเด็ก ซึ่งเฝ้ามองดูบทบาทของตำรวจทั่ว ๆ ไป เราก็ยกย่องบูชาว่าตำรวจเป็นคนเก่ง อุทิศตน เราจะยกย่องให้เค้า เป็นวีรบุรุษของเรา"

ในส่วนสภาพแวดล้อมทางค่านิยมของสังคม ที่จังหวัดพิษณุโลกซึ่งมีส่วนหล่อหลอม ผู้ถูกสัมภาษณ์นั้น ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวว่า

"สภาพของผม เป็นสภาพสังคมชนบท ชีวิตส่วนใหญ่ต้องพึ่งพาอาศัยกันอยู่กันแบบพี่น้อง เพราะฉะนั้นการเอารัดเอาเปรียบการต่อสู้แบบสังคมในเมืองหลวงก็ไม่ได้พบในวัยเด็ก หมายความว่า ถ้าเป็นเรายังไม่กินข้าว ช่างบ้านเค้าเรียกเรากินข้าวกินปลาได้ ถ้าพ่อแม่ยังไม่กลับตอนค่ำ"

เมื่อถึงระยะเข้าโรงเรียน ผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถสอบแข่งขันเข้าเรียนในโรงเรียนประจำจังหวัดพิษณุโลกได้ ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นคนที่เรียนเก่งมาตั้งแต่เด็ก ได้เป็นหัวหน้าชั้นและสอบได้ที่ 1, 2, 3 มาโดยตลอด โรงเรียนนี้เองที่ได้หล่อหลอม เรื่องระเบียบวินัยและ เอาใจใส่ดูแลความประพฤติประดุจ "พ่อแม่คนที่ 2"

"ชีวิตของโรงเรียนสมัยนั้นครูจะดู นักเรียนประพฤติตนออกธิดนอกรอย หนีเที่ยวไม่ได้ การหนีเที่ยวไม่เคยมีในประวัติการณ์ของโรงเรียนมีแต่ไม่เรียนรอลอย เพราะฉะนั้นเด็กจะเคารพ เชื่อฟังครูทุกอย่าง ครูสมัยนั้นไม่มีการสอนพิเศษนอกชั้นนอกทางอย่างปัจจุบัน ครูจะติดตามดูแลตลอด โดยเฉพาะในต่างจังหวัด ตามไปดูแลที่บ้าน เป็นอย่างไรบ้าง คือเป็นที่พึ่งของเรามาตลอด เป็น

พ่อแม่ที่ 2 นอกจากเวลาที่โรงเรียนเหลือ ครูยังไปดูแลวิถีชีวิตของเราข้างนอกด้วย การเที่ยวเตร่ต่าง ๆ ถ้าเราไปดึกเพื่อนมาพองก็โดนเล่นงานที่โรงเรียนคือทำตัวเป็นพ่อแม่เรา พ่อแม่ไม่ต้องมายุ่ง เกี่ยวครูจะดียังไงก็ปล่อยไป ครูดูมีทั้งครูดูครูที่รัก เป็นโรงเรียนใหญ่ระเบียบมากที่สุด กฎเกณฑ์ของโรงเรียนเคร่งครัดกลัวถูกทำโทษ ไม่เรียวหวาดกันต่อหน้าชั้นต่อหน้าเวลาเข้าแถวเคารพธงชาติตอนเช้า ใครทำผิดก็มาเล่นกันหน้าชั้นประจานกันหน้าชั้นทำให้เด็กเรียนมีระเบียบวินัย”

ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนและครูมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอย่างสูง แต่สำหรับผู้ถูกสัมภาษณ์ยอมรับว่าครูมีอิทธิพลต่อการเรียนมาก แต่ไม่มีอิทธิพลในเรื่องความใฝ่ฝันถึงอนาคต

ชีวิตประจำวัน เมื่อเข้าโรงเรียนของผู้ถูกสัมภาษณ์มีดังนี้ คือ

“ตอนเช้าก็แต่งตัวไปโรงเรียน มีเงินติดตัวไปเล็กน้อย กินข้าวจาน 2 จานอ้อม

ถ้าเงินหมดก็ขี่จักรยานกลับมาบ้านอยู่ใกล้กันนิดเดียว 2 นาที 10 นาที ก็ถึงบ้านอาจจะกดข้าวกิน”

กลุ่มเพื่อนในสมัยที่เป็นนักเรียนของผู้ถูกสัมภาษณ์มักจะ เป็นไป ในทางชวนกัน เล่นสนุกสนาน

“ถึงเวลาเล่นก็ไปหัวทกกันชีวิตกันทั้งวัน ปิดเทอมก็ออกท่องไร่ท่องนาไป เที่ยวไป เล่นกันมากกว่า”

แต่ผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่ได้ผูกพันกับ เพื่อนมากนักกลับจะให้ความสำคัญกับการอ่านหนังสือมากกว่า “ส่วนใหญ่อ่านหนังสือ, เล่นกีฬา ไม่ค่อยชลุ่อยู่กับเพื่อน หนังสือไม่ได้ดู ส่วนใหญ่จะอ่านหนังสือ เล่นกีฬา คุณค่าของเพื่อนต่อการมีค่านิยมและทัศนคติจึงจัดอยู่ในระดับต่ำ และหนังสือเหมือนจะเป็นเพื่อนสนิทที่สุดของผู้ถูกสัมภาษณ์” ถ้าไม่ได้เล่นกลางวันก็จะเข้าห้องสมุด กลางคืนก่อนนอนก็ต้องอ่านหนังสือจนคิดเป็นประจำ เพราะฉะนั้นหนังสือห้องสมุดกับผมขาดกันไม่ได้ถ้าจะเป็นได้ที่ว่า ความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ จะได้จากห้องสมุดเป็นส่วนมาก”

ในช่วงที่เป็นนักเรียนนี้มีกิจกรรมอยู่ 2 อย่าง ซึ่งน่าจะมีอิทธิพลหรือมีส่วนเสริมต่อทัศนคติในการเป็นตำรวจ คือ “การเป็นลูกเสือ” และ “การเป็นหัวหน้าชั้น” แต่ผู้ถูกสัมภาษณ์ก็ได้แสดงทัศนะหรือทำที่ที่จะให้ความสำคัญนัก โดยกล่าวถึงการเป็นลูกเสือว่า “ลูกเสือก็ไม่ค่อยสำคัญเท่าไร ในตอนเรียนขณะนั้นลูกเสือก็ไปเดินทางไกล การพักแรมคืนบางครั้งบางคราว” และกล่าวถึงการเป็นหัวหน้าชั้นว่า เป็นเพียงหน้าที่ซึ่งได้รับเลือกมาแต่ไม่มีผลถึงการเลือกมีอาชีพตำรวจแต่อย่างใด

ความใฝ่ฝันถึงอนาคตหรือการวาง เป้าหมายในชีวิตขณะนั้นของผู้ถูกสัมภาษณ์อยู่ที่การเข้าเรียนต่อคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นค่านิยมทั่วไป ของนักเรียนในขณะนั้น

"อาชีพที่นิยมก็พวกวิศววะระดับสูง ผมตั้งความหวังไว้ว่าอยากเรียนวิศววะจุฬารธรรมศาสตร์ทางที่สุด เพราะธรรมศาสตร์สมัยนั้นแย่งต้องการเข้าจุฬาฯ เรียนวิศววะ เลือกลงภาษาเยอรมัน ฝรั่งเศส จะได้ไปเรียนต่อต่างประเทศ"

ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้ามากรุงเทพฯ เมื่อจบชั้น ม.6 และมาเรียนต่อโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เพื่อเตรียมตัวเข้ามหาวิทยาลัยต่อไป ซึ่งจะกล่าวถึงในบทต่อไป

สำหรับในช่วงวัยเด็กของผู้ถูกสัมภาษณ์อาจสรุปถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมและทัศนคติของผู้ถูกสัมภาษณ์ได้คือ บิดา มารดา ครู โรงเรียน และเพื่อน ซึ่งครูดูจะเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการให้แนวทางปฏิบัติและให้จุดมุ่งหมายในชีวิต โรงเรียน เป็นภาพรวมของการปรับตัวเข้าอยู่ร่วมในสังคมซึ่งมีระเบียบ กฎเกณฑ์ ที่ผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถปรับตัวได้ดี และประสบความสำเร็จ โดยได้รับเลือกเป็นหัวหน้าชั้น และสอบได้อันดับที่ติดต่อกันมา หนังสือและห้องสมุดเป็นสิ่งที่ชอบรอม กล่อม กล่าผู้ถูกสัมภาษณ์อย่างสูง ซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์ยอมรับว่าความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ได้มาจากห้องสมุด เป็นส่วนมาก บิดามารดาเป็นบุคคลรองลงมาจากโรงเรียน ทั้งนี้เพราะไม่ค่อยมีเวลาอบรมสั่งสอนผู้ถูกสัมภาษณ์ เช่นเดียวกับกลุ่มเพื่อนก็ไม่มีความหมายมากนักในการให้คุณค่าต่าง ๆ เพราะ เพื่อนในวัยเด็ก เป็นเพียงส่วนของการพักผ่อนความสนุกสนานมากกว่าให้คุณค่าอะไรในการยึดถือปฏิบัติ สิ่งหนึ่งซึ่งอาจมีส่วนผลักดันอย่างสูงต่อพฤติกรรมของผู้ถูกสัมภาษณ์ให้มุ่งมั่นตั้งใจเรียนหนังสือก็คือ ความยากลำบากของชีวิตในวัยเด็ก ซึ่งทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ถูกกระตุ้นอยู่ตลอดเวลาสำหรับความรู้ทางการเมืองนั้น ผู้ถูกสัมภาษณ์ยังไม่มีรับรู้ในวัยนั้น แต่มีการรับรู้ในลักษณะของผู้นำประเทศ ซึ่งสร้างความสงบเรียบร้อยในบ้าน เมือง และมีทัศนคติที่ดีต่อผู้นำแบบนี้

กลุ่มที่ 3 ผู้ถูกสัมภาษณ์ระดับชั้นผู้กำกับการ-รองผู้บัญชาการ ซึ่งมียศระหว่าง พ.ต.อ.- พล.ต.ท. จำนวน 4 คน คือผู้ถูกสัมภาษณ์บุคคลที่ 9 - 12 ตามลำดับดังนี้ คือ

บุคคลที่ 9 ¹

ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดในกรุงเทพมหานคร มารดาของผู้ถูกสัมภาษณ์เสียชีวิตตั้งแต่เด็ก ส่วนบิดามีอาชีพค้าขายได้มีภรรยาใหม่ ผู้ถูกสัมภาษณ์จึงได้ถูกผู้เป็น "ป้า" รับมาเลี้ยงเป็นบุตร

¹

สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2527. ที่กองปราบปราม สามยอด.

บุณธรรมตั้งแต่เด็ก สูงและป้านี้เองที่ทำหน้าที่แทนบิดาและมารดาของผู้ถูกสัมภาษณ์ตลอดมา "กินนมป้ามาก็เคยเหมือนแม่ มีความรู้สึกเหมือนแม่" คุณสูงของผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นนายทหารบกชั้นผู้ใหญ่ ซึ่งต่อมาได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และคุณป้าต่อมาเป็น "ท่านผู้หญิง" ชีวิตในวัยเด็กของผู้ถูกสัมภาษณ์จึงถูกอบรมสั่งสอนมาแบบครอบครัวทหารซึ่ง เน้นค่านิยมแบบสังคมไทย ความเคารพยำเกรงในผู้ใหญ่ผู้น้อย ความมีระเบียบวินัย ความกล้าหาญ ส่วนค่านิยมในวันเด็กซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์ได้รับการเน้นที่สุดคือ "ท่านสอนให้ทำความดีไม่ให้คิดโกงใคร"

การอบรมเลี้ยงดูซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์ได้รับในวัยเด็กเป็นแบบง่าย ๆ ไม่ฟุ้งเฟ้อและทุกคนต้องช่วยกันทำงาน "วัยเด็ก สมัยก่อนงานบังงานบ้านเราต้องทำกันเองทั้งนั้น ถึงแม่จะมีทหารมีอะไรแต่สูงกับป้าก็ให้ลูกหลานทำ เพราะฉะนั้นไอ้เรื่องระเบียบต่าง ๆ สูงเป็นคนเคร่งครัดเป็นคนเจ้าระเบียบ เราก็ดิดนึสยท่านมาตลอด" ความมีระเบียบนี้ได้เป็นสิ่งหนึ่งซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์ได้รับอิทธิพลตลอดมาจนถึงรับราชการและได้ชื่อว่า เป็นผู้ที่ทำงานอย่างละเอียดรอบคอบได้รับความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชาโดยเสมอมา อีกสิ่งหนึ่งซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์ถูกเน้นในการอบรม คือ การใช้จ่ายอย่างประหยัดและต้องรู้จักอดออมตั้งแต่เด็ก

เนื่องจากสภาพแวดล้อมใกล้ตัวของผู้ถูกสัมภาษณ์ คือ สังคมในหน่วยทหาร ดังนั้นจึงมีความนิยมชมชอบในอาชีพทหารอย่างสูง รวมทั้งการรับเอาทัศนคติและบุคลิกภาพแบบทหารเข้ามาด้วย

"สมัยนั้นเขานิยมอาชีพทหาร เพราะว่าโตมาในกรมทหาร หัวใจอยากจะเป็นทหารมาตลอด เพราะว่าอยู่กับทหารเราเห็นทหารทุกวันความรู้สึกเราก็เป็นทหาร สมัยนั้นทหารมันต้องนึกเลง เราก็เลยเป็นนึกเลงตามทหารไปด้วย"

ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวถึงแบบของผู้นำซึ่งมีความประทับใจ และอยากจะเลียนแบบในครั้งนั้นว่า "อยากจะเป็นอย่างจอมพลสฤษดิ์ เพราะว่าจอมพลสฤษดิ์นี้รู้จักกับท่านมาตั้งแต่เป็นผู้บังคับการ ท่านเป็นแมน คนแบบโฉบเฉี่ยว แล้วก็จริงใจ"

ในขณะที่เด็กนั้นความรับรู้หรือความสนใจต่ออาชีพตำรวจของผู้ถูกสัมภาษณ์กลับไม่มี "เด็ก ๆ ไม่เคยมีความรู้เกี่ยวกับตำรวจเลย รู้แต่ทหารทั้ง ๆ ที่มีอาเป็นตำรวจ ผู้ใหญ่อยู่คนหนึ่ง แต่ก็ไม่ได้สนิทสนมด้วยเพราะว่าใจจริง ๆ อยากเป็นทหารมากกว่าตำรวจแล้วก็ชอบใจเรื่องรบรามาพันนี้ชอบ แต่พอมาเป็นตำรวจแล้วไม่เคยทำ ไม่มีโอกาส"

ความจำในวัยเด็กของผู้ถูกสัมภาษณ์เกี่ยวกับโรงเรียนมีค่อนข้างน้อย และกล่าวถึงโรงเรียนไว้ว่า "เริ่มเรียนก็สมัยที่เกิด เป็นสมัยสงคราม ย้ายไปคามที่ต่าง ๆ โรงเรียนจำไม่ได้เพราะว่ามันเยอะเหลือเกิน เพราะว่าสงคราม ย้ายหนีลูกระเบิดไปเรื่อย สงครามโลก

ครั้งที่ 2" ต่อมาผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ เข้า เรียนชั้นประถมที่โรงเรียนประจำแห่งหนึ่งจนจบมัธยมต้น การสั่งสอนอบรมของโรงเรียนต่อผู้ถูกสัมภาษณ์นั้น เป็นแบบธรรมดา การสอนต่าง ๆ โดยทั่วไป ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวถึงวิชาเรียนในชั้นประถมและมัธยมว่า "ช่วงนั้นบอกตรง ๆ ไม่ชอบวิชาอะไรเลย เพราะว่าสมัยก่อนไม่มีทีวีเตอร์ ไม่มีอาจารย์แนะแนวสอนใช้ไหม พ่อแม่พี่น้องทุกคนต้องชวนขายอุปกรณ์ต่าง ๆ เอง ไม่เหมือนสมัยนี้" และพูดถึงการใช้ชีวิตที่ได้รับจากบ้านในสมัยนั้นว่าเป็นแบบที่สอนให้คนช่วยเหลือตัวเอง "สมัยก่อนบ้านเราก็มีรถจี๊ปอยู่คันก็บุญแล้ว ไปไหนมาไหนก็ไปรถจี๊ปหรือไม้กั๊กขึ้นรถเมล์หรือไม้กั๊กเดิน แล้วมาทางบ้านลงกับป้าก็ชอบให้ลูกหลานทุกคนช่วยเหลือตัวเอง"

สำหรับกลุ่มเพื่อนในวัยเด็กนั้นผู้ถูกสัมภาษณ์มีเพื่อนซึ่งเป็นเด็กอยู่ในหน่วยทหารด้วยกันเป็นจำนวนมาก และผู้ถูกสัมภาษณ์มีความสัมพันธ์กับเพื่อนในลักษณะที่เป็นหัวหน้า "เวลาเล่นกับเพื่อนเป็นหัวโจกเลย ไม่รู้เพราะอะไรอาจจะ เพราะว่าในสมัยเด็กนั้นการต่อยตีเราช่ายมากไม่มีคนทาบก็เลยเป็นหัวหน้าโดยปริยาย" เพื่อนในวัยเด็กเหล่านั้นผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวว่า ต่อมาได้เป็นนายทหารแทบทั้งสิ้น ประสบการณ์ในวัยเด็กอย่างหนึ่งซึ่งได้รับคือ การถูกรังแก "ถูกรังแกก็มีไอ้ตัวใหญ่รังแกก็มี เคยถูกนักเรียนช่างกลล้อมกรอบเลยก็เอาทหารไปหมวดเดียวสลาย เพราะสมัยก่อนนี้สบายมาก"

ชีวิตประจำวันในวัยเด็กเป็นไปอย่างไม่มีความเดือดร้อนกังวลหรือรับผิดชอบอะไร "ก็ไม่มีอะไรเรียนหนังสือกลับมาเล่น สมัยก่อนไม่มีโทรศัพท์ติดละครวิทยุและละครวิทยุก็มีประจำนาน ๆ" สำหรับกีฬาที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ชอบในวัยเด็ก คือ "ก็หัดยิงปืนหัดถอดประกอบปืนตั้งแต่เด็ก พอเข้าโรงเรียนนายร้อยตำราตรวจหมามากเลย สมัยก่อนนี้ผูกดาถอดประกอบได้"

ชีวิตในวัยเด็กของผู้ถูกสัมภาษณ์หยุดลงเมื่อจบชั้นมัธยมต้นแล้ว จึงต้องออกมาเรียนต่อชั้นมัธยมปลายที่โรงเรียนอำนวยการ ซึ่งระหว่างนั้นก็ได้พยายามสอบเข้าโรงเรียนเตรียมนายร้อยทหารบกถึง 3 ปี แต่ก็ไม่สามารถสอบเข้าได้ ชีวิตของผู้ถูกสัมภาษณ์จึงหักเหและเข้ามาสู่ชีวิตตำรวจ ซึ่งจะได้กล่าวถึงในบทต่อไป

กล่าวโดยสรุป ชีวิตในวัยเด็กของผู้ถูกสัมภาษณ์มีปัจจัยซึ่งอบรมกล่อมเกล่าที่สำคัญ คือ รุง ป้า ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองขึ้นมาในเรื่องค่านิยมของวิถีปฏิบัติ เช่น ความซื่อสัตย์ การทำความดี ความมีระเบียบ เป็นต้น และด้วยสภาพแวดล้อมของสังคมในหน่วยทหารได้หล่อหลอมให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รักชีวิตแบบทหาร ใฝ่ฝันที่จะเป็นทหารและมีพฤติกรรมแบบทหาร คือ ความเป็นนักเลง ชอบความเด็ดขาด ครูและโรงเรียนในทัศนะของผู้ถูกสัมภาษณ์ดูจะไม่มียุทธิพลต่อผู้ถูกสัมภาษณ์มากนัก นอกจากทำหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนในเรื่องความรู้ และระเบียบทั่ว ๆ ไปของโรงเรียน กลุ่มเพื่อนเป็น

สภาพแวดล้อมอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการมีอาชีพ เพราะส่วนใหญ่มีค่านิยมที่จะมีอาชีพ เป็นทหาร บัณฑิต ในวัย เด็กนี้มีอิทธิพลต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ต่อมา ในการ เป็นแบบแผนการปฏิบัติตัวและ เป็นการก่อตัว ของค่านิยมและทัศนคติพื้นฐาน ซึ่งใช้ในการรับราชการตำรวจในเวลาต่อมา

บุคคลที่ 10¹ :

ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดที่จังหวัดจันทบุรี ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นบุตรคนโตซึ่งมีน้องอีก 4 คน บิดา มีอาชีพเป็นตำรวจ มารดาเป็นแม่บ้าน สภาพแวดล้อมในวัยเด็กที่สำคัญคือ สังคมชนบทที่หล่อหลอม ผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วยค่านิยมและทัศนคติแบบสังคมไทย และวัดซึ่งถ่ายทอดค่านิยมกับทัศนคติด้วยหลักของ ศาสนาพุทธ ผู้ถูกสัมภาษณ์ถูกหล่อหลอมโดยปัจจัยต่าง ๆ ในวัยเด็กให้เป็นนายตำรวจที่มีความเด็ดขาด เป็นที่เกรงกลัวของผู้ใต้บังคับบัญชาแต่มีความจริงใจ ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวถึงบิดาและมารดาว่า

"พ่อผมนี้เป็นลูกน้องของหลวงอดุลย์ หลวงอดุลย์นี้เป็นยังงี้ไปถามนายตำรวจ เก่า ๆ ดูได้ คือเป็นคนตรงและเฉียบขาด คุณพ่อผมท่านเสียชีวิตแล้วตั้งแต่ท่าน เป็นนายตำรวจยศร้อยเอก ส่วนแม่ผมยังมีชีวิตอยู่เวลานี้ถือศีลไปวัดทุกวันพระ วันนี้วันพระก็ต้องไปนอนอยู่ที่วัดยังถือในทางศาสนามั่นคงโดยตลอดมา" และกล่าวถึงการอบรมสั่งสอนของครอบครัวว่า

"ที่บ้านก็สอนให้เป็นอยู่ง่าย ๆ ช่วยตัวเองประหยัดหัดทำของใช้เองให้ได้ภายในบ้าน

เล็ก ๆ น้อย ๆ อะไรที่ไม่จำเป็นต้องไปเสียเงินก็ต้องทำกันเอง ยกตัวอย่างง่าย ๆ จะไปโรงเรียน นี้ก็ต้องห่อข้าวไปกิน ในสมัยก่อนต้องรู้จักประหยัดการที่จะเอากับข้าวไปกินในโรงเรียนก็ต้องใช้ง่าย ๆ ประหยัด เนื้อเค็มชิ้นหนึ่ง ไข่เค็มลูกหนึ่ง เบ็ดก็อาจเลี้ยงเอง เอาไข่มันต้มไปกินที่โรงเรียน ยึดหลัก ของการประหยัดเป็นสิ่งสำคัญ คนเราที่มันยากจนอยู่ทุกวันนี้ก็เพราะไม่รู้จักประหยัด สร้างความจำเป็น ให้เกิดขึ้นแก่ตัวเองโดยที่ไม่จำเป็น

สรุปแล้วก็คือ ในวัยเด็กผมได้รับการปลูกฝังให้เป็นคนประหยัดให้มีความเป็นอยู่เรียบง่าย ๆ กินง่าย นอนง่าย หัดทำของใช้เองได้รู้จักซ่อมแซมทรัพย์สินของ กระเป๋าทันที รองเท้า อะไรที่มันชำรุดหุงเล็ก ๆ น้อย ๆ ซ่อมแซมโดยไม่ต้องไปเสียเงินเป็นสิ่งสำคัญ และที่ใช้เป็นหลัก ตลอดมาจนถึงทุกวันนี้"

1

สัมภาษณ์เมื่อ 24 กรกฎาคม 2528. ที่ กองบังคับการตำรวจนครบาลพระนครเหนือ.

ผู้ถูกสัมภาษณ์อธิบายถึงบิดาว่าเป็นคนที่ซื่อสัตย์ ซึ่งตำราวจที่ซื่อสัตย์มักจะยากจน

"พ่อผมก็บอกแล้วไงว่า แกเป็นคนตรงกับสตาจค์แดงเดียวกันไม่มี ไอ้เรื่องลีนบาทลีนบนใครจะเอาอะไรมาให้ก็ไม่เอาทั้งนั้น เป็นคนตรงมากที่เดียวถือความซื่อสัตย์ประดุจชีวิต เลยก็ถึงได้ยากจน เป็นครอบครัวที่ยากจน เพราะว่าพ่อไม่ได้เป็นคนกอบโกยไม่ได้เป็นคนสะสมไม่มีอะไรเหลือไว้เลย แกตายไม่มีอะไรเหลือไว้ให้ผม เป็นสมบัติ สมบัติที่เหลือก็คือสมัยปู่ย่า ทำทองทำอะไรเอาขายกินหมด ไปสืบประวัติดูได้ พ่อผมมีชั้นหนึ่ง"

เนื่องจากค่านิยมของสมัยนั้นอย่างหนึ่งคือ "ตำราวจที่ดีต้องไม่รวย" ฉะนั้นสิ่งนี้ได้ส่งผลถึงการวางตัวของตำราวจโดยทั่วไปและต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ พื้นฐานความเชื่อนี้ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวว่า มีดังนี้

"ตำราวจอื่น ๆ สมัยก่อนที่ร่ำรวยก็ไม่มี ใครรวยก็ถูกตราหน้าว่าเป็นคนไม่ดี ตำราวจสมัยก่อนใครมีความ เป็นอยู่ฟุ้งเพื่อร่ำรวยไม่ได้ถูกรับการยกย่องว่าเป็นคนดีนะ กลับเป็นคนไม่ดีนะ คือทุกคนมองในค่านิยมมองในแง่ว่าคนนี้เป็นคนคอรัปชั่น คนทุจริต ซึ่งผิดกับสมัยนี้เรากลับไปยกย่องคนร่ำรวย คนฟุ้งเฟ้อว่าเป็นคนดี ค่านิยมของคนในสมัยอธิปัตตำราวจหลวงอดุลย์นี้ ตำราวจที่ฟุ้งเพื่อตำราวจที่มีความหรรษาที่ถูก ฟุ้ง เล็งและไม่มีการวิ่งเต้น เท่าที่ผมรู้ ถ้าเผื่อวิ่งเต้นยิ่งร้ายไปเลยนะ"

ในวัยเด็กผู้ถูกสัมภาษณ์ต้องย้ายที่อยู่ตามบิดาซึ่งถูกแต่งตั้งโยกย้ายอยู่เสมอ จากบ้านเกิดที่จังหวัดจันทบุรีมา เริ่ม เข้าโรงเรียนที่อำเภอบางพลีใหญ่ แล้วย้ายมาอยู่พระประแดง และสมุทรปราการ ทั้งนี้เพราะในสมัยนั้น เป็นช่วงที่เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ผู้ถูกสัมภาษณ์อธิบายถึงความยากลำบากที่ประสบในช่วงสงครามว่า

"ทุกคนต้องระวังภัยต้อง เตรียม หลบภัยต้องช่วยตัวเองมากที่สุด ข้าวของก็ต้องมีการปันส่วนกันใช้และไม่ฟุ่มเฟือยฟุ้งเฟ้อ เหมือนอย่างสมัยนี้ลำบากยากแค้นมากทุกคนไม่ยอมเจอสงครามอีก ญี่ปุ่นเข้ามาอยู่ในเมืองไทยวันหนึ่งก็ต้องคอยระวังลูกระเบิด วันนี้จะขอมบต์ตรงไหน คอยฟังเสียงหวอ หวอสั้น หวอยาว หวออะไร เตรียมลงหลุม เร็ยนครึ่งวันเข้าหลบภัยครึ่งวัน บางอาทิตย์ไม่ได้เรียนเลย"

เมื่อสิ้นสุดสงครามผู้ถูกสัมภาษณ์ เริ่ม เรียนชั้นมัธยมและได้เปลี่ยนแปลงชีวิต เมื่อต้องเข้ามาอาศัยวัด เพราะ เตือดร้อนเรื่องที่อยู่ วัดจึง เป็นสถานที่ซึ่งมีพระคุณต่อผู้ถูกสัมภาษณ์อย่างสูง "ไม่มีที่อยู่ ก็ต้องไปอาศัยเป็นเด็กวัดเพราะฉะนั้น เมื่อมาอยู่วัดแล้วก็ได้เห็นคุณค่าของเด็กวัด เป็นอย่างมาก วัดเป็นสถาบันทุก ๆ อย่างที่ปลูกฝังคนให้ได้เป็นใหญ่เป็นโตมากมาย เป็นสถาบันสำคัญปลูกฝังทั้งคุณธรรม ปลูกฝังทั้งที่ให้ความรู้ ให้ระเบียบวินัย ให้ที่อยู่อาศัย ให้ความรักความสามัคคี เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนบางคนให้เห็นแก่ตัว"

วัดจึงกลายเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมและทัศนคติของผู้ถูกสัมภาษณ์ และผู้ถูกสัมภาษณ์ก็ได้เรียนรู้หลักการปกครองครั้งแรกที่วัดโดยกล่าวว่า "การที่พระปกครองเด็กวัดก็คือการใช้หลักรัฐศาสตร์" และวัดก็เป็นจุดที่วางพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยของคนไทยด้วย

"การให้รู้จักระเบียบ รู้จักวินัยรู้จักการแบ่งงานกันทำคณะต่าง ๆ ในวัดก็อาจจะมีวิธีการต่าง ๆ พื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยเกิดขึ้นในวัด ใครมีเรื่องทุกข์ร้อนอะไรก็มักจะมาหาหลวงพ่อกันมาเล่าสู่กันฟัง ในวันพระใครมีความต้องการอะไรก็มาพบปะกันที่วัดวัดจะเป็นศูนย์กลางของการพบปะของประชาชน ใครห่างวัดก็ไม่ได้ข่าวดี ๆ แม้กระทั่งโจรผู้ร้ายก็ต้องไปหาหมอดูต้องไปผูกดวงไปอะไร คนที่ได้รับความเดือดร้อนบางที่ตำรวจไม่ต้องตัดสินพระตัดสินได้ ชาวบ้านนี้เขาเชื่อถือพระมากกว่าตำรวจ เพราะตำรวจมีแต่จะไปยุ่งกับไอ้เรื่องปราบเรื่องใหญ่ ๆ ปราบเสือ ปราบผู้ร้าย ส่วนเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ทะเลาะกันโดยมากอาศัยวัดหลวงพ่อกันตัดสินได้นี่คือหลักรัฐศาสตร์ในทางเบื้องต้น"

ผู้ถูกสัมภาษณ์เล่าถึงชีวิตประจำวัน เมื่อเป็นเด็กวัดว่าเป็นชีวิตที่มีระเบียบคือ ต้องตื่นนอนตอนตี 5 ล้างบาตร เตรียมสำรับกับข้าว เพื่อออกบิณฑบาต หากพระออกบิณฑบาตทางเรือก็ต้องจัดเวรหมุนเวียนกันซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์ถือว่าเป็น "หลักการปกครองอย่างหมุนเวียน" เมื่อพระฉันอาหารแล้วเด็กวัดทุกคนมีหน้าที่ล้างถ้วยชามแล้วไปโรงเรียนได้ ตอนกลางวันก็ต้องจัดเวรกันเองเพื่อมาปรนนิบัติพระคอนฉันทเพล เมื่อเด็กวัดกินอาหารทุกคนต้องไม่เห็นแก่ตัวและเฉลี่ยความสุขให้กัน ต้องปิดกวาดลานวัดในกลางคืนก็ต้องเข้าแถวสวดมนต์แล้วจึงได้ดูหนังสือ ทำการบ้านพร้อม ๆ กัน เมื่อถึงเวลา 3 ทุ่มทุกคนต้องนอน

สำหรับครูนั้นผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวว่า

"ครูเสมือนเป็นพ่อก็ได้ คำว่าครูมีความลึกซึ้งกว่าอาจารย์สมัยนี้ทั้งสอนทั้งปกครองทั้งอะไรเสรีจอบุญนั้น ลงไม้เรียวได้โดยไม่มีปัญหาอะไรเลยและเป็นครูจริง ๆ เป็นครูที่ถ่ายทอดทั้งความรู้ ความประพฤติ ทั้งอุปนิสัยใจคอ ทั้งคุณธรรม นั่นคือครู"

การปกครองของครู ที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้รับคือแบบอำนาจนิยม

"ถ้าเกเรถูกทวดเลยด้วยแขนงไม้ ก้านสน นักเรียนหนีเรียนไม่มี ถึงจะยากจนมุ่งกางเกงดูดูไบโพธิ์ก็ตาม"

ผู้ถูกสัมภาษณ์ในช่วงวัยเด็กก่อนจะขัดสน และมีกางเกงไปโรงเรียนตัวเดียว

"ภายในอาทิตย์หนึ่งมีกางเกงไปโรงเรียนตัวเดียวเองนา ต้องคอยชักวันหยุดเสาร์อาทิตย์ ต้องระวังอย่าให้เปื้อน ถ้าเพื่อวันไหนฝนตกกางเกงเปียกก็ลำบากหน่อยนั่งปวดท้อง"

และต้องอดทน "ถึงจะอึดคัดขัดสนอย่างไร ข้าวกลางวันไม่ได้กินจะไปกินมือเย็นก็ไม่เห็นแปลกอะไร แล้วข้าวบางที่ก็อาจจะบูดมั่ง บางที่ก็กับข้าวไม่มีเหลือก็ต้องหากินเอาเอง ต้องอดทน"

ภาพพจน์ของตำรวจในสมัยผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นเด็ก ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวว่า

"ตำรวจสมัยก่อนนี้ชาวบ้านเชื่อถือตำรวจมาก เพราะตำรวจมีศักดิ์ศรี ตำรวจเขารักษาความเป็นตำรวจจริง ๆ เข้าถึงประชาชน เข้าไปพบปะประชาชน เดินตรวจท้องที่ไม่มีนั่งรถตรวจ เป็นตำรวจของประชาชนใครไปว่าอะไรตำรวจนี้ประชาชนในหมู่ละแวกนั้นก็เดือดร้อนแทนทุกคนจะพยายามให้มีตำรวจและเสียงกล่าวนานว่าตำรวจในทางลบจะไม่มีเลย"

เนื่องจากผู้ถูกสัมภาษณ์มีบิดาเป็นตำรวจและได้รับอิทธิพลทางความ เชื่อจากสังคมในทาง เสริมต่อการมีอาชีพตำรวจผู้ถูกสัมภาษณ์จึงตั้ง เป้าหมายที่จะมีอาชีพ เป็นตำรวจ เช่นมีบิดาค่อมมา ดังนั้น เมื่อผู้ถูกสัมภาษณ์จบชั้นมัธยมแล้วต่อมาก็ได้สอบ เข้า ใน โรงเรียน เตรียม นายร้อยและ เลือกลง เหล่า ตำรวจ เพื่อ เป็น ตำรวจ ตาม ความ ตั้งใจ ซึ่งจะ ได้ กล่า ว ราย ละ เอียด ใน ชีวิต ช่วง นี้ ใน บท ต่อ ไป

กล่าวโดยสรุปแล้ว ผู้ถูกสัมภาษณ์เริ่มการก่อค่านิยมและทัศนคติขึ้นในวัยเด็กโดยมีปัจจัยต่าง ๆ คือ บิดา มารดา เป็นผู้อบรมสั่งสอนอันดับแรกโดยเน้นค่านิยมของการประหยัดและการ อยู่ในกรอบประเพณีต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ บิดาซึ่งมีอาชีพตำรวจและมีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่ยกย่องของประชาชนได้เป็นแบบอย่างสำหรับผู้ถูกสัมภาษณ์ชื่นชมภูมิใจตั้งแต่เด็ก ครู และโรงเรียน ได้กล่อมเกล่าผู้ถูกสัมภาษณ์ในเรื่องอำนาจนิยมควบคู่ไปกับการเรียนในโรงเรียนตามปกติและทำให้เห็นความสำคัญของการศึกษา ปัจจัยที่สำคัญและมีความพึงใจผู้ถูกสัมภาษณ์ในช่วงนี้คือ วัด โดยมีพระ เพื่อนเด็กวัด และระเบียบกฎเกณฑ์ในวัดต่าง ๆ เป็นตัวอบรมกล่อมเกล่าผู้ถูกสัมภาษณ์ด้านระเบียบวินัยอย่างสูง ซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์เรียกว่า เป็นการเรียนรู้ทางหลักการปกครองและรัฐศาสตร์เบื้องต้น ตลอดช่วงวัยเด็กนี้ผู้ถูกสัมภาษณ์ถูกแรงกดดันจาก ความยากลำบากมาโดยตลอด ซึ่งส่งผลถึงความ เข้มแข็ง และการอดทนยากบั้นในชีวิตช่วงต่อมา ในวัยนี้กล่าวได้ว่า ได้มีการเรียนรู้ทางการเมืองและหลักของการปกครองเกิดขึ้นแล้ว นั่นคือหลักที่ได้จากวัดซึ่งประชาชนมักจะ ได้สัมผัสและ เข้าใจง่ายกว่า การได้สัมผัสจากรัฐโดยตรง

บุคคลที่ 11¹

ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดเมื่อ พ.ศ.2478 ที่จังหวัดอ่างทอง บิดามารดามีอาชีพค้าขายมีกิจการ เล็ก ๆ อยู่ในตลาดวัดไชโย จังหวัดอ่างทอง ผู้ถูกสัมภาษณ์มีน้องสาวอีก 1 คน ซึ่งไม่ได้เรียนหนังสือ

¹ สัมภาษณ์ ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2527. ที่ กองบังคับการตำรวจทางหลวง กรุงเทพฯ, สัมภาษณ์ครั้งที่ 2 เมื่อ 4 ตุลาคม 2527 ณ สถานที่เดิม.

และอยู่ค้าขายกับบิดามารดาตั้งแต่เด็ก ส่วนผู้ถูกสัมภาษณ์ถูกส่งมาอยู่วัดเมื่ออายุ 4 ขวบ ในช่วงที่อยู่กับครอบครัวนั้นผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวถึงการอบรมสั่งสอนที่ได้รับว่า

"ก็มีความอบอุ่นที่อยู่อย่างบ้านนอก ๆ ไม่มีการมานั่งสอน เสนออะไรหอกไม่มีนะ ว่ากันไปเรื่อย ๆ มีอะไรก็กินกันไปทำกันไป เพราะพ่อแม่เขาก็ไม่มีความรู้อะไรนี่สอนแบบสังคมไทยทั่ว ๆ ไป เราขึ้นมาเขาก็ดีเราระเบิดไป แต่นั่นเองแล้วทีหลังก็มึงอย่ามึงอย่าก็แค่นั้นนะ ไม่มีบอกว่ายังงั้นนะ เป็นยังงั้นนะ ผมถึงบอกว่าในความรู้สึกผมเองผมเอามาสอนลูกผม ผมไม่ตัดสินใจเหมือนคนรุ่นใหม่หรือ มึงเกะเทอพอตีระเบิดเลยมาตัดสินใจ ขวัญกำลังใจอะไรอ้อ ใจอ่อนง้ออบอุ่นอะไรไม่จริง ตัดใจคิดผมใช้คำว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องตัดสินใจ"

และกล่าวถึงสภาพแวดล้อมของสังคมรอบตัวว่า

"ลักษณะของสังคมที่เป็นสภาพแวดล้อมในสมัยนั้น ที่นั่น เป็นหมู่บ้านค่อนข้างเล็กแต่เจริญ ในสมัย 30-40 ปีก่อนโน้นแต่เป็นเมืองปิด หมายความว่า การคมนาคมต้องใช้แม่น้ำเจ้าพระยาเป็นหลัก ใจความที่มัน เป็นเมืองปิดนี้ ทำให้อยู่ในสภาพชนบทที่มีคุณลักษณะของไทยแท้ ๆ อยู่ อันหนึ่งที่ไม่มีอิทธิพลของความ เจริญหรือความ เสื่อมอย่างอื่นอะไรก็แล้วแต่ เข้าไปเป็นตัวแปร ชักนำให้ลักษณะสังคมมันเปลี่ยน ในสมัยนั้นจะมีว่าในหมู่บ้านนั้นจะนิยมนั่งเล่น นิยมการพนันชนไก่ กัดปลา เล่นไป เล่นตัว จันเด็กที่เกิดในท้องถิ่นนั้นจะมีความรู้สึกอันหนึ่งคือยกย่องตำรวจ เห็นตำรวจ เป็นใหญ่ คือนักเลงก็ใหญ่แล้วแต่ตำรวจใหญ่นักเลง คนที่เป็นเสือเป็นนักเลงมันอยาก ได้อิทธิพลอย่างอื่นที่มัน เหนือเสือมาคุ้มครองคืออะไร "ตำรวจ" ฉะนั้นด้วยเหตุนี้เองนี่นะ สภาพนั้น เป็นตัวกำหนดความรู้สึกนึกคิดในตัวผมตั้งแต่เล็ก ๆ คนที่นั่นจะบอกว่า เป็นทหารเรือไม่รู้เรื่อง มันเหมือนกับว่าคนในแถบชายทะเล เขาจะนิยม เป็นทหารเรือ เพราะพระเอกของเขาคือทหารเรือ หรือคนที่อยู่ลพบุรีแถว เมืองทหารจะ เห็นว่าคนเหล่านั้นจะมา เป็นนายทหารเยอะแต่ว่าในเมืองที่เป็นนักเลงในเมืองที่มีบ่อนการพนัน ในเมืองที่ไม่มีทหารเข้าไปอยู่ ตำรวจใหญ่ ก็กำหนดความรู้สึกนึกคิดให้อยากเป็นตำรวจ"

นอกจากสภาพแวดล้อมของสังคมชนบทแล้ว ยังมีเหตุการณ์หนึ่งซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้ ผู้ถูกสัมภาษณ์อยากเป็นตำรวจ คือ

"มีวันหนึ่งพ่อผม เฝียเป็นพ่อค้าเล็ก ๆ เป็นลูกครึ่งจีนกำลังนั่งอยู่หน้าบ้าน นั่งไขว่ห้างอยู่ คอนเย็น ๆ ตะวันโพล้เพล้ ผมก็เป็นลูกชายก็เอามือกอดคอพ่อขอตั้งค์ ตำรวจที่ออกตรวจในตลาด เมามา 2 คน เดินมาถึงหน้าบ้านผมก็มาเจอพ่อผมนั่งอยู่หน้าบ้าน นั่งไขว่ห้าง ใจความเม่าเฝีย ก็เอापานท้ายปืนตีหน้าแข้ง เปรี๊ยะเลยก็บอกว่า ใจแกกลับ เข้าบ้านไป เสือกมานั่งอยู่ทำไม ความรู้สึก อันนี้เป็นความรู้สึกประทับใจมัน ๆ รู้สึกว่าเราจะต้องเป็นตำรวจแล้วต้อง เป็นนายตำรวจมาปกครอง

ดูแลไอ้คนพวกนี้ไม่ให้เลวทรามอย่างนี้ให้ได้ นี่คือความรู้สึกที่ฝังลึกมาก”

ความใส่ใจครั้งนั้นส่งผลถึงทัศนคติในปัจจุบันของผู้ถูกสัมภาษณ์

“ฉะนั้นเดี๋ยวนั้นนะผม เห็นคำราวจ หรือแม้แต่ได้ข่าวคำราวจไม่ว่าใครก็ตามไปทำร้ายประชาชนหรือแสดงอำนาจขนาดใหญ่ โอ้โฮ... ผม เป็นเดือด เป็นแค้นมากเดี๋ยวนี้อีกยังรับไม่ได้ ไม่ได้ตลอดมา เป็นเหมือน ไอ้ดินขี้บ เคลื่อนที่ทำให้ผมมาเป็นคำราวจ”

เมื่อผู้ถูกสัมภาษณ์อายุได้ 4 ขวบบิดาก็นำไปฝากอยู่ที่วัดเกษไชโย โดยให้อยู่ในความปกครองดูแลของพระซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวถึงการอบรมกล่อม เกลาของวัดว่า

“วัดนี้จริง ๆ มันสร้างความเป็นแผนมันมี negative และมันมี positive บางอย่าง positive คือ หนึ่งรู้จักความเป็นตัวของตัวเอง รู้จักฟังตัวเองรู้จักเอาตัวรอด รู้จักถึงความสัมมาคารวะที่จะฟังมีต่อผู้หลักผู้ใหญ่ มีศีลมีธรรมคือเราเนี่ยผมนะสวดมนต์ทำวัดผมได้มาตั้งแต่เด็ก ๆ แล้วนะ เขาสอนให้ท่องแล้วเป็นคนมีวินัย เด็กวัดสมัยก่อนไม่ใช่เด็กวัดสมัยนี้ เด็กวัดสมัยก่อนไอ้โห อาจารย์ดูน่าดูแล้วเขาต้องมีหน้าที่ให้ทำ แต่ negative คือ ไอ้การเป็นตัวของตัวเอง เนี่ยจะทำให้มีความรู้สึกบางครั้งเป็นคนดูเหมือน เห็นแก่ตัว แล้วก็มึนลักษณะก้าวร้าวในบางครั้ง คือเราจะไม่ค่อยรู้สึกว่าต้องฟังใครในโลกนี้ไม่จำเป็น”

ผู้ถูกสัมภาษณ์มีความภาคภูมิใจที่เป็นเด็กวัดอย่างสูงโดยอธิบายว่า

“อะไรก็ตามที่เริ่มต้นมาจากความยากลำบากจะส่งผลกระทบในเรื่องความภาคภูมิใจร่วมกัน เราจะสังเกตเห็นว่าวีระบุรุษสงครามนั้นให้ความประทับใจทั้ง ๆ ที่ไปร่วมรบแค่ 3 เดือน แต่มัน เป็นร่วม เป็นร่วมตายกัน แต่คนที่มาร่วมสังฆกรรมกันบนดุสิตธานีร่วมกันเป็น 20 ปีมันก็ไม่ประทับใจกัน เพราะมันร่วมกันบนความสมบูรณ์พูนสุข บนความอิจฉาริษยา บนความแก่งแย่ง บนความสวมหน้ากากคนละเรื่อง”

ภายหลังจากถูกส่งมาเป็นเด็กวัดแล้วผู้ถูกสัมภาษณ์ก็ได้กลับไปอยู่กับครอบครัวอีกจนโต โดยเรียนหนังสือตามลำดับขั้นตลอดมา และพักอาศัยอยู่ที่วัดจนกระทั่งจบชั้นมัธยมต้น (ม.6) ที่โรงเรียนปัทมโรจน์ โดยสอบได้ที่ 2 ของจังหวัด ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวถึงลักษณะการเรียนและแรงจูงใจให้ตั้งใจเรียนว่าเกิดขึ้นที่วัด โดยรุ่นพี่เด็กวัดด้วยกัน

“ทุกคนได้อะไรมาหน่อยก็มาแบ่งกัน มีอะไรก็ปันกันดีกว่ากัน ศึกษาด้วยกันแล้วก็รุ่นพี่ก็จะชื้อขนาดของรุ่นน้อง เห็นไหมคนนั้นไปเป็นนายร้อย เห็นไหมนะ เดียวพวกเราต้อง...อะไรเงี้ย แล้วแพทเทิร์น (pattern) มันจะออก การดูหนังสือเนี่ย เอ้อ...พอดคคำถามทุกคนจะเอาตะเกียง

คนละลูกไปนั่งตามศาลาวัด คนละมุม ๆ มันจะบอกเลยว่าสิ่งเหล่านี้ได้สร้างให้รุ่นพี่ให้เป็นอะไรไปแล้ว อาจารย์ใหญ่สวนกุหลาบ อาจารย์ใหญ่เทพศิรินทร์ เนี่ยเด็กวัดทั้งนั้นนะ”

เมื่อจบชั้น ม.6 แล้ว ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ทุนเรียนจากฟูลไบรท์ ให้มาเรียนระดับมัธยมปลายที่กรุงเทพฯ แต่ด้วยใจที่รักจะเป็นตำรวจผู้ถูกสัมภาษณ์จึงสละสิทธิ์และพยายามหาช่องทางจนสามารถเข้าเรียนในโรงเรียนนายร้อยตำรวจได้ ทั้งนี้จะได้กล่าวในรายละเอียดในบทต่อไป

กล่าวโดยสรุป ชีวิตในวัยเด็กของผู้ถูกสัมภาษณ์ได้รับอิทธิพลในการก่อค่านิยมและทัศนคติที่สำคัญจากบิดามารดา สภาพแวดล้อมของสังคมชนบท วัด และความยากลำบาก ในชีวิตวัยเด็กส่งผลให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีค่านิยมและทัศนคติที่คล้อยตามแบบสังคมไทย เช่น ชอบการใช้อำนาจเด็ดขาดในการสั่งบุตร ชอบการสัมมาคารวะ รู้จักหน้าที่ของตัวเอง ชอบการช่วยเหลือตัวเอง มีความอดทนขยันหมั่นเพียร และมีความใฝ่ฝันที่จะตั้งเป้าหมายในชีวิต (Mode of Conduct) กับวิถีปฏิบัติที่สอดคล้องกัน โดยเห็นค่านิยมของการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ การเปลี่ยนแปลงในช่วงนี้ของผู้ถูกสัมภาษณ์คือการได้มาอยู่วัดและได้ปรับตัวจนสามารถได้สิ่งที่ดีจากวัดอื่น เป็นแรงผลักดันให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้รับความเจริญก้าวหน้าในเวลาต่อมา

บุคคลที่ 12¹

ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นบุตรคนที่ 5 ใน 6 คนของครอบครัวเกิดที่จังหวัดเพชรบุรี บิดามีอาชีพเป็นครู มารดาเป็นแม่บ้าน ชีวิตในวัยเด็กได้รับการอบรมสั่งสอนจากบิดามารดา เป็นอย่างดีและได้รับการดูแลด้านการเรียนหนังสือเป็นพิเศษ ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวถึงบิดาไว้ดังนี้

“พ่อผม เป็นคนตรงนะ แล้วก็ เป็นคนมัธยัสถ์ขะ เดียวกันก็ชอบช่วยเหลือเด็กนักเรียน นักเรียนที่จบการศึกษาพ่อจะแนะนำ คือถ้ามาหาหรือเห็นว่าพ่อที่จะส่งได้พ่อจะส่งเรียน”

ส่วนมารดาของผู้ถูกสัมภาษณ์มีลักษณะดังนี้

“แม่ผมคืออยู่กับบ้าน แล้วก็ เป็นคนเคร่งในศาสนาคือไปวัดสม่ำเสมอ เข้าก็จะใส่บาตร เย็นก็จะสวดมนต์ แล้ววันพระก็จะไปวัดไปถือศีลอุโบสถ”

บิดาของผู้ถูกสัมภาษณ์ในสายตาของคนอื่นและนักเรียนแล้วผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวว่า เป็นคนดูที่ทุกคนเกรงใจ แต่สำหรับผู้ถูกสัมภาษณ์แล้วบิดาไม่ดูและมารดาไม่เคยลงมือทำโทษด้วยการเขี่ยนตี มักจะสอนบุตรด้วยเหตุผล โดยกล่าวถึงคำสั่งสอนที่บิดามารดาให้ยึดถือว่า

¹ สัมภาษณ์เมื่อ 17 มีนาคม 2528. ที่ กองวิจัยและวางแผน กรมตำรวจ.

"คือให้ทำอะไรตรง ๆ อยากทำอะไรก็ทำแค่ต้องไม่ผิดผลสามารถจะชี้แจงได้ว่า
จะต้องทำอะไรทำไมถึงทำแบบนี้"

ลักษณะของค่านิยมที่บิดามารดาอบรมสั่งสอนผู้ถูกสัมภาษณ์ในวัยเด็กนี้ ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้
ยึดถืออย่างเหนียวแน่น และใช้เป็นแบบแผนของการปฏิบัติตัวไม่ว่าจะการเรียนหรือการ
ทำงาน เมื่อโตขึ้นต่อมา ความผูกพันภายในครอบครัว ผู้ถูกสัมภาษณ์มีความสนิทสนมใกล้ชิดกับบิดา
เป็นอย่างมาก และบิดาก็มักจะเอาผู้ถูกสัมภาษณ์ซ้อนท้ายรถจักรยานไปไหนมาไหนด้วยเสมอ
ผู้ถูกสัมภาษณ์จึงมีความคุ้นเคยต่อการทำงานของบิดาและได้ยินได้ฟังเรื่องราวต่าง ๆ ที่บิดาพูดคุย
กับเพื่อนครู ซึ่งเป็นการถ่ายทอดค่านิยมและทัศนคติของบิดาสูตัวผู้ถูกสัมภาษณ์อย่างสม่ำเสมอ ขณะที่
มารดาได้วางค่านิยมวิธีปฏิบัติบางอย่างแก่ผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วย

"แม่ไม่ได้สอนอะไรมาจากแม่ปฏิบัติแล้วผมก็ดู ไปวัดกับแม่ แม่จะเป็นคนมีเมตตา
แล้วก็คล้าย ๆ กับว่าช่วยเหลือคนอื่น แล้วก็สอนให้เคารพผู้ใหญ่ ตายาย ญาติ ๆ ของแม่"

ในพี่น้องทั้งหมดรวม 6 คนนั้น ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นน้องคนเล็กอยู่ถึง 10 ปีก่อนที่มารดา
จะมีน้องคนสุดท้อง ดังนั้นผู้ถูกสัมภาษณ์จึงถูกตามใจจากพี่ ๆ แต่พี่ ๆ ก็มีอบรมสั่งสอนอะไร
แก่ผู้ถูกสัมภาษณ์นอกจากคอยดูแลธรรมดา สิ่งหนึ่งที่เป็นลักษณะเด่นของครอบครัวผู้ถูกสัมภาษณ์คือ
ค่านิยมที่รักการศึกษาและรักการอ่านหนังสือ ซึ่งมีบิดา และพี่ซึ่ง เป็นครูพยายามหาหนังสือมาให้
ผู้ถูกสัมภาษณ์อ่าน เช่น ชีวประวัติของบุคคลสำคัญ ประวัติศาสตร์และนวนิยาย อันเป็นสิ่งที่
กระตุ้นให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รักการศึกษามาตั้งแต่เด็ก

ผู้ถูกสัมภาษณ์เมื่อโตขึ้นก็ถูกบิดาส่งไปอยู่วัดในขณะนั้นมีอายุประมาณ 5-6 ขวบ และเรียน
หนังสือควบคู่ไปกับการอยู่วัด วัดจึงเป็นผู้กล่อมเกลาค่านิยมอีกปัจจัยหนึ่งของผู้ถูกสัมภาษณ์ สำหรับ
ชีวิตในวัดนั้นผู้ถูกสัมภาษณ์ได้รับการอบรมดังนี้

"พระคือ อาจารย์ท่านเป็นคนเอาใจใส่เด็ก หนึ่งจะต้องมาเรียนหนังสือ สองจะต้อง
ดูหนังสือ สามต้องสวดมนต์ สี่มีการอบรมตอนเย็นหลังจากสวดมนต์แล้ว แล้วท่านก็ดูแลเด็กด้วยความ
เอาใจใส่ห้ามไม่ให้หนีเที่ยว เวลาถูกจับแล้วก็ตี"

ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวถึงค่านิยมที่ได้รับจากวัดว่าสอดคล้องกับของครอบครัว

"วัดให้แนวความคิดทางด้านจริยธรรม แต่อิทธิพลของพ่อก็มีมากนะ แต่ขณะเดียวกันก็ได้รับ
การขัดเกลามาจากวัดด้วย คือ ขาป บุญ คุณ โทษ เชื้อมาตั้งแต่อยู่วัด"

ระหว่างที่อยู่วัดผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ออกไปเรียนหนังสือในตอนเช้าและกลับมาอาศัยวัด
หลับนอน โรงเรียนที่เรียนในวัยเด็กมีทั้งโรงเรียนวัด โรงเรียนคริสต์ และประจำจังหวัด

โดยผู้ถูกสัมภาษณ์พักอาศัยอยู่ที่วัดโดยตลอดมา ผู้ถูกสัมภาษณ์มีเพื่อนในวัยเด็กไม่มากนัก เพราะเรียนเลื่อนชั้นขึ้นไปอยู่ชั้นเดียวกับที่สาวตั้งแต่ชั้น ป.1 ดังนั้นเพื่อนในห้องเรียนจึงมองเห็นผู้ถูกสัมภาษณ์เหมือนน้อง ซึ่งทำให้ได้รับการปฏิบัติอย่างโอบอ้อมอารี ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวว่า การมีสังคมที่โอบอ้อมอารี ไม่มีการรังแกในวัยเด็กทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีพื้นฐานที่มองคนในแง่ดีและมองสังคมกับกลุ่มในทางที่ดี ผู้ถูกสัมภาษณ์ในวัยเด็กชอบเล่นตุ๊กตา เล่นชิงช้า และวิ่งเล่น

ครูเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ ซึ่งครูในครั้งนั้นมักจะเป็นคนดู แต่มีลักษณะการสอนแบบกึ่งญาติ คือสั่งสอนอบรมด้วยความหวังดี และเกี่ยวเนื่องในการเรียน นอกจากนี้บิดายังให้อำนาจต่อครูในการทำโทษอย่างเต็มที่

"พ่อผมมักจะบอกว่าตีมันเลย ถ้าเอาไว้ไม่อยู่ก็บอกกลับมาผมจะตีมันอีก"

การเรียนของผู้ถูกสัมภาษณ์จัดอยู่ในระดับดีของจังหวัด "ผม เป็นนักเรียนทุนของกระทรวงศึกษา ส่วนมากสอบได้คะแนนดี เป็นนักเรียนทุนตั้งแต่ ม.1 เวลาเข้าโรงเรียนประจำจังหวัดได้ก็สอบชิงทุน ก็ได้ที่ 1 ของจังหวัดเลยในปีแรก" ผู้ถูกสัมภาษณ์ชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์และวาดเขียนมากที่สุด ส่วนวิชาอื่น ๆ ที่สอบได้ดีเป็นเพราะถูกบังคับทางอ้อม "คือเมื่อเราเก่งวิชาใดวิชาหนึ่งแล้ว เราก็มักจะถูกรุนไปให้เป็นคนเก่ง เพราะฉะนั้นเราก็จะต้องทำให้เก่งวิชาอื่นไปด้วย" นอกจากนี้แรงจูงใจที่ทำให้เรียนดีก็เพราะบิดา "มีเหตุจูงใจเพราะว่าพ่อผมเฝ้ายามบอกอยู่เสมอว่า พ่อจะส่งให้เรียนคืออยากจะเรียนถึงแค่นั้นก็จะให้เรียน เพราะว่ามีสมบัติอื่น ๆ ให้นอกจากว่าใครเรียนได้เท่าไรก็เอาไป"

ในวัยเด็กนี้ผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่มีการรับรู้เรื่องการเมือง เพราะลักษณะของสภาพแวดล้อมไม่มีการตื่นตัว ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้รู้จักตำรวจเมื่ออายุประมาณ 5 ขวบ และในครั้งนั้นไม่รู้ว่าตำรวจมีบทบาทเป็นอย่างไร

"ที่อำเภอ เมื่อไปอำเภอก็เจอตำรวจ อายุประมาณ 5 ขวบ ครั้งแรกรู้สึกเฉย ๆ หนึ่งยังไม่รู้อะไร สองผมรู้จักผมก็ต้องไหว้เพราะพ่อบอก มันรู้จักแบบของความเป็นญาติมากกว่า"

ก่อนจะจบชั้นมัธยมต้นผู้ถูกสัมภาษณ์มีความใฝ่ฝันที่จะเข้าเรียนต่อในกรุงเทพฯ และเข้าเรียนมหาวิทยาลัยภายหลัง ซึ่งเมื่อจบชั้นมัธยมต้นผู้ถูกสัมภาษณ์ก็มาสอบเข้าโรงเรียนสวนกุหลาบได้ และชีวิตหักเหจนมา เป็นนักเรียนนายร้อยตำรวจโดยไม่ เคยคาดหวังมาก่อน ทั้งนี้จะได้กล่าวถึงโดยละเอียดในบทต่อไป

โดยสรุป กระบวนการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและทัศนคติที่เกิดขึ้นในวัยเด็กนี้ มีปัจจัยสำคัญอยู่ที่บิดา มารดา โรงเรียน และวัดเป็นหลัก ซึ่งกล่อมเกลาให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีค่านิยมและ

ทัศนคติของการเชื่อมั่นในตัวเองและมีเหตุผลของตัวเอง ค่านิยมของการศึกษา และจริยธรรม ค่านิยมทั้ง 3 แบบนี้ได้เป็นที่ยึดถือของผู้ถูกสัมภาษณ์โดยตลอดมาจนถึงรับราชการปัจจุบันซึ่งมีการปรับเปลี่ยนน้อยมาก การมีค่านิยมที่ยึดถืออย่างเหนียวแน่นนี้ทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นผู้ที่แข็งแกร่งและต่อสู้เมื่อเผชิญการขัดแย้งจากผู้ถือค่านิยมอื่น ๆ โดยไม่มีการอะลุ้มอล่วยหรือผ่อนปรนซึ่งทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ประสบกับปัญหาในการอยู่ร่วมในสังคมตำรวจบางสังคม แต่ก็ เป็นลักษณะที่ดีของการรักษาอุดมการณ์ซึ่งผู้อื่นไม่มี การมีค่านิยมในลักษณะอันแข็งแกร่งของผู้ถูกสัมภาษณ์ต่อมาปรากฏว่าทำให้รับราชการไม่เจริญในสายงานที่มีความขัดแย้งสูง แต่สามารถเจริญก้าวหน้าในสายงานด้านอำนวยการซึ่งที่ใช้เหตุผลและเปิดโอกาสมากกว่า

กลุ่มที่ 4 ผู้ถูกสัมภาษณ์ระดับชั้น ผู้บัญชาการ - อธิบดีกรมตำรวจ ซึ่งมียศระหว่าง พล.ต.ต. - พล.ต.อ. จำนวน 4 คน คือผู้ถูกสัมภาษณ์บุคคลที่ 13-16 ตามลำดับดังนี้คือ

บุคคลที่ 13¹

ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดในชนบทของภาคอีสาน บิดามารดามีอาชีพเป็นครู ซึ่งต้องโยกย้ายไปรับตำแหน่งที่สูงขึ้นในที่ต่าง ๆ ชีวิตในวัยเด็กจึงถูกอบรมกล่อมเกล้าโดยสภาพแวดล้อมของอาชีพครูและวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยควมมีสติปัญญาดีของผู้ถูกสัมภาษณ์และแรงจูงใจบางอย่างทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้เข้ามาเป็นตำรวจและสามารถไต่เต้าขึ้นมาจนดำรงตำแหน่งที่สำคัญตำแหน่งหนึ่งของกรมตำรวจ เมื่อเริ่มต้นชีวิตในวัยเด็ก ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวถึงครอบครัวว่า

"พ่อแม่เป็นครู ครูสมัยก่อนในโรงเรียนเล็ก ๆ ต่างจังหวัดคือที่อุดร ขอนแก่น ก็ไม่เหมือนครูสมัยนี้ คือ ความเป็นครูมาอาจารย์มันแรงกว่าสมัยนี้ ผมก็ถูกอบรมมาอย่างนักเรียน โดยเฉพาะแม่ฐานะที่บ้านไม่ค่อยดีนัก เมื่อผมเกิดพ่อยังเป็นครูน้อยอยู่แม่ก็ยังเป็นครูน้อย ต่อมาอีกไม่นานท่านถึงเลื่อนเป็นครูใหญ่ขึ้นมา แล้วก็พ่อเป็นนักเรียนสวนกุหลาบแม่เป็นนักเรียนเบญจ-ราชาลัย จัดว่าเป็นครูที่ค่อนข้างมีความรู้สูงอยู่สำหรับภายในจังหวัดสมัยนั้น คุณพ่อเป็นนักศึกษา ยังมีตำรับตำราอยู่ในบ้านมากมายผมเกิดมาจึงเป็นคนชอบอ่านหนังสือตั้งแต่เด็ก ๆ เพราะว่า

1

สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2528, ที่ กรมตำรวจ กรุงเทพฯ.

ทั้งสองคนทำงานชีวิตของผมส่วนหนึ่งจึงไปอยู่ในอิทธิพลของคนเลี้ยงซึ่งก็มักจะเป็นเด็กในท้องถิ่นเดียวกัน ผมจึงรับอิทธิพลจากที่เลี้ยงมาพอสมควร ก็เป็นเด็กชาวอีสานรุ่นโตกว่า”

ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาในวัยเด็กว่า

“หลักที่พ่อแม่ให้มันเหมือน ๆ กันทั้งนั้น แต่ว่าเป็นการให้โดยอัตโนมัติ คือให้เป็นเด็กเรียบร้อยอยู่ในโอวาท ทั้งพ่อและแม่ค่อนข้างจะมีหนัก ตี เขียนแล้วก็เป็นที่มาให้ผมเองไม่ได้พัฒนาไปตามแบบเด็กรุ่นราวคราวเดียวกัน เช่น เป็นต้นว่าขี่จักรยานเป็นตั้งแต่อายุ 13-14 ปี แล้วเพราะเหตุว่าเป็นลูกคนแรกแล้วน้อง ๆ ริ่งตามกันมาติด ๆ เลย ข้ามปีคน ๆ พ่อแม่ก็ต้องมีการดูแลน้องมากกว่าผม ก็มักจะทักท้วงเอาไว้ว่าผมเป็นคนโตต้องอยู่ในระเบียบวินัย ผมก็เลยเป็นเด็กที่ค่อนข้างจะอยู่ในระเบียบวินัย เชื้อพึงผู้ปกครองครูมาอาจารย์มากกว่าน้อง ๆ”

พี่เลี้ยง เป็นอีกบุคคลหนึ่งซึ่งมีอิทธิพลต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ กล่าวคือ

“ก็มีอิทธิพลในเรื่องความคิดความอ่าน เรื่องพูด เรื่องจา ถ้าจะว่าทัศนคติเนี่ยผมอาจจะถูกหล่อหลอมมาโดยพี่เลี้ยงตั้งแต่เป็นเด็กก็ได้ พี่เลี้ยงเป็นคนชนบทที่การศึกษาไม่มากอะไรนัก เพราะฉะนั้นไอ้ทัศนคติของแกก็เป็นแบบชนบทนั้น ๆ จนกระทั่งทุกวันนี้ผมก็ยังมีความรู้สึกแบบชนบท ๆ ผมอยากจะกลับไปชนบทอยู่เรื่อย ชอบมีความเป็นอยู่ง่าย ๆ ไม่มีมารยา ไม่มีหกลองกัน มีอะไรก็ว่ากัน มีพี่เลี้ยงบางคนต้องเรียกเป็นพิเศษแกชอบเล่านิทานจะเป็นผลให้ผมในปัจจุบัน เป็นนักเขียนหรือแปลก็ไม่รู้ แต่ว่าแกเก่งเล่านิทานพื้นบ้านสารพัดเลย”

เนื่องจากบิดามารดามีอาชีพเป็นครู ผู้ถูกสัมภาษณ์จึงจำต้องตามบิดามารดาไปที่โรงเรียนด้วยและได้นั่งเรียนปะปนกับเด็กในชั้น ด้วยเหตุนี้จึงเข้าเรียนเร็วกว่าเกณฑ์อายุและเป็นเด็กที่อายุน้อยที่สุดในชั้น เสมอมาจนจบชั้นมัธยม ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นเด็กที่เรียนดีได้คะแนนสูงมาตั้งแต่เล็ก ๆ ด้วยความเอาใจใส่สั่งสอนของบิดามารดาและเคยได้รับการเสนอให้เรียนข้ามชั้นอยู่เรื่อย ๆ แต่บิดามารดาห้ามเอาไว้

สภาพแวดล้อมรอบตัวผู้ถูกสัมภาษณ์ในขณะนั้น คือ ลักษณะของพื้นบ้านชนบทปกติของภาคอีสาน ซึ่งมีความผูกพันในระบบเครือญาติอย่างแน่นแฟ้นมีการไปมาหาสู่กับ ปู่ ย่า ตา ยาย เสมอมา และมีความผูกพันกับธรรมชาติมีชีวิตอย่างง่าย ๆ ซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวว่า “ไอ้ชีวิตแบบชนบทท้องไร่ท้องนามันยังกำกับไม่ได้ขาดไปจากตัวผมจนถึงปัจจุบัน”

ผู้ถูกสัมภาษณ์มีบุคลิกภาพเป็นเด็กที่ค่อนข้างจะเรียบร้อย โดยกล่าวว่า “ผมไม่ชอบกีฬา มาตั้งแต่เด็ก ๆ เพราะถูกบังคับให้อยู่ในกรอบ เป็นผ้าพันไว้การเล่นกีฬาเป็นเรื่องกระโดดกระเดก”

ดังนั้นผู้ถูกสัมภาษณ์จึงหันเห ความสนใจไปกับการเรียนและตำราตำรา ความที่ชอบด้านตำรา ตำรานี้ทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ออกหนังสือพิมพ์ในโรงเรียนตั้งแต่อยู่ชั้นมัธยม เพื่อให้เพื่อน ๆ อ่าน โดยเขียนเรื่องสั้นใส่กระดาษและทำเป็นเล่ม เขียนทยอยออกกันในหมู่เพื่อนฝูง สำหรับความใฝ่ฝันหรือการวางเป้าหมายในอนาคตในช่วง เป็นเด็กประถมนั้น ผู้ถูกสัมภาษณ์ยังไม่เคยคิดในช่วงนี้ "คงเหมือนเด็กอีสานทั่ว ๆ ไปคือเรียนหนังสือและประกอบไปวัน ๆ ให้มันผ่านไป" แต่เริ่มจะคิดฝัน และมีความนิยมชมชอบขึ้นในชั้น เป็นนักเรียนมัธยมแล้ว เมื่อได้เป็น "ยุวชนทหาร" ซึ่งกล่าวว่า "เขาก็สอนวิชาการ สอนให้เป็นพลทหารตั้งแต่เด็กแล้วก็เอาปืนใส่มือให้ฝึกแถว ฝึกแถวซิด ฝึกบุคคล ทำการรบ" ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความประทับใจและฝังใจตั้งแต่นั้นมา "เพราะฉะนั้นเป็นครั้งแรก ในชีวิตที่ได้สวม เครื่องแบบแล้วถือปืน อาจจะเป็นอิทธิพลอันนี้ก็ได้ที่ทำให้ผมได้มาเป็นตำรวจใน ภายหลัง แต่ว่าผมเริ่มผูกพันกับทหารมาตั้งแต่นั้นแล้ว" ปรากฏว่าต่อมาด้วยอิทธิพลเหล่านี้ที่ได้ ทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์พยายามที่จะใช้ "ชีวิตในภูธร" และอยากจะสวม "เครื่องแบบสีเขียว" ในเวลา ต่อมา ถึงแม้ผู้ถูกสัมภาษณ์จะอยู่ในสังกัดของตำรวจสันติบาลหรือมียศสูงเท่าใดก็ตาม

ครู และโรงเรียน เป็นส่วนของชีวิตที่ราชนรีนของผู้ถูกสัมภาษณ์ เนื่องจากผู้ถูกสัมภาษณ์ เมื่อเข้าโรงเรียนชั้นประถมเป็นบุตรของครูใหญ่จึงเป็นที่เกรงใจของครูน้อยทั่ว ๆ ไป ประกอบ กับผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นเด็กที่เรียนดีและอยู่ในกลุ่มผู้มีความประพฤติดีจนผู้ถูกสัมภาษณ์ได้เป็นนักเรียน ตัวอย่าง ความเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ เกิดขึ้นเมื่อมีเหตุการณ์หนึ่งมากระทบและสอนให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ รู้จักมองโลกในแง่ร้ายเป็นครั้งแรกในชีวิต กล่าวคือ เมื่อผู้ถูกสัมภาษณ์อยู่ในชั้นมัธยมต้น ผู้ถูกสัมภาษณ์ ถูกครูใหญ่ลงโทษโดยการเขียนหน้าห้องประชุมต่อหน้านักเรียน เพราะเขียนจดหมายติดเพื่อนนักเรียน คนหนึ่งซึ่งยังไม่เคยรู้จักกันมาก่อน โดยการกลั่นแกล้งของครูใหญ่ผู้นั้น เพื่อที่จะฉีกหน้าศึกษาธิการ จังหวัดผู้ เป็นบิดาของผู้ถูกสัมภาษณ์และ เพื่อแสดงอำนาจของครูใหญ่ว่าสามารถลงโทษลูกศึกษาธิการ จังหวัดได้ และนี่เองที่เป็นจุดแรกซึ่งทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มองไปที่บิดาซึ่งได้รับการเคารพยกย่อง ก้าวหน้าในชีวิตราชการ และตระหนักว่าพร้อมกับความยกย่องมนุษย์ก็มีความ "อิจฉาริษยา" แอบแฝงอยู่ด้วย

ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวว่า ครูและโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการเรียนด้านวิชาการ กับระเบียบ วินัย โดยเฉพาะครูในสมัยนั้นอบรมด้วยการใช้ระบอบอำนาจนิยมค่อนข้างสูง "ครูสมัยโน้นท่าน ออโตเครติก (autocratic) ไม่เหมือนสมัยนี้คือว่าท่านไม่ค่อยจะต้องระมัดระวังผู้ปกครองไป ร้องเรียนที่ไหนคือดู เรื่อง ผู้เขียนเรื่องศีลธรรมดา" ครูและโรงเรียนไม่มีอิทธิพลต่อการวางแผน ในอนาคตของผู้ถูกสัมภาษณ์ แต่ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการคิดถึงอนาคต คือ ครูทหารที่ทำการฝึกยุวชนทหาร

"จากการฝึกเนี่ยมันทำให้ความรู้สึกแบบทหารมันเข้าไปครอบงำรู้สึกอยากสวม เครื่องแบบ ก๊อบ ม.6 จะไปสอบเข้าโรงเรียนเตรียมนายร้อย"

ดังนั้น เมื่อผู้ถูกสัมภาษณ์เรียนจบชั้นมัธยมต้นแล้ว ผู้ถูกสัมภาษณ์ก็เดินทางเข้ามากรุงเทพฯ เพื่อสอบเข้าโรงเรียนเตรียมนายร้อยตามที่ตั้งใจไว้ แต่ก็สอบเข้าไม่ได้ ผู้ถูกสัมภาษณ์จึงเปลี่ยนแปลงทัศนคติมาเริ่มสนใจ "ตำรวจ" และพยายามที่จะเป็นตำรวจจนประสบความสำเร็จต่อมาซึ่งจะได้นำมากล่าวโดยละเอียดต่อไป

สำหรับชีวิตในวัยเด็กของผู้ถูกสัมภาษณ์จะ เห็นได้ว่ามีปัจจัยในช่วงนี้ที่สำคัญหลายประการ คือ บิดา มารดา ที่เลี้ยง ครู สภาพแวดล้อมของชุมชน และครูทหาร ซึ่งมีบิดามารดา ครู เป็นพื้นฐานที่ก่อค่านิยมและทัศนคติในเรื่องการรักการศึกษา ชอบการเขียนหนังสือ ความมีระเบียบ ในขณะที่ที่เลี้ยงและสภาพแวดล้อมแบบชนบททำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ชอบชีวิตที่เป็นชนบท ซึ่งส่งผลให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ชอบชีวิตแบบสันโดษตลอดมาและอยากมาทำงานในชนบท ในช่วงชีวิตวัยเด็กมีสิ่งกระตุ้นผู้ถูกสัมภาษณ์ถึงอนาคต คือ "ครูทหาร" ครูทหารเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความใฝ่ฝันที่จะเป็นผู้อยู่ใน เครื่องแบบและมุ่งมั่นจนประสบความสำเร็จ โดยได้สวม เครื่องแบบสมความตั้งใจในเวลาต่อมา การเรียนรู้ในทางการเมืองในวัยเด็กจะ เห็นได้ว่า มีการกล่อมเกลียดด้วยการเป็นยุวชนทหาร ซึ่งอบรม เด็กในฐานะ เป็นพล เมืองที่ต้องรับใช้ชาติและยอมรับ วัฒนธรรมของทหาร อันอาจมีผลต่อการยอมรับผู้นำหรือระบอบการปกครองบางลักษณะ

บุคคลที่ 14 ¹

ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดที่จังหวัดนนทบุรี และใช้ชีวิตในวัยเด็กแบบชาวสวน บิดาและมารดา มีอาชีพทำสวนซึ่งเป็นมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ผู้ถูกสัมภาษณ์อยู่ในสภาพอยู่ในสภาพแวดล้อมกึ่งชนบทที่มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย มีการอบรมสั่งสอนจากครอบครัวที่ดี ด้วยความใฝ่ฝันในวัยเด็กที่อยากจะเป็นนายทหารหรือนายตำรวจ และได้ตั้ง เป้าหมายในชีวิตไว้ซึ่งต่อมา ได้เป็นแรงผลักดันจนผู้ถูกสัมภาษณ์ก้าวขึ้นมา เป็นนายตำรวจระดับสูงของกรมตำรวจ โดยมีปัจจัยพื้นฐานในวัยเด็ก เป็นตัวสำคัญที่กำหนด เป้าหมายและวิถีชีวิตของผู้ถูกสัมภาษณ์โดยตลอดมา ทั้งนี้ผู้ถูกสัมภาษณ์ กล่าวถึงจุด เริ่มต้นที่ครอบครัวว่า

¹ สัมภาษณ์ครั้งที่ 1, เมื่อ 6 สิงหาคม 2528, ที่สำนักงานรองอธิบดีกรมตำรวจ กรุงเทพฯ
สัมภาษณ์ครั้งที่ 2, เมื่อ 16 สิงหาคม 2528, ณ สถานที่เดิม.

"บิดา มารดา มักจะพยายามสั่งสอนเรื่องการศึกษา คือ สมัยนั้นการศึกษามักจะอาศัยตามวัดเป็นหลัก หรือโรงเรียนประชาบาล ส่วนมากจะมีการศึกษาค่อนข้างน้อยมากเพราะว่าเป็นชนบทที่ไม่ค่อยมีแต่ครอบครัวของเขามักจะพยายามส่งเสริมให้มีการศึกษาโดยอาศัยไปอยู่ตามวัด เพราะว่ามันไม่สามารถจะไปเรียนได้ก็ต้องไปอาศัยวัดอยู่ ฉะนั้นการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญที่บิดามารดาเห็นความสำคัญมาก ก็พยายามส่งเสริมโดยส่งไปอยู่กับพระและให้เล่าเรียนจนกระทั่งจบ"

และกล่าวถึงสภาพสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณีในสมัยเด็กว่า

"เรื่องของวัฒนธรรมส่วนมากเราจะอาศัยวัดเป็นหลักใหญ่ ตามชนบทต่าง ๆ จะเห็นว่ามีการทำบุญและมีการเข้าวัดไม่เหมือนในสมัยนี้พ่อแม่ไปวัดลูกหลานก็มักจะตามไป ทำบุญสุนทาน แม่แต่งงานนักขตฤกษ์ต่าง ๆ งานเลี้ยงต่าง ๆ ลูกหลานก็เข้าไป ในสมัยก่อนนี้สังคมของเรายึดหลักวัดเป็นหลัก และที่ขนบธรรมเนียมประเพณีมักจะถือขนบธรรมเนียมประเพณีในด้านของศาสนาเป็นหลักใหญ่ สังคมสมัยนั้น เป็นสังคมที่รู้สึกว่าบ้านใกล้ เรือนเคียงมีความรู้จักมักคุ้น เป็นพี่น้องไม่มีคนต่างถิ่นมาอยู่มากนัก การไปมาหาสู่คนรู้จักมักจี่กันมักจะเป็นคนเป็นบาง ๆ ความเป็นอยู่อาชีพต่าง ๆ รู้สึกว่าจะไม่ผิดเคืองเหมือนปัจจุบันนี้จิตใจคนในสมัยนั้นก็ปรากฏว่าเป็นผู้มีจิตใจโอบอ้อมอารีมีการรักใคร่นับถือกัน มีการเคารพศรัทธาในระหว่างผู้ใหญ่ ผู้ nhỏ บิดามารดามักจะอบรมสั่งสอนพร้อมทั้งอาจารย์ของวัดพระทางวัดแล้วก็ทำให้เด็ก ๆ มีการเชื่อฟังบิดามารดามากกว่าสังคมปัจจุบันนี้"

ลักษณะการอบรมสั่งสอนในวัยเด็กเริ่มจากการอยู่ในระเบียบและการลงโทษผู้ฝ่าฝืนอย่างเฉียบขาด

"ส่วนมากการที่ไปอยู่กับพระนี้ บรรดาอาจารย์มักจะดูแลลูกศิษย์ลูกหา เพราะว่าจำนวนลูกศิษย์ลูกหาไม่น้อยไม่เหมือนในปัจจุบัน ในการที่ไปอยู่วัดนั้นต้องอยู่ในระเบียบ ส่วนกลางคืนต้องมีการสวดมนต์ มีการทำความสะอาดดูแลวัด ดูแลกุฏิอะไรต่าง ๆ เพื่อความสะอาดของวัด มีการสวดมนต์มีการที่จะทำความเคารพแม่แต่พระที่เดินไปแล้ว มีการสั่งสอนอบรมในเวลากลางวัน ส่วนมากพระท่านจะเอาใจใส่ใครไม่เชื่อฟังก็จะถูกลงโทษเมียนตีนั้น เป็นระเบียบขงวัด"

สำหรับด้านการเรียนนั้น เมื่ออายุถึงเกณฑ์ต้องเรียนชั้นประถมศึกษา ผู้ถูกสัมภาษณ์ก็เริ่มเข้าเรียนที่โรงเรียนประชาบาล วัดพระเชตุพน (วัดโพธิ์) และย้ายโรงเรียนต่อมาอีกหลายแห่ง คือ โรงเรียนประชาบาลวัดบางไกร โรงเรียนเขมาฯ จังหวัดนนทบุรี จบชั้น ม.4 ที่โรงเรียนเขมาฯ แล้วมาต่อชั้น ม.5-6 ในปี 2484 ที่โรงเรียนวัดสระเกษ

ผู้ถูกสัมภาษณ์ กล่าวถึง การอบรมสั่งสอนของโรงเรียนในวัยเด็กว่า

"ในสมัยนั้นโรงเรียนประชาบาลนี้ เรามีสอนในเรื่องศีลธรรมมากแล้วก็พระมักจะมีพระ เป็นครูอย่างน้อยก็มีองค์หนึ่งพระที่วัดนั้น เป็นครูที่จะสอน สมัยก่อนนั้นพระสอนได้ ก็มีสอนใน

เรื่องศีลธรรม ในเรื่องสวดมนต์ ในเรื่องด้านของศาสนาพุทธที่การสอนให้มีการเข้าใจในเรื่องศีลธรรมในเรื่องประวัติศาสตร์ เป็นส่วนใหญ่”

ในช่วงนี้ผู้ถูกสัมภาษณ์เริ่มตั้งเป้าหมายของอนาคต

“มีความคิดเมื่ออยู่มัธยมปีที่ 3 ที่ 4 เห็นพวกที่เขาเป็นนักเรียนเตรียมแต่งกายสวยงาม พวกศิษย์เก่าเขาไปเข้าโรงเรียนเตรียมได้ เราก็ใฝ่ฝันว่าเราอยากจะเป็น สมัยนั้นเขามียุวชนทหารอยู่แล้ว การได้เป็นนักเรียนนายร้อย นักเรียนเตรียมรู้สึกมันโก้ มันหรู คล้าย ๆ ว่าถ้าเราได้เป็นเนี่ยมีความภูมิใจ นั่นความคิดขณะนั้น

แต่พอมาจบมัธยม 6 นี้มีความคิดว่าถ้าเราได้ทำงานเป็นนายทหารหรือนายตำรวจมันจะทำให้เราสามารถที่จะปฏิบัติงาน สามารถที่จะรับใช้ชาติหรือทำงานที่จะรักษาความสงบ หรือทำงานที่จะออกไปป้องกันประเทศชาติซึ่งมีความรู้สึก ว่าเราควรจะทำอย่างไรที่จะให้ประเทศชาติสมัยนั้น เป็นสมัยรัฐนิยมสมัยท่านจอมพล ป. ก็มีความใฝ่ฝันที่จะเป็นนายทหารนั่นแหละ”

“รัฐนิยม” และ “ชาตินิยม” ในสมัยจอมพล ป. ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อทัศนคติของผู้ถูกสัมภาษณ์

“คือท่านมีรัฐนิยม แล้วมีในเรื่องของการรักชาติในเรื่องของความที่คิดคำนึงว่าประเทศชาติเราควรจะทำอย่างไรที่จะสร้างใจให้ประเทศชาติก้าวหน้า มีขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมที่ดีงามแล้วก็มีการสอนมีการอบรมกัน โดยเฉพาะท่านจอมพล ป. ท่านเป็นคนจังหวัดนนทบุรี เราก็มีความใฝ่ฝันว่าเราควรจะได้เป็นทหารเสียนแบบ”

ซึ่งทัศนคติเกี่ยวกับ “รัฐนิยม” ซึ่งถูกกล่อมเกลามาในครั้งนั้นก็ยังเป็นที่ยอมรับในหลักการสำคัญมาถึงปัจจุบัน โดยผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความเห็นว่า

“เราขาดในเรื่องของวัฒนธรรม ชาติเราจะอยู่ได้ที่อยู่ที่วัฒนธรรม เอกลักษณ์ของชาติที่เป็นเรื่องสำคัญ ฉะนั้นการส่งเสริมในด้านของวัฒนธรรมผมว่าในปัจจุบันเราขาด จะเห็นได้ว่าเราไม่มีกระทรวงวัฒนธรรม เหมือนสมัยก่อน ๆ”

สำหรับบทบาทของตำรวจในวัยเด็กที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้รับรู้ คือ

“ตำรวจในสมัยนั้นรู้สึก ว่าระดับสัญญาบัตรเราไม่ค่อยพบ เห็นหรือจะพบเห็นชั้นประทวนหรือชั้นจ่าอย่าง มาก ในสมัยนั้นรู้สึกว่าตำรวจมีความประพฤติดี คือว่ามีมารตรวจตราดูแล เป็นผู้ที่เข้าถึงคือผ่านไปตรวจแล้วมีการทักทายเป็นไม่มีทำเป็นเจ้านายใหญ่โตอะไร เด็ก ๆ ก็เรียกลุงเรียกตาอะไรกันไป ชาวบ้านก็เรียกคุณจ่า”

โดยสรุป จะเห็นได้ว่าในช่วงวัยเด็กของผู้ถูกสัมภาษณ์มีปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดค่านิยมและทัศนคติ คือ ครอบครัว สภาพแวดล้อมของสังคมและวัด โดยครอบครัวซึ่งมีบิดามารดาเป็นผู้อบรม พยายาม เน้นค่านิยม เรื่องการศึกษา สภาพแวดล้อมของสังคมซึ่งเป็นแบบชนบทให้ค่านิยมแบบสังคมไทย ๆ คือ ยึดมั่นในหลักของศาสนา มีความผูกพันกับผู้อื่นแบบฉันทพี่น้อง และมีแบบแผนการปฏิบัติตัวตามที่สังคมยอมรับ วัดและแบบแผนกฎระเบียบของวัดเป็นปัจจัยที่สำคัญซึ่งทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รับตัวสู่อีกสังคมหนึ่ง คือ สังคมซึ่งต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นมีหน้าที่ มีการแบ่งความรับผิดชอบ ในวัยนี้เองซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ยอมรับบทบาทที่ดีของตำรวจแบบหนึ่ง ซึ่งต่อมาเมื่อรับราชการแล้วผู้ถูกสัมภาษณ์ก็ได้พยายามที่จะให้ตำรวจทุกคนสวมบทบาทที่พอใจนั้น อันได้แก่การมีชีวิตง่าย ๆ เข้าถึงประชาชนและมีการออกตรวจเยี่ยมเยียนประชาชน เป็นต้น

สิ่งสำคัญประการหนึ่งในทางการเมืองซึ่งปรากฏออกมาในรูปของอิทธิพลของรัฐต่อพลเมืองคือ นโยบายรัฐนิยมและชาตินิยม ซึ่งกระตุ้นให้พลเมืองอยากรับใช้ชาติและทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์อยากเป็นทหารหรือตำรวจ การรับรู้ทางการเมืองในวัยนี้มิได้ว่าได้สร้างค่านิยมแนววิถีปฏิบัติของการเป็นพลเมืองดี ซึ่งจะเห็นได้ว่าไม่มีลักษณะให้มีส่วนร่วมทางการเมืองและการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองปรากฏว่ามาจากผู้นำประเทศมิได้มาจากพรรคการเมืองแต่อย่างใด

บุคคลที่ 15 ¹

ผู้ถูกสัมภาษณ์ เป็นบุตรคนโตของครอบครัวมีน้องรองลงมาอีก 6 คน บิดาเป็นข้าราชการของการรถไฟแห่งประเทศไทย มารดาเป็นแม่บ้าน ฐานะทางครอบครัวจัดอยู่ในชั้นดี ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้รับการอบรมสั่งสอนอย่างถูกต้องจากครอบครัว มีสภาพแวดล้อมและปัจจัยเสริมซึ่งช่วยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้มาเป็นนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ของกรมตำรวจ ในภายหลัง ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวถึงบิดาว่า

"พ่อผมรับราชการการรถไฟ แล้วก็พ่อผมเป็นชาวนาที่จังหวัดอยุธยา ยายส่งให้มาเรียนหนังสือกรุงเทพฯ เพราะอยู่ที่โน่นชนไม่เอาถ่านอยู่ที่บ้านเดิมคณเล็ก ๆ ไม่เอาถ่านก็ส่งมาอยู่กับพระที่วัดบพิตรพิมุขแล้วก็ให้เรียนหนังสือด้วย แต่ว่าลูกศิษย์วัดมีอยู่ 3 คน พ่อผม พระรามอินทรา แล้วก็พระยาสุนทรพิทักษ์ 3 คน เป็นลูกศิษย์วัด พ่อผมเรียนถึงมัธยม 2 อะไรก็ไม่รู้ก็ไปเป็นเสมียนทำงานรถไฟเรื่อยมาจนเป็นผู้อำนวยการกองเดินรถแล้วก็เกษียณอายุ"

¹

สัมภาษณ์ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2527, ที่บ้านพัก ถนนสุขุมวิท
สัมภาษณ์ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2527, ณ สถานที่เดิม.

แต่เนื่องจากผู้ถูกสัมภาษณ์อยู่กับบิดาเพียงอายุ 5 ขวบก็ย้ายมาอยู่กับยาย และยาย เป็นผู้เลี้ยงดูมาตลอด การอบรมสั่งสอนในวัยเด็กจึงมาจากยายเป็นสำคัญ ซึ่งได้อธิบายถึงชีวิต ในช่วงนั้นได้ดังนี้

"พ่อไม่ค่อยได้อบรม เพราะไม่ค่อยมีเวลาพ่อกำลังยุ่งแล้ว เรือแถวของการรถไฟ ภรรยาของข้าราชการคนหนึ่ง เขาก็สอนหนังสือให้เด็กถูกรถไฟด้วยกัน ผมก็เรียนผมก็ถูกเขียน ถูกตีบ้าง ยายผมอยู่กรุงเทพฯ แม่ผม เป็นคนนนทบุรี ยายผมมีฐานะขึ้นมาด้วยการเก็บออมถึงมีส่วนของตัวเองค่อย ๆ สร้างฐานะโดยการขายผลไม่ได้สตาจค์มากก็ซื้อสวนมากขึ้น แต่ว่ายายผม ก็ต้องทำสวน เองจนกระทั่งหลักฐานดีขึ้น

ผมถูก เขียนถูกตีจากครูยายขึ้นมา เขาก็ส่งสารผมแล้วก็พอดีแม่มีน้องอีกคนยายก็รับผม มาอยู่ด้วยตั้งแต่ 5 ขวบ ยายผมก็เอาผมไปนอนด้วยสอนอย่างนั้นนะลูกอย่างนี้ละลูกนะ"

ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวถึงการอบรมสั่งสอนของยายว่า

"อยู่เฉย ๆ ไม่ได้ทำอะไรต้องทำงานถ้าไม่ไปโรงเรียนต้องทำงาน เช่น ทำกระบอกลูกไม้ไปแล้วเจาะรูคล้ายกระบอกลูกไม้ สดางค์ได้จากไหน 1. ค่าอาหารกลางวันไปโรงเรียนได้ 3 สดางค์ก็ เก็บใส่กระบอกลูกไม้สดางค์ เวลาขึ้นนอนด้วยก็สอนให้ เป็นคน เรียบร้อย ให้ เป็นเด็กที่ไม่ เกเรยายก็สอน กลางคืนที่บ้านผมก็ เขียนหมากกันเอาหมากมาผ่าแล้วก็ เขียนแล้วก็ตากแห้งก่อน จะตากแห้งก็ต้อง เรียงที่ตะแกรงก็ได้ 2 สดางค์ นี่เป็นการฝึกหัดให้ เป็นคนขยัน บ้านผมอยู่ติดแม่น้ำ เจ้าพระยาถ้ามี เรือขายขนมผ่านมาแล้วผมวิ่งลงไปซื้อผมถูก เขียนทันทียายบอกกินข้าวแล้ว ไม่ต้องไปซื้อขนมอีก ที่สอนให้ เป็นคนมัธยัสถ์ ไม่ใช่ว่าขนมอะไรผ่านมาก็ซื้อตามใจปาก"

อุดมคติที่ได้รับการสั่งสอนจากบิดาที่สำคัญ

"อุดมคติของพ่อผมคือความซื่อสัตย์"

นอกจากนั้นผู้ถูกสัมภาษณ์ยังถูกสอนให้ เป็นคน "ทำอะไรด้วยตัวเอง" และ "ชอบชีวิต ชาวสวน" กล่าวคือ

"เสื้อผ้าต้องรีด เองตลอดอยากช่วยต้องรีด เองตอนผมอยู่กับยาย ๆ สอนถ้าวันไหน ไม่ไปโรงเรียนวันหยุดคือวันพระ ยายจะพาผมไปตักบาตรที่วัด ยายผม เป็นชาวสวนจึงสอนทำสวน ให้ผม ท่านว่าอย่าลืมนะพ่อตัว เป็นข้าราชการเขาจะไล่ออกเมื่อไหร่ก็ได้ เพราะฉะนั้นต้องรู้จัก วิธีการทำสวนแล้วก็ มี เล็กอันหนึ่งสำหรับตากหญ้า เวลา เขาตากหญ้ากัน แล้วเวลา เขาลอกร่องสวน ยายก็ให้ลงไปตัก เสนขึ้นบนร่องสวน เพื่อให้ยุบดินไม้ แล้วสวนทุเรียน เอ็งต้องปีนสวนทุเรียนได้ จะได้ เป็นความรู้ อันนี้คิด เป็นนิสัยผมมา เลย"

ชีวิตในช่วงนี้โรงเรียนและครูเป็นเพียงตัวเสริมการอบรมจากที่บ้าน ทั้งนี้ เพราะความประทับใจส่วนใหญ่ของผู้ถูกสัมภาษณ์มุ่งไปที่คุณยาย ครูและโรงเรียนจึงเป็นเพียง ปัจจัยที่ให้ความรู้ เพื่ออ่านออกเขียนได้และความรู้อื่น ๆ เสริมต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ ผู้ถูกสัมภาษณ์ มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี และมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนตั้งแต่เด็ก

ผู้ถูกสัมภาษณ์อยู่กับคุณยายจนอายุได้ 12 ขวบ บิดาก็ย้ายเข้ามาทำงานอยู่ในกรุงเทพฯ ซึ่งขณะนั้นผู้ถูกสัมภาษณ์สอบได้ชั้นมัธยม 3 แล้ว ผู้ถูกสัมภาษณ์จึงย้ายกลับมาอยู่กับบิดาและได้ เข้าเรียนต่อในโรงเรียนสวนกุหลาบ ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวถึงโรงเรียนว่า

"ดีที่สุดแล้ว สวนกุหลาบกับเทพศิรินทร์ ครูสอนดีมากเสร็จแล้วก็ถึงชั้น ม.8 แล้ว จึงไปสมัครโรงเรียนการแพทย์ได้แล้วพ่อแม่ให้เรียนพ่อแม่ให้เรียกกฎหมาย"

ชีวิตในวัยเด็กของผู้ถูกสัมภาษณ์จึงจบลงที่โรงเรียนสวนกุหลาบก่อนที่ผู้ถูกสัมภาษณ์จะถูกหันเหชีวิตโดยบิดา ให้เรียนด้านกฎหมายและเข้ารับราชการตำรวจต่อมา ซึ่งจะกล่าวถึงใน บทต่อไป

กล่าวโดยสรุปชีวิตในวัยเด็กของผู้ถูกสัมภาษณ์มีปัจจัยสำคัญอยู่ที่บิดา ยาย และสภาพแวดล้อมของสังคม ซึ่งส่งผลต่อการมีค่านิยมและทัศนคติในเรื่อง ความขยันขันแข็ง รักการศึกษา ความมีธรรมาภิบาล ความเคารพผู้มีอาวุโส ความซื่อสัตย์ ความมุ่งมั่นและทำอะไรด้วยตนเองซึ่งเป็น ค่านิยมและทัศนคติที่ล้วนเสริมต่อ การทำงานของตำรวจ ดังนั้น เมื่อผู้ถูกสัมภาษณ์นำมาปฏิบัติ จึงทำให้ได้รับความสำเร็จในอาชีพอย่างสูง โดยมียาย เป็นปัจจัยที่เด่นที่สุดซึ่งอบรมกล่อม เกลา ผู้ถูกสัมภาษณ์

แม้ว่าแต่เดิมผู้ถูกสัมภาษณ์จะตั้งเป้าหมายของอาชีพแบบพลเรือน แต่ค่านิยมพื้นฐาน ในวัยเด็กเหล่านี้ก็พร้อมที่จะปรับสำหรับการรับราชการ สิ่งสำคัญที่เป็นลักษณะประจำตัวผู้ถูก สัมภาษณ์ซึ่งก่อตัวในวัยนี้ คือ ค่านิยมของการยึดหลักการอย่างเหนียวแน่น

บุคคลที่ 16¹

ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดที่ ตำบลสามเสน กรุงเทพฯ บิดามีอาชีพรับราชการสังกัดกรมโยธาธิการ มารดาเป็นแม่บ้าน ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นบุตรชายคนโตและมีน้องชายรองลงมาอีก 4 คน บิดามี เชื้อสายทางพระราชวงศ์ของราชอาณาจักรลาว เมื่อครั้งสมัยรัชกาลที่ 5 การอบรมเลี้ยงดูใน

¹

สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2527. ที่บ้านพัก ถนนสุขุมวิท กรุงเทพฯ.

วัยเด็กของผู้ถูกสัมภาษณ์ได้รับคุณค่าที่ดีซึ่งเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตต่อมา ซึ่งเมื่อได้เข้ารับราชการตำรวจแล้วสามารถก้าวขึ้นมาเป็นถึงอธิบดีกรมตำรวจ กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมและทัศนคติที่เริ่มก่อตัวในวัยเด็กนี้จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจและควรศึกษาดังต่อไปนี้ คือ

ในขณะที่ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นเด็กบิดาของผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นนายช่างชั้นโท สังกัดกรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทย บิดาของผู้ถูกสัมภาษณ์มีความสามารถทางภาษาฝรั่งเศสเคยเป็นทหารอาสาสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 ในฐานะล่ามประจำกองรถยนต์ที่ไปรบยังประเทศฝรั่งเศส ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวถึงอุปนิสัยใจคอของบิดาว่า

“ใจดี สุขุม เยือกเย็น หนักแน่น” ส่วนของมารดานั้น คือ

“ใจดี ขยันทำการทำงานและกระหมัดกระหม่อมในการใช้จ่าย” ซึ่งเป็นแบบอย่างสำคัญในวัยเด็กของผู้ถูกสัมภาษณ์ ส่วนคำสั่งสอนอบรมที่บิดามารดาให้ในวัยเด็กนั้น ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ร่ำเรียนว่า

“ขณะนั้นรู้แต่เพียงว่าต้องเรียนหนังสือ ทำการบ้านและทำงานบ้านถ้าพ่อแม่สั่ง”

บิดามารดาได้อบรมสั่งสอนให้เป็นคนที่จะช่วยเหลือตนเองได้ และหลักพื้นฐานของการปกครองคนอื่นคือต้อง เป็นตัวอย่างของผู้อื่นด้วย

“อย่างเรื่องการปกครองคน อย่างคนใช้เราต้องทำอะไรเป็นเอง ถ้าเราทำไม่เป็นให้เขาทำถ้าเขาทำไม่ถูกเราจะว่าเขาไม่ถูก ไม่ใช่เราเป็นถูกผู้ดีแล้วเราทำอะไรไม่เป็น กวาด เรือนถู เรือนล้างด้วยล้างซาม เป็น ไม่ใช่พ่อเป็นข้าราชการแล้วเราจะใช้คนอื่นคนใช้ เสาร์อาทิตย์เมื่ออยู่บ้านแม่ใช้ให้มัดหยัก ไย้ง”

การอบรมในด้านการใช้จ่ายนั้น ผู้ถูกสัมภาษณ์ถูกอบรมสั่งสอนให้เป็นคนไม่ฟุ่มเฟือย

“ไม่ฟุ่มเฟือยแต่ไม่ถึงมั่วยั่วสัฟฟอกินพอใช้ระหว่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมได้วันละ 7

สตางค์ ก๋วยเตี่ยวซามละ 3 ก๋วยเตี่ยว 2 ซาม โกโก้ใส่นมสตางค์เดียว เป็นนักเรียนนายร้อยอาทิตย์ละ 2 บาท เพราะกินข้าวหลวงไปดูหนังเฉลิมกรุงเสีย 45 สตางค์นั่งขึ้น 2”

นอกจากบิดาและมารดาแล้วชีวิตในวัยเด็กของผู้ถูกสัมภาษณ์ยังมีผู้อบรมเลี้ยงดูอีกคนหนึ่ง คือ คุณย่า เมื่อผู้ถูกสัมภาษณ์อายุประมาณ 4-5 ขวบ บิดาก็นำไปฝากให้ย่าเลี้ยงดูครั้งละนาน ๆ ซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์พูดถึงย่าว่า “คุณย่าตามใจมากพาไปเที่ยวหลายแห่ง” ความประทับใจที่ยังจำได้เกี่ยวกับคุณย่าก็คือ คุณย่าพาไปดูละครร้อง ดูลิเก และความสนุกในวัยเด็กจากการหัดว่ายน้ำที่บ้านคุณย่าซึ่งอยู่ติดคลอง ค่านิยมและทัศนคติที่ได้รับจากคุณย่าจึงเป็นค่านิยมและทัศนคติแบบไทย ๆ ในเรื่องสัมมาคารวะ ความอ่อนน้อมถ่อมตนและความซื่อสัตย์สุจริต เป็นต้น

ผู้ถูกสัมภาษณ์เริ่มเรียนหนังสือตั้งแต่วัยเด็กในชั้นเตรียมและเลื่อนชั้นตามลำดับ การเรียนสมัยนั้นใช้การเขียนกระดานชนวนและลบโดยใช้ผ้าชุบน้ำและได้รับการสนใจจากที่บ้านในเรื่องการเรียน

"ตอนเด็ก ๆ คุณแม่สอนให้อ่านหนังสือแล้วอ่านหนังสือให้ย่าฟังด้วยก็คล่อง"

เนื่องจากผู้ถูกสัมภาษณ์มีสติปัญญาในการเรียนดี จึงได้ถูกเลื่อนชั้นเมื่อครั้งเรียน ม.2 - ม.3 โดยเรียนเพียงชั้นละครึ่งปีเท่านั้น ผู้ถูกสัมภาษณ์เรียนจบชั้น ม.3 ที่โรงเรียนเสนีย์เสรษฐดำริห์แล้วย้ายมาเรียนชั้น ม.4-ม.8 ที่โรงเรียนวัดเบญจมบพิตร การเรียนหนังสือในวัยเด็กของผู้ถูกสัมภาษณ์ค่อนข้างจะหนักเพราะต้องเรียนพิเศษเวลากลางคืนควบคู่กันไปแล้วยังต้องเป็นลูกเสือด้วย ในขณะที่นครและโรงเรียนมีอิทธิพลต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ด้านการเรียนและความประพฤติ

"ครูสอนหนังสือตามตารางสอนโดยเฉพาะวิชาศีลธรรมก็ให้ประพฤติดีมีสัมมาคารวะ"

ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวถึงครูในสมัยนั้นว่า สวมเสื้อชั้นนอกแบบราชปะแตน นุ่งผ้าม่วงโจงกระเบนสีน้ำเงิน เวล่านักเรียนทำความเคารพก็เปิดหมวกรับสมัยนั้นครูเคร่งครัดในการเรียนการสอนและยังสนใจความประพฤติของนักเรียนนอกเวลาเรียนอีกด้วย สิ่งที่คุณถูกสัมภาษณ์ยังระลึกถึงครูจนถึงปัจจุบันคือ ความระลึกถึงพระคุณของครูที่ได้อบรมสั่งสอนให้เป็นคนดีและได้ประสบความสำเร็จในชีวิตต่อมา

ส่วนเพื่อนในวัยเด็กนั้น มีลักษณะของการเข้าสังคมกับเพื่อนเล่นเป็นหลัก ซึ่งก็มีดีลูกล่อ ลิงชิงหลัก ไปลิสจับขโมย เล่นลูกหิน เป็นต้น ในวัยนี้ปรากฏว่าผู้ถูกสัมภาษณ์เข้ากับเพื่อนได้ดี ไม่ชอบความขัดแย้งและมีค่านิยมของการประนีประนอมสูง ส่วนอื่น ๆ เช่น อิทธิพลของเพื่อนในเรื่องค่านิยมกับทัศนคติเกี่ยวกับวิถีชีวิตในวัยเด็กนั้นยังไม่เกิดขึ้นซึ่งผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวว่า

"ในวัยเด็กไม่เคยนึกเรื่องแนวทางการดำเนินชีวิตมีแต่เล่นกับสนุกตามประสาของเด็ก ๆ เพราะอยู่ในวัยซุกซนอย่างเดียว"

กิจกรรมอย่างหนึ่งซึ่งทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้สัมผัสกับเครื่องแบบเป็นครั้งแรก คือ "ลูกเสือ" ซึ่งสร้างความภูมิใจกับได้เรียนรู้เรื่องระเบียบวินัยในลักษณะทหาร เป็นครั้งแรก

ชีวิตในวัยเด็กของผู้ถูกสัมภาษณ์จบลงเมื่อเรียนจบชั้น ม.6 ที่โรงเรียนวัดเบญจมบพิตร ซึ่งในช่วงนี้ผู้ถูกสัมภาษณ์ยังไม่มีแนวความคิดในเรื่องเป้าหมายในชีวิตแต่อย่างใด สำหรับกระบวนการอบรมสั่งสอนในวัยนี้ที่สำคัญจะเห็นได้ว่าเป็น บิดามารดา ย่า ครูและโรงเรียน ซึ่งสามารถถล่มเกล่าผู้ถูกสัมภาษณ์ให้เกิดค่านิยมและทัศนคติในสิ่งที่ดี คือ ความขยันหมั่นเพียรในการเรียน เห็นความสำคัญ

ของการศึกษา การอยู่ในกฎเกณฑ์และระเบียบด้วยดี ความอ่อนน้อมถ่อมตัวเคารพ เชื่อฟัง ผู้ใหญ่และความซื่อสัตย์ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานของชีวิตในวัยหนุ่มและชีวิตเมื่อรับราชการต่อมา ลักษณะประจำตัวของผู้ถูกสัมภาษณ์ที่สำคัญอันก่อตัวขึ้นในวัยนี้คือ ค่านิยมของการประนีประนอม

สรุป

จากการศึกษาในบทนี้จะ เห็นได้ว่าวัยเด็กมีความสำคัญต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ทุกกลุ่ม ในการกล่อม เกลาค่านิยมและทัศนคติต่าง ๆ โดยมีลักษณะค่านิยมและทัศนคติที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับปัจจัยที่กล่อม เกลาอันได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน วัด และสภาพแวดล้อมในสังคมของผู้ถูกสัมภาษณ์แต่ละคน ค่านิยมและทัศนคติที่เกิดขึ้นจะได้รับความ เชื่อถือยึดเหนี่ยวไม่เท่ากันในแต่ละบุคคล กล่าวคือในบางบุคคลค่านิยมและทัศนคติที่เกิดขึ้นในวัยเด็กจะถูกยึดถืออย่างเหนียวแน่น แต่บางบุคคลต่อมาก็จะถูกปรับ เปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงไปโดยสิ้นเชิง ทั้งนี้จะได้เห็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยละเอียดในบทต่อไป

อนึ่ง จะมีการวิเคราะห์กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมและทัศนคติที่เกิดขึ้นในช่วงวัยเด็กนี้ พร้อมกับกระบวนการที่เกิดขึ้นในช่วงอื่น ๆ ในบทสรุปและวิเคราะห์ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย